

Utgiftsprognos för budgetåren 2023–2026

Februari 2023

Vårt diarienummer: FK 2022/022934
Upplysningar: Renée Blomberg
Områdeschef Prognos
renee.blomberg@fk.se
Webbplats: www.fk.se

Förord

Enligt regleringsbrevet för budgetåret 2023 ska Försäkringskassan senast den 6 februari 2023 redovisa utgiftsprognoser för åren 2023–2026 för samtliga anslag och anslagsposter. Prognoserna ska kommenteras både i förhållande till föregående prognostillfälle och i förhållande till budgeten. Denna rapport är svar på regeringsuppdraget och lämnas genom inrapportering till Regeringskansliets och myndigheternas gemensamma statsbudgetsystem Hermes.

Rapporten omfattar dels prognoser för förmånerna inom Försäkringskassans ansvarsområde, dels prognoser för Försäkringskassans förvaltningsanslag. Samtliga belopp i rapporten är angivna i löpande priser.

Prognoser är nästan alltid osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser och om reglerna för förmånen ändras. I prognoserna i denna rapport har hänsyn tagits till föreslagna regeländringar i lagda propositioner med lagförslag. Aviserade regeländringar utan lagförslag är dock inte beaktade då det saknas detaljerade underlag för att utföra beräkningarna. I denna rapport har utfall till och med december 2022 använts till prognoserna.

Innehåll

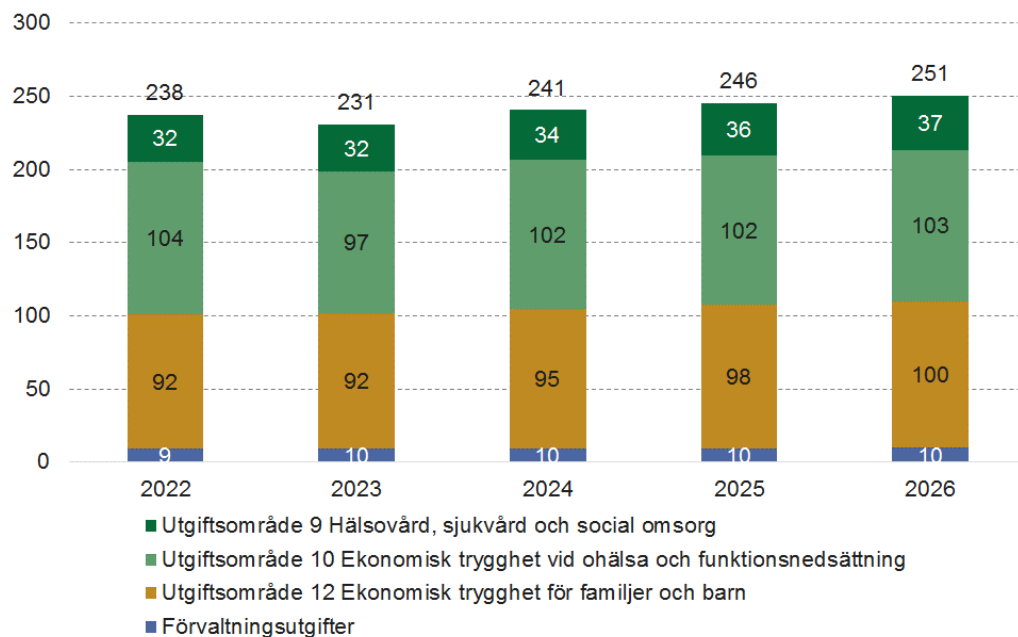
Sammanfattning	4
Utvecklingen inom olika försäkringsområden	5
Utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	14
1:4.1 Statligt tandvårdsstöd.....	14
1:6 Bidrag till folkhälsa och sjukvård.....	17
1:7 Sjukvård i internationella förhållanden	21
4:3 Bilstöd till personer med funktionsnedsättning	25
4:4 Kostnader för statlig assistansersättning.....	28
Utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning	38
1:1 Sjukpenning och rehabilitering m.m.....	38
1:2 Aktivitets- och sjukersättningar m.m.....	63
1:3 Merkostnadsersättning och handikappersättning.....	74
1:4 Arbetsskadeersättningar m.m.	80
1:5 Ersättning inom det statliga personskadeskyddet	83
1:6 Bidrag för sjukskrivningsprocessen.....	86
1:7 Ersättning för höga sjuklönekostnader	95
2:1 Förvaltningsmedel	98
Utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn	100
1:1 Barnbidrag	100
1:2 Föräldraförsäkring	108
1:3 Underhållsstöd	125
1:4 Adoptionsbidrag	131
1:6 Omvårdnadsbidrag och vårdbidrag.....	133
1:8 Bostadsbidrag	140

Sammanfattning

De totala utgifterna för Försäkringskassans anslag inklusive förvaltningsmedel blev 238 miljarder kronor år 2022. År 2023 beräknas utgifterna inte längre att påverkas av covid-19 och minskar därför till 231 miljarder kronor. Det är endast utgifterna för tillfällig föräldrapenning som är fortsatt på samma höga nivå som under pandemin.

De totala utgifterna förväntas därefter att öka igen och uppgå till 251 miljarder år 2026. Ökningen beror främst på regeländringar inom assistansersättningen samt ett ökat nyttjande inom föräldraförsäkringen.

Utgifter per utgiftsområde. Miljarder kronor

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser. På grund av avrundning stämmer inte summeringen av staplarna alltid med summan ovanför.

Denna utgiftsprognos är sammantaget högre för åren 2023–2026 än föregående prognos. Uppjusteringen förklaras främst av ändrade makroekonomiska antaganden för 2024–2026 och höjningar gällande volym och struktur för 2023. Sjukpenningprognosen har höjts då både antalet sjukskrivna och medelersättningen per sjukskriven beräknas bli något högre än tidigare förväntat. Även aktivitets- och sjukersättningsprognosen har höjts, vilket främst beror på ett högre förväntat prisbasbelopp. Prognosen för föräldrapenning har sänkts med anledning av ny bild av förväntat fördelning mellan olika dagar inom förmånen. Utgifterna för assistansersättningen

beräknas bli lägre till följd av att utbetalda medel väntas bli något lägre än i föregående prognos.

En uppdaterad prognos från Konjunkturinstitutet med höjda prognoser för timlöneökningstakten och prisbasbeloppet ökar utgifterna.

Utvecklingen inom olika försäkringsområden

Försäkringskassans utgifter ingår i tre utgiftsområden:

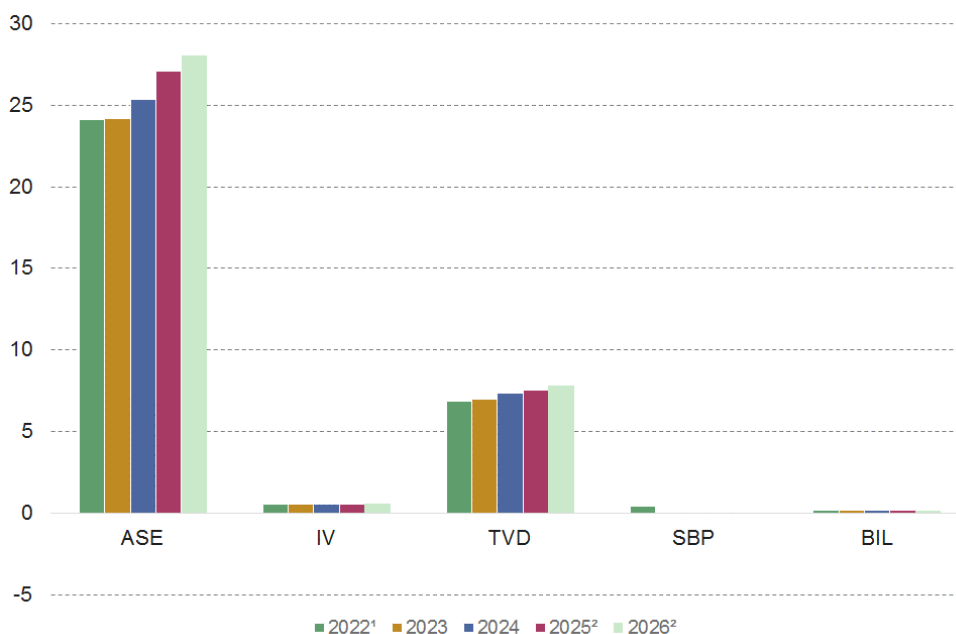
- 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg
- 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning
- 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn

Utgifterna inom utgiftsområde 9 beräknas öka under hela prognosperioden. Större delen av ökningen väntas inom assistansersättningen under åren 2024 och 2025, på grund av att antalet mottagare förväntas att öka till följd av lagändringar.

De sammanlagda utgifterna för utgiftsområde 10 prognostiseras att minska jämfört med förra året, vilket främst beror på att coronapandemin inte beräknas medföra extra utgifter i år. Minskningen sker främst inom ersättning för höga sjuklönekostnader. Utgifterna för utgiftsområde 10 beräknas sedan öka något nästa år och därefter utvecklas stabilt.

För anslagen inom utgiftsområde 12 beräknas de sammanlagda utgifterna att öka under hela prognosperioden. Ökningen sker främst inom föräldraförsäkringen, där antalet nyttjande dagar och medelersättningen beräknas öka inom tillfällig föräldrapenning och föräldrapenning.

Utgiftsområde 9 - Hälsovård, sjukvård och social omsorg

Utgifter inom utgiftsområde 9. Miljarder kronor

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

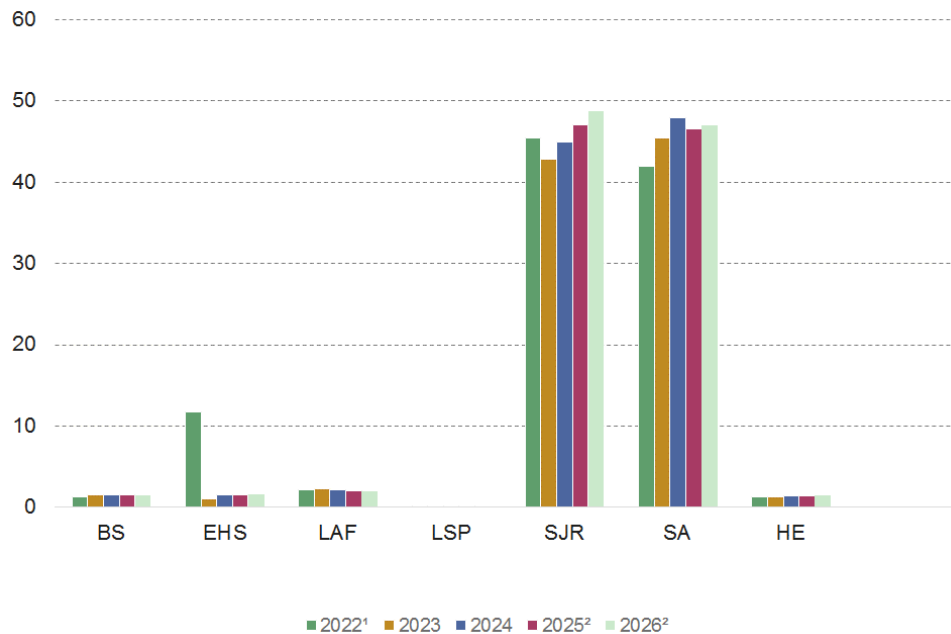
Diagrammet visar utgifter för statlig assistansersättning (ASE), vård i internationella förhållanden (IV), statligt tandvårdsstöd (TVD), smittbärappening (SBP) och bilstöd (BIL).

Inom utgiftsområde 9 är kostnader för statlig assistansersättning det största anslaget. Åren 2023 väntas en låg ökningstakt av utgifterna för assistansersättning, vilken efterföljs av en kraftigare ökning under resten av prognosperioden. Den 1 januari 2023 trädde lagändringar inom assistansersättningen i kraft. I korthet innebär det förändringar i de grundläggande behoven och i egenvård samt en schablonisering av föräldraansvaret. Det kommer att leda till att fler personer har möjlighet att bli beviljade assistansersättning. Antalet mottagare beräknas att minska i början av 2023 för att sedan öka under den senare delen av året. Det leder till att utgifterna ökar marginellt 2023 och i takt med att allt fler beviljas assistansersättning kommer kostnaderna öka betydligt 2024–2026.

Utgifterna för statligt tandvårdsstöd ökade under 2022 jämfört med 2021. Det beror främst på att pandemin inte hade en lika stor sänkande effekt på tandvårdsstödet år 2022 som året innan. I år väntas pandemin få ännu mindre påverkan, vilket gör att utgifterna prognostiseras öka från 6,9 miljarder kronor år 2022 till 7,0 miljarder kronor år 2023. För kommande år väntas utgifterna öka med högre förändringstakt än innan pandemin, till 8,0 miljarder kronor år 2026. Det beror på att Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket har höjt referensprisindexet, vilket innebär att fler når upp till gränsen för högkostnadsskydd och förväntas nyttja det.

Utgiftsområde 10 - Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning

Utgifter inom utgiftsområde 10 inklusive statlig ålderspensionsavgift.
 Miljarder kronor

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser

Diagrammet visar utgifter för bidrag till hälso- och sjukvården (BS), ersättning för höga sjuklönekostnader (EHS), arbetsskadelivränta (LAF), ersättning inom det statliga personskadeskyddet (LSP), sjukpenning (SJR), aktivitets- och sjukersättning (SA) samt handikappersättning och merkostnadsersättning (HE).

Utgifterna för anslaget Sjukpenning och rehabilitering m.m. uppgick till 46,2 miljarder kronor 2022, en ökning från 42,6 miljarder år 2021. Utgifterna ökade trots en mycket mildare påverkan från coronapandemin jämfört med 2021. Den kraftiga ökningen under 2022 beror istället på en ökad övrig sjukfrånvaro i kombination med en högre ersättning per sjukskriften, då taket i försäkringen höjdes från 8 till 10 prisbasbelopp från och med 2022. Utgifterna beräknas sedan minska till 44,3 miljarder år 2023, i huvudsak på grund av att inga särskilda pandemiersättningar beräknas utbetalas för 2023, men också på grund av att de rådande makroekonomiska förutsättningarna beräknas medföra en dämpande påverkan på sjukfrånvaron. Därefter prognostiseras utgifterna öka årligen och uppgå till 49,5 miljarder kronor år 2026.

Som nämnts beräknas den vikande konjunkturen inverka dämpande på sjukfrånvaron i år och i viss mån även 2024. Svensk sjukfrånvaro har historiskt uppvisat en starkt pro-cyklisk variation, det vill säga att den ökar i högkonjunkturer och minskar i lågkonjunkturer. Även om det sambandet

möjligen har försvagats, bedömer vi den mest sannolika utvecklingen att vara svagt minskande (eller åtminstone inte ökande) sjukfrånvaro under innevarande år. Däremot ser vi det som sannolikt med ökande sjukfrånvaro vid en konjunkturvändning längre fram – om historiken ger lärdom kan en sådan ökning dessutom bli mycket kraftig.

Däremot medför utbrott av covid-19 ingen större risk för ökade sjukpenningutgifter. Även om utbrott av covid-19 leder till fler startade sjukfall totalt sett, är ökningen främst begränsad till korta sjukskrivningar. Samtidigt minskar generellt sjukfrånvaron i diagnoser som inte är relaterade till covid-19. Vi visade i avsnittet *Utgifter för covid-19 inom socialförsäkringen* i föregående prognos att pandemins nettoeffekt sannolikt blev oförändrade eller till och med minskade utgifter för sjukpenning. Detta gäller dock inte utgifterna för de tillfälliga ersättningar som införts under pandemin.¹

För Aktivitets- och sjukersättningar m.m. gäller numera de nya reglerna för personer mellan 61 och 65 år, vilket ökar inflödet och utgifterna. Antalet personer med aktivitets- och sjukersättning har minskat sedan våren 2007 och förväntas att fortsätta att minska, vilket främst beror på att antalet personer med sjukersättning blir färre. Utflödet på grund av att personer har fyllt 65 år har varit större än antalet påbörjade sjukersättningar och prognostiseras att vara fortsatt större under större delen av prognosperioden. I januari 2023 höjdes den övre åldersgränsen i sjukersättningen från 64 till 65 år. Det innebär att ett stort antal personer blir kvar i förmånen ytterligare ett år. Från och med år 2026 knyts åldersgränsen till riktåldern, vilket innebär att den tillåtna åldern höjs ytterligare, från 65 till 66 år.

Den stora historiska variationen gör att prognoser över sjukfrånvarons utveckling generellt blir osäkra. De senaste årens stabila utveckling har dock medfört att Försäkringskassans prognoser blivit mer träffsäkra. Under år 2022 ökade sjukfrånvaron tydligt, vilket också medförde att prognoserna med avseende på år 2022 genomgående blev för låga. En särskild osäkerhetsfaktor för tillfället är hur den vikande konjunkturen i kombination med hög inflation (stagflation) kommer påverka sjukfrånvaron.

Utgifterna för ersättning för höga sjuklönekostnader ökade kraftigt under pandemin. Prognosen för 2023 är klart högre än utgifterna innan pandemin. Ökningen beror på att fler arbetsgivare fått kännedom om förmånen under pandemin och förväntas att fortsätta nyttja den.

Den 1 januari 2019 infördes merkostnadsersättning, som på sikt kommer att ersätta handikappersättning. De sammantagna utgifterna för anslaget Merkostnadsersättning och handikappersättning prognostiseras att öka

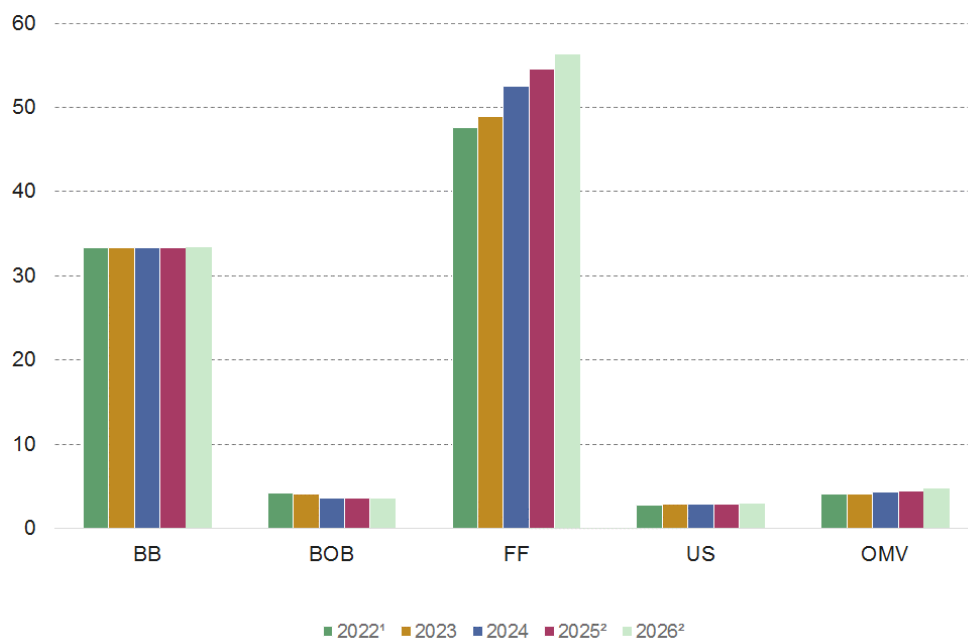
¹ [Försäkringskassan, 2022, "Utgiftsprognos för budgetåren 2022-2026", \(Rapport 2022-11-23\)](#)

svagt, från 1,3 miljarder kronor 2022 till 1,4 miljarder kronor 2026. Ökningen sker endast inom merkostnadsersättning, där ersättningen till vuxna hittills har ökat snabbast. Utgifterna för handikappersättning minskar istället. Antalet mottagare av denna ersättning förväntas minska långsamt under prognosperioden, på grund av att beslutad handikappersättning enligt nuvarande regelverk ofta är beviljad tillsvidare och omprövas först när den försäkrade går i ålderspension.

Utgifterna för förvaltningsanslaget beräknas att bli något högre i år än förra året och öka från 9,5 till 9,6 miljarder kronor. Ökade kostnader för bl.a. inflation och rekryteringar leder till att kostnaderna beräknas stiga till 9,8 miljarder kronor år 2026.

Utgiftsområde 12 - Ekonomisk trygghet för familjer och barn

**Utgifter inom utgiftsområde 12 inklusive statlig ålderspensionsavgift.
Miljarder kronor**

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser

Diagrammet visar utgifter för adoptionsbidrag (AB), barnbidrag (BB), bostadsbidrag (BOB), föräldraförsäkring (FF), underhållsstöd (US) samt vårbidrag och omvårdnadsbidrag (VB).

De totala utgifterna inom föräldraförsäkringen förväntas att öka under hela prognosperioden. Utgiftsökningen gäller främst tillfällig föräldrapenning och föräldrapenning. Båda ersättningarna påverkas av stigande inkomster som leder till högre ersättningsnivåer. För föräldrapenningen beror det även på att antalet årskullar som är aktuella för uttag ökar. Detta samtidigt som prisbasbeloppet höjs.

Jämförelse med föregående prognos

I denna rapport har utfall till och med december 2022 i största möjliga utsträckning använts. Vid föregående prognostillfälle användes i största möjliga utsträckning utfall till och med oktober. Skillnaderna jämfört med prognosen som lämnades i november 2022 redovisas nedan.

Prognosjämförelse. Miljontal kronor

	2022	2023	2024 ¹	2025 ¹	2026 ¹
Föregående prognosbelopp	237 673	229 658	239 226	244 482	249 615
Överföring till/från andra anslagsposter	0	0	0	0	0
Ändrade makroekonomiska antaganden	0	156	1 223	1 428	1 194
Volym- och strukturförändringar	-134	612	154	-297	2012
Regelförändringar			0	0	0
Ändrat regleringsbelopp för statliga ålderspensionsavgifter	0	0	0	-14	-459
Övrigt	-26	198	0	0	0
Ny prognos	237 512	230 626	240 602	245 599	250 563
Differens i miljoner kronor	-160	967	1 376	1 117	948
Differens i procent	-0,1	0,4	0,6	0,5	0,4

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser. Anm. Inkl. statlig ålderspensionsavgift och förvaltningsanslaget.

Prognosen över de totala utgifterna har höjts under prognosperioden. De största justeringarna har gjorts på grund av förändrade makroekonomiska antaganden.

Ändrade makroekonomiska antaganden

Prognosrevideringen under ändrade makroekonomiska antaganden beror bland annat på förändringar i Konjunkturinstitutets prognos som publicerades i december 2023. Från den prognosen har bland annat uppgifter om löneutveckling och prisbasbelopp hämtats. Revideringar av de övergripande makroekonomiska antagandena påverkar prognoserna på flera sätt. De mest väsentliga förändringarna som skett jämfört med beräkningarna till föregående prognos beskrivs nedan:

- Konjunkturinstitutet har höjt ökningstakten i prognosen för timlöneutvecklingen något för 2023–2026. Detta påverkar bland annat prognosen för sjukpenning och prognoserna inom föräldraförsäkringen.
- Prognosen för prisbasbeloppet har höjts för 2024–2026. Detta har en höjande effekt på prognoserna för till exempel sjukpenning, aktivitets- och sjukersättningar, föräldraförsäkringen samt omvårdnadsbidrag.

Volym- och strukturförändringar

Sjukpenningprognosen har höjts, både på grund av fler sjukskrivna och högre medelersättning per sjukskriven. Prognosen för bostadsbidrag har sänkts med anledning av att den senaste utvecklingen inneburit minskningar i både antal mottagare och medelersättning.

Prognosen för föräldrapenningen har sänkts till följd av att en ny modell för fördelningen av dagar på sjukpenningnivå under och med maximal ersättning använts, som fångar upp effekten av kraftiga höjningar av prisbasbeloppet 2023 och 2024 på fördelningen. Den nya modellen ger ett lägre antal sjukpenningnivådagar som tas ut med maximal ersättning och ett högre antal dagar under maximal ersättning än den gamla modellen.

Prognosen för ersättning för höga sjuklönekostnader har höjts med 31 procent för åren 2023–2026. Det beror på att det vi ser som det nya normalläget efter pandemin är betydligt högre än nivån före, troligtvis ett resultat av att fler arbetsgivare nu vet om att förmånen finns.

Prognosen för statlig assistansersättning är sänkt på kort sikt och höjd på längre sikt. Till följd av helårsutfallet 2022 har relationen mellan utbetalda medel och på förhand beviljade medel justerats ned något. Även prognosen för antalet mottagare har sänkts något. Båda dessa faktorer har en sänkande effekt på prognosen. Prognosen för det genomsnittliga antalet beviljade timmar är höjd, vilket har en höjande effekt, främst på längre sikt.

Övrigt

Utgifterna för förvaltningsanslaget beräknas att bli något högre i år än förra året och öka från 9,5 till 9,6 miljarder kronor. Ökade kostnader för bl.a. inflation och rekryteringar leder till att kostnaderna beräknas stiga till 9,8 miljarder kronor år 2026.

Anslagsposter som beräknas överskrida anslagskrediten för 2023

Tabellen nedan redovisar de anslagsposter där utgifterna beräknas överskrida tillgängliga medel² för 2023. Försäkringskassan kommer att i en särskild skrivelse begära tilläggsanslag för de sex posterna i tabellen nedan.

Anslagsposter som beräknas överskrida anslagskrediten 2023. Tusental kronor

Anslagspost	Ingående överföring från 2022	Anslag år 2023	Prognos 2023	Avvikelse från tilldelade medel	Överskridande av anslagskredit
Sjukvård i internationella förhållanden	-3 773	511 409	554 554	-46 918	21 348
Sjukpenning respektive rehabiliteringspenning i särskilda fall	-1 530	207 161	218 922	-13 291	2 933
Boendetillägg	-10 502	276 888	290 010	-23 624	9 780
Arbetshjälpmedel	-1 805	90 050	99 010	-10 765	6 263
Bostadstillägg till personer med aktivitets- och sjukersättningar	-148 526	5 746 161	5 923 710	-326 075	38 767
Ersättning för höga sjuklönekostnader	0	809 604	1 439 234	-629 630	589 150

Om rapporten

Försäkringskassan strävar efter att i alla prognossammanhang använda det senaste och mest aktuella dataunderlaget med godtagbar kvalitet som finns tillgängligt. Eftersom en viss eftersläpning finns i statistiken innebär det för denna rapport att ekonomiska månadsutfall till och med december 2022 har använts. De utfall som används i diagram och tabeller är, om inte annat anges, hämtade från Försäkringskassans statistikdatabaser.

Som underlag för beräkningarna i den här rapporten har Statistiska centralbyråns (SCB) befolkningsprognos från april 2022 och Konjunkturinstitutets (KI) prognos från december 2022 använts. Från KI:s prognos har uppgifter hämtats om bland annat löneutveckling och prisbasbelopp.

I prognoserna i denna rapport har hänsyn tagits till föreslagna regeländringar i lagda propositioner med lagförslag. Aviserade regeländringar för vilka det saknas lagförslag är dock inte beaktade.

Enligt regleringsbrevet för budgetåret 2023 ska Försäkringskassan redovisa utgiftsprognoser för 2023–2026. Prognoserna ska kommenteras både i förhållande till föregående prognostillfälle och i förhållande till budgeten.

² Tillgängliga medel är summan av ingående överföringsbelopp, anslagna medel och högsta tillåtna anslagskredit.

Prognoserna lämnas i Hermes enligt instruktion från Ekonomistyrningsverket.

Vid prognostillfällena ska, om inte annat anges, följande redovisas:

- belastning på samtliga anslag och anslagsposter redovisat totalt samt fördelat per månad
- prognostiserat utfall för 2023 för samtliga anslag och anslagsposter, redovisat totalt samt fördelat per månad
- förklaring och analys till förändringar i prognos och utfall med hjälp av makro- och volymförändringar
- beskrivningar och motiveringar av eventuella förändringar av prognosmodeller, samt beskrivningar av hur förändringarna påverkat prognoserna jämfört med tidigare prognosmodeller
- handläggningstidernas utveckling per förmån.

Enligt regleringsbrevet ska de utgiftsprognoser som myndigheten lämnar till regeringen avseende förvaltningsanslaget vara långsiktigt hållbara i förhållande till de medel som anvisats för innevarande år och beräknats för kommande år. Om prognosen visar på underskott ska myndigheten redovisa vilka åtgärder som har vidtagits eller planeras att vidtas för att verksamheten ska kunna bedrivas inom ramen för tilldelade medel samt analysera och redovisa vilka konsekvenserna blir för verksamheten till följd av dessa åtgärder. Utöver ovanstående ska Försäkringskassan avseende förvaltningsanslaget redovisa:

- vilka antaganden som har använts i prognosen
- vilka osäkerhetsfaktorer som finns samt
- vad som har orsakat eventuella förändringar som rör finansiering, kostnader och verksamhet

I den mån myndigheten bedömer att åtgärder krävs för att inte överskrida de ekonomiska ramar som regeringen beslutat ska myndigheten redogöra för dessa, samt redovisa och analysera konsekvenserna av de åtgärder som planeras.

Denna rapport är svar på regeringsuppdraget. I respektive avsnitt redovisas en jämförelse med statsbudgeten och närmast föregående prognos. Samtliga belopp i rapporten är angivna i löpande priser.

Utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg

1:4.1 Statligt tandvårdsstöd

1:4.1 Statligt tandvårdsstöd

Prognos anslagspost. Beloppen anges i tusental kronor

	2022 ¹	2023	2024	2025 ²	2026 ²
Ingående överföringsbelopp	0	0	0	0	0
Anslag ³	7 053 669	7 358 641	7 717 096 ³	8 098 383 ³	7 682 472 ³
Tilldelade medel	7 053 669	7 358 641	7 717 096	8 098 383	7 682 472
Utfall/Prognos	6 863 404	6 972 083	7 339 642	7 531 855	7 835 452
Avvikelse från anslag	190 265	386 558	377 454	566 528	-152 980
Avvikelse från tilldelade medel	190 265	386 558	377 454	566 528	-152 980
Högsta anslagskredit	352 683	367 932	385 854 ³	404 919 ³	384 123 ³
Tillgängliga medel	7 406 352	7 726 573	8 102 950	8 503 302	8 066 595
Överskridande av anslagskredit	0	0	0	0	0

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt 2023:VP23:1. Hämtad 2023-01-31.

Utgifterna för anslagsposten 2023 beräknas bli 7 miljarder kronor, vilket är 387 miljoner kronor lägre än anslagsbeloppet och tilldelade medel.

Bakgrundsfakta

Det statliga tandvårdsstödet består av ett skydd mot höga kostnader och av tandvårdsbidrag. Tandvårdsbidragen finns i två former, dels ett allmänt som gäller alla försäkrade och dels ett särskilt som ges till vissa patientgrupper som har behov av förebyggande tandvård.

Högekostnadsskydd

Högekostnadsskydd lämnas för tandvårdsåtgärder som ger rätt till ersättning och som har slutförts under en ersättningsperiod om högst ett år. Ersättningen täcker en viss andel av patientens sammanlagda kostnader, i den mån dessa överstiger ett fastställt belopp. För den del av kostnaderna som överstiger 3 000 kronor men inte 15 000 kronor lämnas tandvårdsersättning med 50 procent och för den del som överstiger 15 000 kronor lämnas ersättning med 85 procent av kostnaderna. Högekostnadsskyddet beräknas enligt en fastlagd lista med referenspriser.

Allmänt tandvårdsbidrag

Allmänt tandvårdsbidrag får användas för betalning av tandvårdsåtgärder som ger rätt till ersättning. Storleken på bidraget beror på i vilken åldersgrupp patienten befinner sig. Patienter som är 24–29 år eller 65 år eller äldre är berättigade till 600 kronor per år och patienter som är mellan 30 och 64 år har rätt till 300 kronor per år. Bidraget kan sparas upp till två år.

Särskilt tandvårdsbidrag

Personer som har ökad risk för försämrad tandhälsa på grund av sjukdom eller funktionsnedsättning kan få särskilt tandvårdsbidrag. Det särskilda tandvårdsbidraget är på 600 kronor per halvår och får inte sparas. Det kan endast användas till förebyggande tandvårdsåtgärder.

Analys

Coronapandemin har haft stor påverkan för det statliga tandvårdsstödet. Jämfört med 2019 minskade antalet besök med drygt en och en halv miljon under 2020 och drygt en halv miljon under 2021. Det var det under denna tidsperiod som smittspridningen var som högst och besöksfrekvensen minskade. Under 2022 har besöksnivån för vuxentandvården varit ungefär 5–8 procent lägre än innan pandemin trots låg smittspridning och avskaffade restriktioner. Folktandvården står för nästan hela minskningen eftersom de i första hand behöver prioritera barn- och ungdomstandvården. För de privata vårdgivarna är däremot antalet besök nästan tillbaka på samma nivå som innan pandemin.

Utgifterna för 2022 blev 6,9 miljarder kronor, vilket är högre än både för 2020 och 2021. Det är dock 400 miljoner kronor lägre än den prognos som lades innan pandemin, 2019–10. Att utgifterna ökade trots den minskade besöksfrekvensen har flera förklaringar. En bidragande faktor är att både referens- och vårdgivarpriser höjts. En annan orsak är att patienter med störst behov har prioriterats samt att antalet åtgärder per besök ökade något.

Utgifter fördelat på ersättningstyp. Miljontal kronor

	2019 ¹	2020 ¹	2021 ¹	2022 ¹	2023	2024	2025 ²	2026 ²
Totalt	6 635	5 956	6 775	6 863	6 972	7 340	7 532	7 835
Högekostnadsskydd	4 477	4 037	4 557	4 710	4 799	5 150	5 329	5 617
Allmänt tandvårdsbidrag	2 100	1 874	2 160	2 091	2 105	2 117	2 129	2 141
Särskilt tandvårdsbidrag	57	48	61	67	68	72	74	78
Övrigt			-3	-5	0	0	0	0

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Anm. På grund av avrundning stämmer inte summeringen av kolumnen med summan i tabellen för åren, 2019, 2020, 2024 och 2026.

Högekostnadsskyddet utgör fortsatt den största delen av tandvårdsstödet och var också den del som påverkades mest under coronapandemin. Eftersom pandemin påverkade tandvårdsstödet mindre ifjol än 2020 blev ökningen för samtliga ersättningstyper större än normalt 2021. Ökningstakten för högekostnadsskyddet väntas bli högre framöver än innan pandemin. Det beror på att Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket (TLV) har höjt referensprisindex från tidigare knappa 2 procent till 4,7 procent för 2023 och resten av prognosperioden. Det gör att fler patienter kommer upp till nivån för högekostnadsskyddet. För allmänt tandvårdsbidrag väntas ökningstakten däremot bli ungefär som innan pandemin. Nästa år beräknas utgifterna för särskilt tandvårdsbidrag för första gången att utgöra ungefär en procent av de totala utgifterna.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i november 2022. Beloppen anges i tusental kronor.

	2022	2023	2024	2025 ¹	2026 ¹
Föregående prognosbelopp	6 875 702	7 153 325	7 434 327	7 725 798	8 033 272
Överföring till/från andra anslagsposter	-	-	-	-	-
Ändrade makroekonomiska antaganden	-	-	-	-	-
Volym- och strukturförändringar	-12 298	-181 242	-94 685	-193 943	-197 820
Regelförändringar	-	-	-	-	-
Övrigt	-	-	-	-	-
Ny prognos	6 863 404	6 972 083	7 339 642	7 531 855	7 835 452
Differens i 1000-tal kronor	-12 298	-181 242	-94 685	-193 943	-197 820
Differens i procent	-0,2	-2,5	-1,3	-2,5	-2,5

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Volym- och strukturförändringar

Antal patienter och besöksfrekvensen är fortsatt lägre än innan pandemin, vilket sänker prognosen för både innevarande och kommande år.

1:6 Bidrag till folkhälsa och sjukvård

Prognos anslag. Beloppen anges i tusental kronor

	2022 ¹	2023	2024	2025 ²	2026 ²
Hela anslaget	411 835	4 474	44 822	46 338	-44 211
Därav					
1:6.37 Smittbärrpenning	411 212	4 474	4 603	4 736	4 869
1:6.27 Statlig ålderspensionsavgift för smittbärrpenning	623	0	40 219	41 602	-49 080

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Detaljerade uppgifter om den statliga ålderspensionsavgiften återfinns i bilaga 4. Där finns förutom anslagsbelastning även uppgifter om preliminär avgift, reglering avseende förhållandena tre år tidigare, prognostiserad avgift för respektive år samt en jämförelse med föregående prognos.

1:6.37 Smittbärrpenning

Prognos anslagspost. Beloppen anges i tusental kronor

	2022 ¹	2023	2024	2025 ²	2026 ²
Ingående överföringsbelopp	106 984	0	0	0	0
Anslag ³	311 180	8 000	8 000 ³	8 000 ³	8 000 ³
Tilldelade medel	418 164	8 000	8 000	8 000	8 000
Utfall/Prognos	411 212	4 474	4 603	4 736	4 869
Avvikelse från anslag	-100 032	3 526	3 397	3 264	3 131
Avvikelse från tilldelade medel	6 952	3 526	3 397	3 264	3 131
Högsta anslagskredit	200 000	0	0 ³	0 ³	0 ³
Tillgängliga medel	618 164	8 000	8 000	8 000	8 000
Överskridande av anslagskredit	0	0	0	0	0

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt 2023:VP23:1. Hämtad 2023-01-31.

Utgifterna för anslagsposten 2023 beräknas bli 4 miljoner kronor, vilket är 4 miljoner kronor lägre än anslagsbeloppet och tilldelade medel.

Bakgrundsfakta

Smittbärrpenning är en ersättning för dem som inte kan arbeta på grund av att de har eller antas ha en smittsam sjukdom. Ersättningsnivån för smittbärrpenning är knappt 80 procent av den försäkrades sjukpenninggrundande inkomst (SGI).

Analys

I samband med omikrons intåg i slutet av november 2021 ökade smittspridningen av covid-19 igen. Som en konsekvens av detta ökade både ansökningar och utgifter inom smittbärrpenning i december 2021. Ökningen fortsatte och i januari 2022 kom det in 63 790 ansökningar, vilket är det högsta inflödet sedan pandemins start. De höga inflödesvolymerna kvarstod, om än med en tydlig minskning, även i februari samma år, då det kom in 38 100 ansökningar.

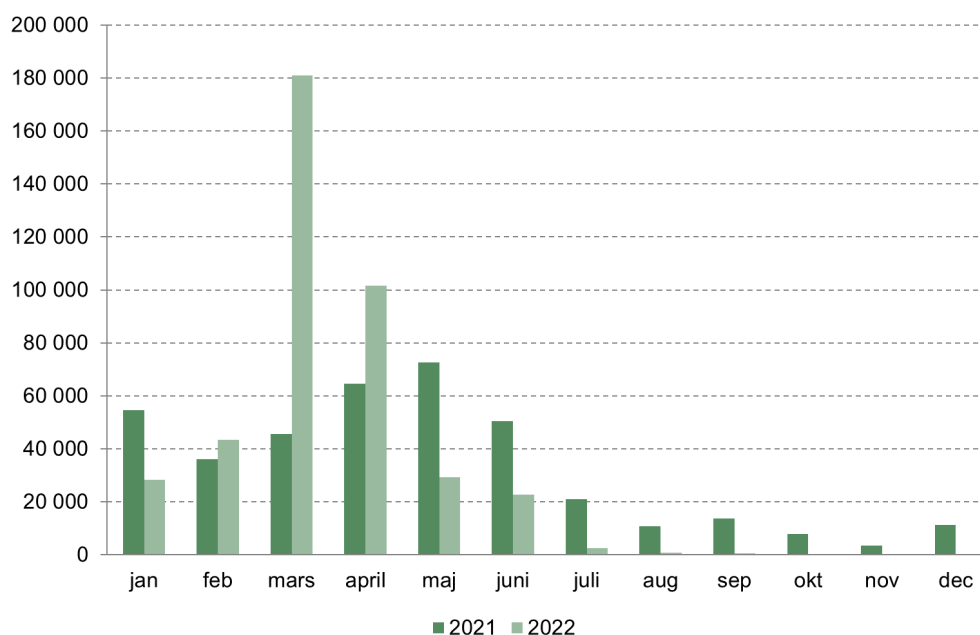
De många ansökningarna gjorde att en lång kö bildades. För att kunna hantera dessa volymer och snabbare korta ner kön, tog Försäkringskassan fram en tillfällig delvis automatiserad hantering. Ett resultat av det höga inflödet och införandet av den delvis automatiserade hanteringen är att utbetalningarna ökade kraftigt i mars. Därefter minskade antalet inkomna ansökningar till att totalt bli cirka 500 i juni. Detta är ändå stora volymer inom smittbärrpenningen jämfört med perioden innan pandemin. I april

2022 upphörde klassifikationen samhälls- och allmänfarlig sjukdom för covid-19. Detta medför att man inte längre kan få smittbärrpenning för covid-19. Att ansökningarna var på en högre nivå även några månader efter april, förklaras av att covid-relaterade ansökning avsåg perioder före den 1 april 2022. Under sista kvartalet av 2022 var antalet ansökningar tillbaka på en normal nivå igen.

Nedan visas ett diagram över utgifterna för 2021 och 2022. Utgifterna minskade kraftigt efter april och utbetalningarna under oktober till och med december var i nivå med dem före pandemin.

Utgifter för smittbärrpenning 2021 och 2022

Tusental kronor

Osäkerhetsanalys

Det finns en osäkerhet kring virusets vidare spridning framöver. Om spridningen skulle bli så pass stor att sjukdomen åter klassas som samhällsfarlig, skulle detta kunna ha en stor inverkan på utgifterna för smittbärrpenning.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i november 2022. Beloppen anges i tusental kronor.

	2022	2023	2024	2025 ¹	2026 ¹
Föregående prognosbelopp	412 000	4 474	4 603	4 736	4 736
Överföring till/från andra anslagsposter	-	-	-	-	-
Ändrade makroekonomiska antaganden	-	-	-	-	-
Volym- och strukturförändringar	-788	-	-	-	+133
Regelförändringar	-	-	-	-	-
Övrigt	-	-	-	-	-
Ny prognos	411 212	4 474	4 603	4 736	4 869
Differens i 1000-tal kronor	-788	0	0	0	+133
Differens i procent	-0,2	0,0	0,0	0,0	+2,8

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Volym- och strukturförändringar

Utfallet för november–december 2022 blev ungefär 1 miljon kronor lägre än föregående prognos. För åren 2023 till och med 2025 lämnas prognosen oförändrad. För år 2026 justeras prognosen något, då det antas att utgifterna utvecklas i samma takt som mellan åren 2024 och 2025.

1:7 Sjukvård i internationella förhållanden

1:7 Sjukvård i internationella förhållanden

Prognos anslagspost. Beloppen anges i tusental kronor

	2022 ¹	2023	2024	2025 ²	2026 ²
Ingående överföringsbelopp	0	-3 773	0	-6 823	-5 039
Anslag ³	511 472	511 409	528 747 ³	546 758 ³	540 628 ³
Tilldelade medel	511 472	507 636	528 747	539 935	535 589
Utfall/Prognos	515 245	554 554	535 570	544 974	552 584
Avvikelse från anslag	-3 773	-43 145	-6 823	1 784	-11 956
Avvikelse från tilldelade medel	-3 773	-46 918	-6 823	-5 039	-16 995
Högsta anslagskredit	25 573	25 570	26 437 ³	27 337 ³	27 031 ³
Tillgängliga medel	537 045	533 206	555 184	567 272	562 620
Överskridande av anslagskredit	0	21 348	0	0	0

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt 2023:VP23:1. Hämtad 2023-01-31.

Utgifterna för anslagsposten 2023 beräknas bli 555 miljoner kronor, vilket är 43 miljoner kronor högre än anslagsbeloppet och 47 miljoner kronor högre än tilldelade medel. Detta innebär att anslagskrediten överskrids med 21 miljoner kronor. Försäkringskassan avser att i en särskild skrivelse begära tilläggsanslag motsvarande avvikelserna från tilldelade medel.

Överskridandet av anslaget beror delvis på att Storbritannien inte har debiterat Försäkringskassan för turistvård retroaktivt för två år bakåt år 2022 och den summan läggs därför retroaktivt på tre årsperiod år 2023. Ungefär samma summa har lagts på 2026 av samma anledning.

Bakgrundsfakta

Konventionsvård

Konventionsvård är en ersättning till regionen för utförd vård av personer som är försäkrade i länder som Sverige har ingått konventioner, överenskommelser om sjukvårdsförmåner eller avtal om betalningsavstående med. De fakturerade beloppen motsvarar de faktiska vårdkostnaderna.

Turistvård

Turistvård avser ersättning till andra länder för utförd vård av personer som är försäkrade i Sverige, som blivit sjuka i samband med en vistelse i ett annat EU/EES-land eller Schweiz. Även planerad vård med förhandstillstånd ingår i turistvård. De fakturerade beloppen motsvarar de faktiska vårdkostnaderna. Turistvården omfattas av kostnadsfördelningen mellan stat och region.

Pensionärsvård

Pensionärsvård avser ersättning till andra länder för vård av pensionärer som är försäkrade för vårdförmåner i Sverige och har valt att bosätta sig i ett annat EES-land eller Schweiz. Även deras familjemedlemmar omfattas. Begreppet innefattar även ersättning för vårdförmåner till familjemedlemmar som inte är bosatta i samma medlemsstat som den försäkrade personen. Vissa länder debiterar Sverige fasta belopp per skuldmånad medan andra skickar fakturor på faktiska belopp.

Sjuk- och tandvårdstjänster

Sjuk- och tandvårdstjänster avser ersättning i efterhand för planerad och nödvändig vård. Ersättningen motsvarar som högst nivån för vad vården hade kostat om den utförts i Sverige. Sjuk- och tandvårdstjänster omfattas av kostnadsfördelningen mellan stat och region.

Analys

Under 2022 betalades ungefär 515 miljoner kronor ut för sjukvård i internationella förhållanden. Jämfört med år 2021 är detta en ökning med 41 miljoner kronor (9 procent). Detta är på grund av rekordförsäljning av resor under andra halvåret 2022 efter besked om slopade coronarestriktioner. För 2023 förväntas ökningen av utgiften fortgå för att 2024 minska något. För resterande delen av prognosperioden (2025–2026) förväntas utgifterna åter öka svagt.

Utgifterna uppdelat på ersättningsområden. Miljontal kronor

	2020 ¹	2021 ¹	2022 ¹	2023	2024	2025 ²	2026 ²
Totalt	495	474	515	555	535	545	553
Konventionsvård	155	129	191	194	191	204	193
Turistvård	36	29	27	47	31	30	49
Pensionärsvård	296	308	290	308	308	306	305
Sjuk- och tandvårdstjänster	8	7	7	6	5	5	6

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Anm: På grund av avrundning stämmer inte summeringen av kolumnerna med summan i tabellen.

Konventionsvård

Utgifterna för konventionsvård uppgick till cirka 191 miljoner kronor för år 2022, vilket är cirka 62 miljoner kronor högre (48 procent) än år 2021. Ökningen beror som tidigare nämndes på slopade coronarestriktioner. Utgifterna för konventionsvård påverkas av antalet besökande turister som uppsöker vård i Sverige och som kommer från något av de länder som Sverige har ett konventionsavtal med. En övervägande del av dessa utbetalningar avser vård av turister från de nordiska grannländerna.

Turistvård

Utbetalningarna för turistvård under 2022 uppgick till cirka 27 miljoner kronor, vilket är cirka 2 miljoner kronor mindre (6,5 procent) än 2021. Utgifterna för turistvård beräknas ligga på cirka 30 miljoner per år med undantag för 2023 och 2026 då retroaktiva fakturor från Storbritannien förväntas och kommer då att ha en ökande effekt på utgiften. Osäkerheten kring de retroaktiva betalningarna är dock stor både rörande dess storlek samt när i tiden dessa utbetalningar kommer att ske.

Enligt Transportstyrelsens flygplansstatistik har vi fortfarande inte kommit till samma nivå i resor som före pandemin men det finns en ökande trend som kan fortsätta alternativt avstanna eller gå ned, vilket påverkar prognoser för konventions- och turistvård.

Pensionärvård

Många medlemsländer har övergått till att fakturera för faktiska vårdkostnader istället för fasta kostnader, vilket förväntas stabilisera utgifterna för pensionärvård över tid. På sikt förväntas också antalet pensionärer som söker vård utomlands att öka men inte markant. Just nu har ökningen av antalet pensionärer som flyttar utomlands avstannat och det finns ingen prognos på hur det kommer utvecklas över tid. Under 2022 uppgick utgifterna för pensionärvård till 290 miljoner kronor, vilket är mindre än åren innan. Utgiften för 2023 förväntas öka något för att därefter plana ut sett över resterande delen av prognosperioden.

Sjuk- och tandvårdstjänster

Sjuk- och tandvårdstjänster omfattas liksom turistvården av kostnadsfördelningen mellan stat och region. Under 2022 betalades cirka 7 miljoner kronor ut. Utgifterna beräknas ligga ungefär på 5–6 miljoner kronor per år fram till år 2026.

Osäkerhetsanalys

Prognosen innehåller ett antal osäkerhetsfaktorer. De mest påtagliga, förutom pandemin, av dessa beror på administrativa moment. De fasta beloppen för pensionärvård fastställs med flera års eftersläpning och i varierande takt mellan länderna, vilket medför en viss oregelbundenhet i fakturahanteringen. På lång sikt är det osäkert i vilken takt de länder som

kräver Sverige på schablonbelopp kommer att övergå till att skicka krav på faktiska kostnader. Eftersläpningen i faktureringen, det ojämna inflödet av fakturor samt variationen i storlek på kraven, gör att det saknas tydliga trender och säsongsmönster. Det i sin tur leder till att prognosen blir mycket osäker på månadsbasis.

Handläggningstiden på Försäkringskassan innebär att utbetalningar ibland skjuts upp från slutet av ett år till efterföljande år.

Utgifterna påverkas även av förändringar i växelkurserna. Eftersom många länder använder euro som betalmedel är utgifterna för sjukvård i internationella förhållanden framförallt känsliga för förändringar i kronans växelkurs mot euron.

Ovissheten i hur den ekonomiska läge i Europa kommer att påverka människors beteendemönster gällande boende, studier, arbete och resande är också mycket stor. Denna osäkerhet påverkar utgifterna för internationell vård, både på kort och lång sikt.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i november 2022. Beloppen anges i tusental kronor.

	2022	2023	2024	2025 ¹	2026 ¹
Föregående prognosbelopp	517 162	550 828	533 245	559 819	0
Överföring till/från andra anslagsposter	-	-	-	-	-
Ändrade makroekonomiska antaganden	-	-	-	-	-
Volym- och strukturförändringar	-1 917	+3 726	+2 325	-14 845	-
Regelförändringar	-	-	-	-	-
Övrigt	-	-	-	-	-
Ny prognos	515 245	554 554	535 570	544 974	552 584
Differens i 1000-tal kronor	-1 917	+3 726	+2 325	-14 845	0
Differens i procent	-0,4	+0,7	+0,4	-2,7	0,0

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Volym- och strukturförändringar

Utgifterna för november-december 2022 blev högre än beräknad och därför höjdes prognosen för 2023 och 2024 från föregående prognosen och på längre sikt råder fortsatt osäkerhet kring om och i så fall när utgifterna kommer närma sig den nivå de var på innan coronapandemin.

4:3 Bilstöd till personer med funktionsnedsättning

4:3 Bilstöd till personer med funktionsnedsättning

Prognos anslagspost. Beloppen anges i tusental kronor

	2022 ¹	2023	2024	2025 ²	2026 ²
Ingående överföringsbelopp	0	0	0	0	0
Anslag ³	263 395	264 395	266 395 ³	266 395 ³	267 395 ³
Tilldelade medel	263 395	264 395	266 395	266 395	267 395
Utfall/Prognos	147 348	146 708	147 980	148 992	149 692
Avvikelse från anslag	116 047	117 687	118 415	117 403	117 703
Avvikelse från tilldelade medel	116 047	117 687	118 415	117 403	117 703
Högsta anslagskredit	13 169	13 219	13 319 ³	13 319 ³	13 369 ³
Tillgängliga medel	276 564	277 614	279 714	279 714	280 764
Överskridande av anslagskredit	0	0	0	0	0

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt 2023:VP23:1. Hämtad 2023-01-31.

Utgifterna för anslagsposten 2023 beräknas bli 147 miljoner kronor, vilket är 118 miljoner kronor lägre än anslagsbeloppet och tilldelade medel.

Bakgrundsfakta

Bilstöd beviljas till personer som, på grund av sitt eget eller sitt barns varaktiga funktionsnedsättning, har väsentliga svårigheter att förflytta sig på egen hand eller att använda allmänna kommunikationer.

Grundbidrag

Grundbidrag ges till alla som har rätt till bilstöd. Bidraget är högst 30 000 kronor.

Anskaffningsbidrag

Anskaffningsbidraget är inkomstprövat. Maximal ersättning är 40 000 kronor och ges till den som har en årlig bruttoinkomst som understiger 121 000 kronor. Storleken på bidraget sjunker därefter stegvis för att helt upphöra vid inkomster på 220 000 kronor eller mer.

Tilläggsbidrag

Tilläggsbidrag ges utöver grund- och anskaffningsbidrag och kan lämnas i tre fall som inte utesluter varandra.

(A) vid behov av efteranpassning. Bidraget är högst 50 000 kronor och lämnas till en försäkrad som för att kunna använda bilen har behov av en sådan ändring av eller anordning på bilen för vilken det kan lämnas anpassningsbidrag.

(B) för särskilt lämpad personbil. Bidraget är högst 60 000 kronor och lämnas för inköp av en bil som är särskilt lämpad för personer som behöver färdas i bilen sittandes i rullstol, göra överflyttning från rullstol till bilsäte inne i bilen eller medföra en motordriven rullstol eller ett annat jämförbart hjälpmedel för förflyttning.

(C) för särskilda originalmonterade anordningar. Bidraget lämnas med fasta schablonbelopp för sådana kostnader som följer av att bilen har vissa särskilda originalmonterade anordningar.

Anpassningsbidrag

Anpassningsbidraget är avsett för kostnader för de ändringar som behövs för att den person som beviljats bilstödet ska kunna bruka fordonet. Beloppet är obegränsat men lämnas inte för kostnader som tilläggsbidrag lämnas för eller hade kunnat lämnas för. Det lämnas inte heller om behovet av anpassning kan tillgodoses genom köp av en lämplig bil.

Analys

Bilstödet har haft flera stora regeländringar de senaste åren vilket har påverkat utgifterna kraftigt. Som högst var utgifterna 2013 med 368 miljoner kronor. 2017 genomfördes den mest genomgripande regeländringen vilket gjorde att utgifterna sjönk kraftigt. 2018 var de nere i 100 miljoner kronor. I slutet av 2020 genomfördes en ny regeländring som väntades ge ökade utgifter på 50 miljoner kronor per år. Den innebar att vissa anpassningar, till exempel golvsänkningar, blev tillåtna samt att ersättningsnivån för tilläggsbidrag A och B höjdes med 20 000 kronor.

En viss återhämtning har skett de senaste åren med utgifter på cirka 140 miljoner kronor per år. Ökningen är dock mindre än vad som förväntades på grund av regeländringen som trädde i kraft i slutet av 2020. Under 2022 var utgifterna 147 miljoner kronor, vilket är en ökning med cirka 7 procent jämfört med 2021. Orsaken till den ökade utgiften är främst stora utbetalningar av anpassningsbidrag under en enskild månad. För övriga månader har utbetalningarna i snitt legat på samma nivå som 2021.

Utgifter per delförmån. Tusental kronor

	2022 ¹	2023	2024	2025 ²	2026 ²
Totalt	147 348	146 708	147 980	148 992	149 692
Grundbidrag	14 687	15 921	15 966	16 101	16 255
Anskaffningsbidrag	3 024	3 607	3 896	4 076	4 231
Anpassningsbidrag	98 308	94 675	95 087	95 400	95 637
Tilläggsbidrag	31 325	32 505	33 031	33 415	33 569
Övrigt	4				

Anpassningsbidraget är fortsatt den bidragstyp som är störst och ökade mest under förra året. För innevarande år antas utgifterna minska något för att därefter öka svagt. Även grundbidraget och tilläggsbidraget ökade något under 2022. Även dessa antas öka svagt sett över hela prognosperioden.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i november 2022. Beloppen anges i tusental kronor.

	2022	2023	2024	2025 ¹	2026 ¹
Föregående prognosbelopp	147 305	146 524	147 618	148 671	148 950
Överföring till/från andra anslagsposter	-	-	-	-	-
Ändrade makroekonomiska antaganden	-	-	-	-	-
Volym- och strukturförändringar	+43	+184	+362	+321	+742
Regelförändringar	-	-	-	-	-
Övrigt	-	-	-	-	-
Ny prognos	147 348	146 708	147 980	148 992	149 692
Differens i 1000-tal kronor	+43	+184	+362	+321	+742
Differens i procent	0,0	+0,1	+0,2	+0,2	+0,5

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Volym- och strukturförändringar

Utfallen för månaderna november till december blev sammantaget något högre än föregående prognos. Detta är främsta orsaken till att prognosen höjs marginellt sett över hela prognosperioden.

4:4 Kostnader för statlig assistansersättning

4:4 Kostnader för statlig assistansersättning

Prognos anslagspost. Beloppen anges i tusental kronor

	2022 ¹	2023	2024	2025 ²	2026 ²
Ingående överföringsbelopp	0	0	0	0	-25 782
Anslag ³	25 043 066	24 590 527	25 670 303 ³	27 424 280 ³	28 416 444 ³
Tilldelade medel	25 043 066	24 590 527	25 670 303	27 424 280	28 390 662
Utfall/Prognos	24 098 752	24 286 983	25 608 428	27 450 062	28 518 033
Avvikelse från anslag	944 314	303 544	61 875	-25 782	-101 589
Avvikelse från tilldelade medel	944 314	303 544	61 875	-25 782	-127 371
Högsta anslagskredit	1 252 153	1 229 526	1 283 515 ³	1 371 214 ³	1 420 822 ³
Tillgängliga medel	26 295 219	25 820 053	26 953 818	28 795 494	29 811 484
Överskridande av anslagskredit	0	0	0	0	0

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt 2023:VP23:1. Hämtad 2023-01-31.

Utgifterna för anslagsposten 2023 beräknas bli 24,3 miljarder kronor, vilket är 304 miljoner kronor lägre än anslagsbeloppet och tilldelade medel.

Bakgrundsfakta

Assistansersättning lämnas till personer som ingår i någon av de definierade personkretsarna i lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade och som har behov av personlig assistans för sina grundläggande behov i sin dagliga livsföring med fler än i genomsnitt 20 timmar per vecka.

Personkretsindelningen är:

1. Personer med utvecklingsstörning, autism eller autismliknande tillstånd.
2. Personer med betydande och bestående begåvningsmässig funktionsnedsättning efter hjärnskada i vuxen ålder föranledd av yttre våld eller kroppslig sjukdom.

3. Personer med andra varaktiga fysiska eller psykiska funktionsnedsättningar som uppenbart inte beror på normalt åldrande, om de är stora och orsakar betydande svårigheter i den dagliga livsföringen och därmed ett omfattande behov av stöd eller service.

Assistansersättning betalas ut med ett timbaserat schablonbelopp. Om det finns särskilda skäl kan den ersättningsberättigade beviljas ersättning med ett högre belopp.

Analys

Under 2022 var utgifterna för den statliga assistansersättningen 24,1 miljarder kronor. Det var i linje med utfallet 2021. Antal genomsnittliga timmar per mottagare ökade och schablonersättningen höjdes med 1,5 procent. Kostnadsökningen motverkades dock helt av att antalet mottagare minskade och att de utbetalda medlen, i relation till de på förhand beviljade medel, varit något lägre 2022 än under 2021.

Utbetalda medel avviker alltid från på förhand beviljade medel en given månad. Det brukar ligga på ungefär 96 procent över ett år men kan en enskild månad variera mellan 80–110 procent. Det beror på att assistansersättning betalas ut i efterskott. Utföraren skickar in underlag i efterhand på vilka timmar som har utförts, varpå Försäkringskassan granskar och beslutar om utbetalning. På samma sätt hanteras inbetalningen från kommunerna, som står för de 20 första timmarna, med samma princip om efterskott. Det innebär att det kan betalas ut både mer och mindre än vad som är beviljat för en enskild månad. Dock jämnas detta ut över tid.

Prognosen för assistansersättning justeras när nya årsutfall kommer in för att spegla den rådande relationen mellan utbetalningar och beviljade medel. Det finns troligen flera olika anledningar till att graden av utbetalningar gått ned något. Dels präglades både 2020 och 2021 av ett extra stort inflöde av nya mottagare i ersättningen. Ett stort inflöde borde rimligen göra att betalningarna skjuts fram i tid. För nya mottagare och deras utförare kan det ta viss tid att få alla praktiska och administrativa processer på plats. Dessutom präglades inledningen av 2022 av ett stort utbrott av omikron och vissa restriktioner var fortfarande i gång på samhälls nivå. Det är möjligt att exempelvis en fortsatt mer restriktiv hållning till smitta bland assistenter gör att utförda timmar minskat något. Dock har minskningstakten för utbetalningsgraden saktat ned, så det är tänkbart att den kommer att utvecklas stabilt. De kommande åren väntas stora inflöden av nya mottagare. Det kommer troligen ha en dämpande effekt på betalningsgraden som antas ligga på samma nivå som 2022 under hela prognosperioden.

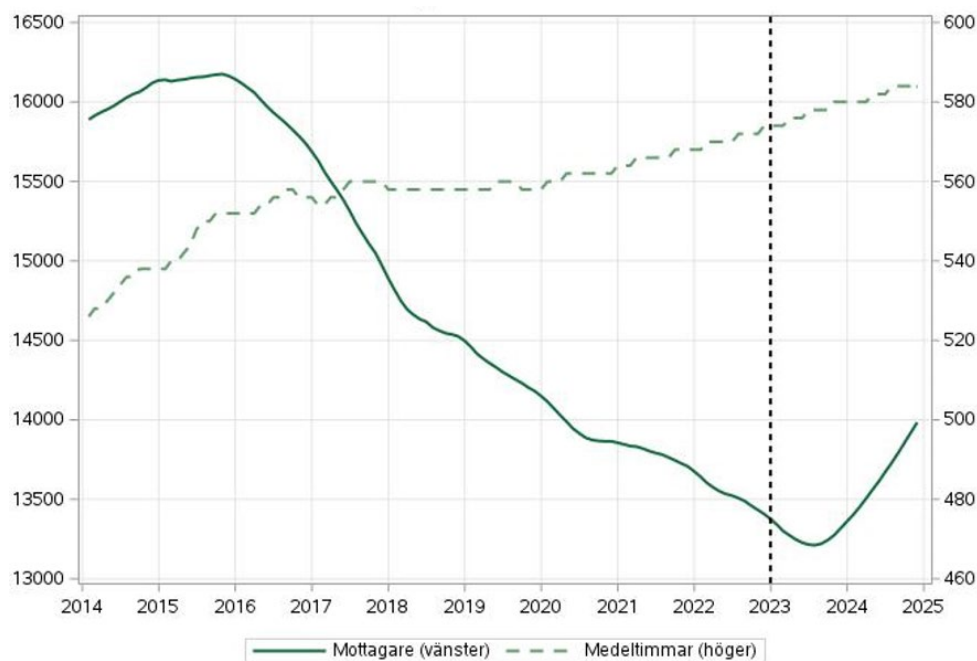
Bortsett från tillfällig påverkan av administrativa faktorer drivs utgiftsutvecklingen för statlig assistansersättning framförallt av tre variabler.

Dessa tre variabler är antalet mottagare av assistansersättning, antalet assistanstimmar per individ samt nivån på timersättningen.

Antalet mottagare har under flera år minskat, samtidigt som antalet assistanstimmar har ökat. Den genomsnittliga timersättningen stiger i och med de årliga schablonhöjningarna och fortsätter att ligga något över timschablonen. Det beror på att vissa mottagare är beviljade ersättning med ett högre timbelopp. I diagrammet nedan illustreras antalet mottagare i ersättningen samt antalet medeltimmar som ett glidande 3-månaders medelvärde.

Antal mottagare och medeltimmar per mottagare och månad 2014–2025

Glidande 3-månaders medelvärden, prognos fr.o.m. januari 2023

Anm. Fram till våren 2018 beräknas antalet medeltimmar utifrån periodbeslut. Därefter används en ny datakälla där antalet medeltimmar istället baserar sig på grundbeslut. Antalet medeltimmar varierar säsongsmässigt fram till slutet av våren 2018. Därefter upphör denna variation då antalet medeltimmar istället beräknas utifrån grundbeslutet.

Mottagare av assistansersättning

Antalet mottagare ökade från införandet av assistansersättningen fram till 2015. Därefter har antalet mottagare i varierande takt minskat. Under andra halvåret 2020 stannade nedgången av och antalet mottagare var konstant under några månader. Våren 2021 började antalet mottagare återigen minska. Denna minskning väntas fortgå till mitten av 2023 när effekterna av

de lagändringar som infördes den 1 januari 2023 blir tydliga.^{[3][4]} Utvecklingen av antalet mottagare bestäms av hur inflödet respektive utflödet utvecklas.

Inflöde

Inflödet till assistansersättningen minskade tydligt fram till 2017. Det minskade inflödet förklaras av att antalet ansökningar minskade, samtidigt som andelen av de sökande som beviljats assistansersättning har blivit lägre.⁵ Sedan 2001 har andelen avslag ökat kontinuerligt. Efter en dom i Högsta förvaltningsdomstolen (HFD) 2015 tilltog ökningen av andelen avslag. Domen gällde det grundläggande hjälpbehovet annan hjälp som förutsätter ingående kunskaper och fastslog att det enbart kan gälla vid psykisk funktionsnedsättning. Dessutom ökade avslagen efter att personlig hygien avgränsades till att hålla sig ren och liknande.⁶ Från 2017 till mitten av 2020 minskade fortfarande inflödet, men med en mycket långsammare takt. Andelen avslag var under denna period stabil men en viss minskning under 2021.⁷

Utvecklingen av inflödet har på senare tid påverkats av två förändringar i regelverket kring rätten till assistans. I slutet av 2019 infördes andning som ett grundläggande behov.⁸ Från första juli 2020 gjordes lagändringar som syftar till att alla hjälpmoment inom andning och måltider i form av sonmatning ska räknas som grundläggande behov.⁹ Det blev dessutom lättare att få rätt till assistans för dessa behov under tid i barnomsorg eller skola samt att det inte skulle göras avdrag för föräldraansvar. Det är den mest troliga förklaringen till att inflödet till ersättningen ökat från mitten av

³ Proposition 2021/22:214. Stärkt rätt till personlig assistans – grundläggande behov för personer som har en psykisk funktionsnedsättning och ökad rättssäkerhet för barn. Socialdepartementet.

⁴ Proposition 2021/22:244. Stärkt rätt till personlig assistans vid behov av egenvård. Socialdepartementet.

⁵ Försäkringskassan. Assistansersättning - inflöde, utflöde och konsekvenser av förändrad rättspraxis. Socialförsäkringsrapport (2017:14).

⁶ Försäkringskassan. Analys av minskat antal mottagare av assistansersättningen. Svar på regeringsuppdrag dnr. 1381–2020.

⁷ Försäkringskassan. Indikatorer för att följa utvecklingen av assistansersättningen. Svar på regeringsuppdrag dnr FK 2022/002562

⁸ Proposition 2018/19:145. Personlig assistans för hjälp med andning. Socialdepartementet

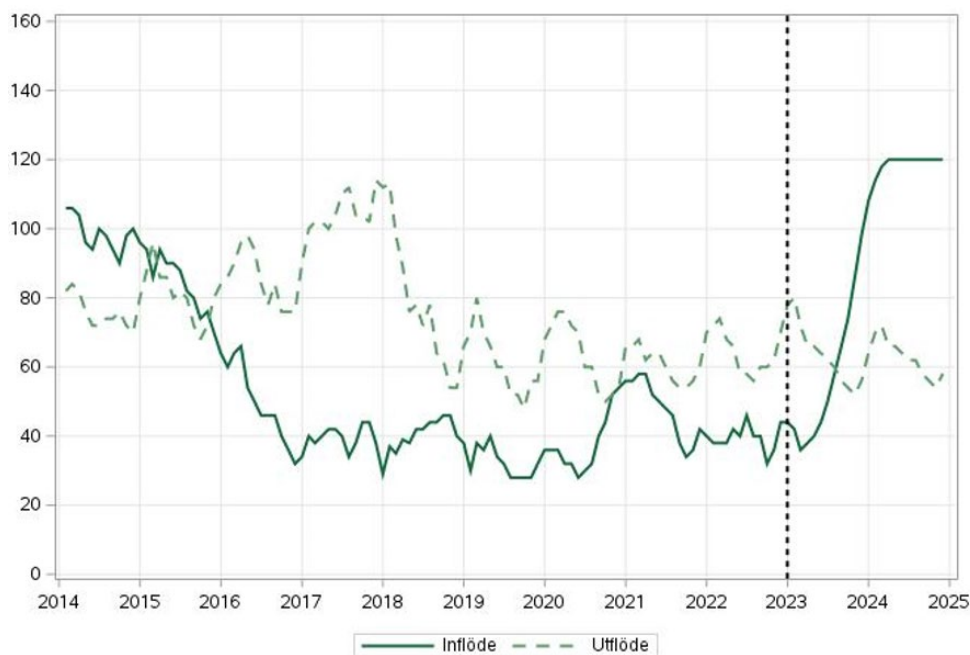
⁹ Proposition 2019/20:92. Personlig assistans för samtliga hjälpmoment som avser andning och måltider i form av sonmatning sid. 38. Socialdepartementet.

2020. Inflödet har ökat för alla åldersgrupper men barn i låga åldrar har haft högst procentuell ökning.¹⁰ Dessutom har andelen bifall varit högre för de ansökningar som inkluderar hjälp med andning och att dessa ansökningar i genomsnitt blivit beviljade fler timmar.¹¹

Under vintern har inflödet utvecklats ungefär i linje med prognos och har minskat sedan andra halvan av 2021. Det skulle kunna vara en indikation på mättnad av det uppdämda behov som regeländringarna svarat mot. Under 2022 utgjordes inflödet av 480 personer, det är en minskning från 2021, men fler än vad som antogs i föregående prognos. På längre sikt brukade förväntningen vara att inflödet skulle växa i takt med befolkningen upp till 66 år. Men istället antas effekterna av lagändringarna vid årsskiftet leda till ett kraftigt ökat inflöde från mitten av 2023 och bestå under resten av prognosperioden. Se diagram nedan för utfall och prognos.

Inflöde och utflöde 2014–2024

Glidande 3-månadersmedelvärden, prognos fr.o.m. januari 2023

De lagändringarna som trädde i kraft den första januari i år väntas leda till att fler får assistansersättning. I korthet innebär lagändringarna vissa förändringar av de grundläggande behoven, reglering av egenvård samt schablonisering av föräldraansvaret. Dessutom föreslås att en person med

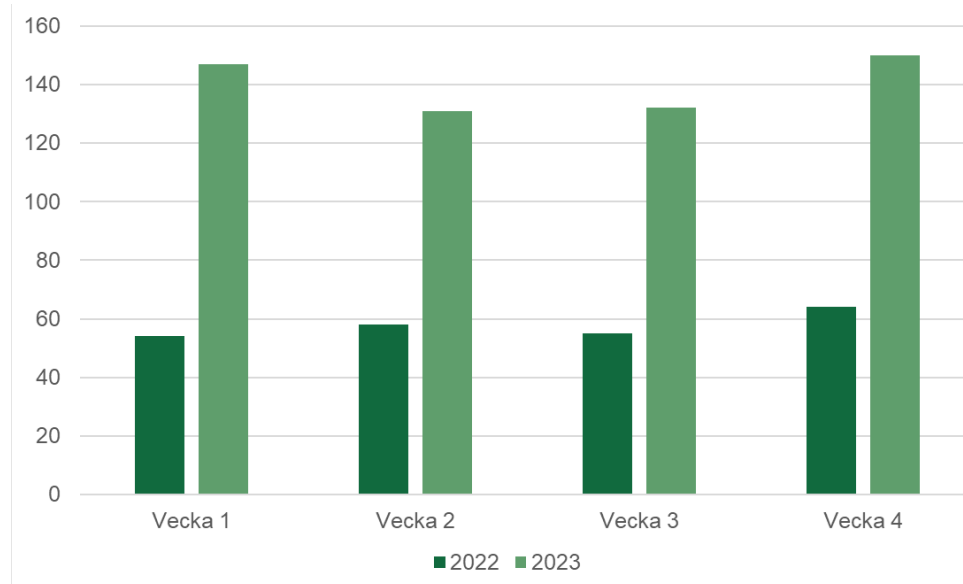
¹⁰ Försäkringskassan. Indikatorer för att följa utvecklingen av assistansersättningen. Svar på regeringsuppdrag dnr FK 2021/000464.

¹¹ Försäkringskassan. Rapport – Uppföljning av lagändring om andning som grundläggande behov, slutredovisning. Svar på regeringsuppdrag dnr. 1382-2020.

psykisk funktionsnedsättning som behöver kvalificerade aktiverings- och motiveringsinsatser för att själv kunna utföra de grundläggande behoven måltider, av- och påklädning, kommunikation och personlig hygien ska kunna få det beviljat som en del av hjälpen med det grundläggande behovet. Lagändringarna väntas leda till att 2000 fler personer kommer att få assistansersättning, men effekten är svårbedömd och denna uppskattning är behäftad med stor osäkerhet. Ökningen av inflödet som beror på lagändringarna vid årsskiftet bygger på antaganden om hur många som söker, när de söker samt i vilken grad de blir beviljade. Liknande lagändringarna som de som trädde i kraft vid årsskiftet har inte gjorts tidigare så analysunderlaget är begränsat. Vid beräkningarna av denna prognos finns data om inkomna ansökningar och anmälningar om rätt till assistans för fyra veckor. Hitintills har antalet inkomna ärenden varit ungefär dubbelt så högt som samma månad förra året och i linje med prognos, se diagram nedan. Det finns vid denna tidpunkt ingen anledning att ändra prognosen för det extra inflöde som beror av lagändringarna. Tilldelningen av medel till Försäkringskassans administration för dessa lagändringar i budgeten för 2023 vilar på ett antagande om mycket lägre antal inkomna ärenden. Fortsätter ärenden inkomma i samma takt föreligger risk för långa handläggningstider, stora ärendebalanser och sena utbetalningar.

Ansökningar och anmälningar om rätt till assistans

Antal inkomna ärenden per vecka

Utflöde

Medan inflödet minskat sedan 2014 ökade utflödet under samma period och kulminerade 2017. Under 2018 upphörde tvåårsomprövningarna¹² vilket kraftigt minskade utflödet. Den tidigare ökningen av utflödet anses vara en effekt av att Försäkringskassans handläggning anpassats till den förändring av rättspraxis efter tidigare nämnda domar i HFD.¹³ Sedan 2018 är de flesta som lämnar assistansersättningen personer som avlider, vilket följer ett tydligt säsongsmönster under året och väntas utvecklas stabilt framöver. Föregående prognos underskattade utflödet, framförallt för december. I prognosen finns redan ett säsongsmönster där flest mottagare väntas lämna ersättningen i januari. Det är möjligt att det höga utfallet i december är en förskjutning av detta. Men nivån på utflödet är trots allt något höjd, vilken prognosen för antalet mottagare.

Den sammanlagda effekten av inflödes- och utflödesprognoserna blir att antalet mottagare kommer att fortsätta att minska första hälften av 2023. Därefter kommer antalet mottagare att öka för återstoden av prognosperioden.

Timutveckling

Antalet medeltimmar inom assistansersättning har länge ökat, med undantag för perioden 2018–2019. De personer som flödar in har i regel färre timmar i genomsnitt än de som varit mottagare under en längre tid. Det medför att i perioder kan sammansättningen av inflödet och utflödet påverka hur medeltimmarna utvecklas. Prognosen framöver bygger på den senaste utvecklingen och medeltimmarna beräknas öka svagt under hela prognosperioden. Utfallen indikerar en något högre ökningstakt av medeltimmarna och prognosen är höjd.

Schablonbeloppet ligger till grund för timersättningen och bestäms årligen av regeringen. Regeringen höjde schablonbeloppet för 2023 med 1,5 procent¹⁴, samma som för 2022. Den ökningstakten antas sedan fortgå eftersom den är densamma som under flera tidigare år. En mindre andel mottagare har en ersättning baserat på ett förhöjt belopp. Denna andel har länge varit låg och konstant och antas fortsätta vara så framöver.

¹² Försäkringskassan ska dock fortsätta att ompröva rätten till assistansersättning i de fall denna rätt har minskat i omfattning på grund av väsentligt ändrade förhållanden som är hänförliga till den försäkrade.

¹³ Försäkringskassan. Assistansersättning - inflöde, utflöde och konsekvenser av förändrad rättspraxis. Socialförsäkringsrapport (2017:14).

¹⁴ SFS nr: 1993:1091

Osäkerhetsanalys

Antal mottagare av assistansersättningen ökade från införandet till 2016 och har därefter minskat. Till följd av det har utgifterna för den statliga assistansersättningen sedan 1994 ökat för att sedan plana ut och från 2015 ligga på ungefär 24 miljarder kronor årligen. Orsakerna till denna utveckling har beskrivits i avsnitten ovan. Utgifterna drivs av antalet mottagare, hur många timmar som beviljas samt nivån på ersättningen per timme. Den enskilt viktigaste faktorn som driver utvecklingen är antalet mottagare. Detta avsnitt beskriver den historiska träffsäkerheten i Försäkringskassans prognos och fokuserar därför på antalet mottagare.

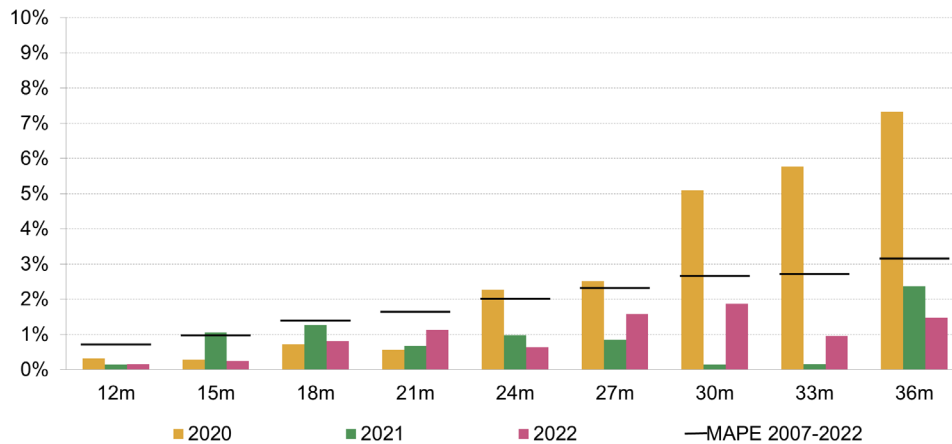
Träffsäkerheten mäts med den procentuella avvikelser från utfallet.

Prognosfelen är uträknade enligt:

$$e_{t+h|t} = \frac{y_{t+h} - \hat{y}_{t+h|t}}{y_{t+h}}$$

där $e_{t+h|t}$ är prognosfelet för årsprognosen gjord vid tidpunkt t med horisonten h månader, $\hat{y}_{t+h|t}$ är årsprognosen gjord vid tidpunkt t med horisonten h månader och y_{t+h} är det helårsvisa utfallet.

I diagrammet nedan visas absolutvärdena av prognosfelet för de tre senaste årens utfall, uppdelat efter prognosernas respektive horisont. Detta innebär att 36-månadersstapeln för 2022 visar prognosfelet för prognosen som levererades i början av 2020 med avseende på 2022. Motsvarande stapel för 2021 är prognosfelet för prognosen som levererades vid samma tidpunkt 2019 och så vidare. 12-månadersstapeln är helårsprognosen som levererades i början på det aktuella året. I diagrammet redovisas även medelvärdet av de absoluta prognosfelen (MAPE) för respektive prognoshorisont för utfallsåren 2007–2022.

Absolut procentuellt prognosfel per utfallsår och prognoshorisont

För de tre senaste åren har medelfelen varit lägre än historiskt medelfelen för alla prognoser avseende 2022 och 2021 och samt för prognoserna på kortare sikt för 2020. Prognoserna på längre sikt för 2020 träffade alltså sämre än det historiska genomsnittet. Alla dessa prognoser beräknades i början av 2018 och gemensamt är att de alla överskattade antalet mottagare på längre sikt. I dessa prognoser antogs att frysningen av tvåårsomprövningarna skulle leda till att antalet mottagare skulle sluta minska och öka svagt från 2019. Antalet mottagare i ersättning beror i hög grad på regelverket och dess tillämpning. De stora lagförändringarna som trädde kraft den 1a januari 2023 väntas få stor påverkan på antalet mottagare och troligen kommer precisionen i prognosen vara lägre de kommande åren. Effekten av lagändringar och när i tid de inträffar ger stor osäkerhet i prognosen.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i november 2022. Beloppen anges i tusental kronor.

	2022	2023	2024	2025 ¹	2026 ¹
Föregående prognosbelopp	24 318 617	24 409 448	25 644 303	27 398 280	28 376 444
Överföring till/från andra anslagsposter	-	-	-	-	-
Ändrade makroekonomiska antaganden	-	-	-	-	-
Volym- och strukturförändringar	-219 865	-122 465	-35 875	+51 782	+141 589
Regelförändringar	-	-	-	-	-
Övrigt	-	-	-	-	-
Ny prognos	24 098 752	24 286 983	25 608 428	27 450 062	28 518 033
Differens i 1000-tal kronor	-219 865	-122 465	-35 875	+51 782	+141 589
Differens i procent	-0,9	-0,5	-0,1	+0,2	+0,5

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Volym- och strukturförändringar

Prognosen sänks då de utbetalda medlen i relation till de på förhand beviljade medlen justeras ned. Antalet mottagare har justerats ned något, till följd av en ökad prognos för utflödet, vilket också sänker prognosen. Timprognosen har justerats upp vilket har en höjande effekt. Sammantaget är de sänkande impulserna dominerande på kort sikt och de höjande impulserna dominerar på längre sikt.

Utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning

1:1 Sjukpenning och rehabilitering m.m.

Prognos anslag. Beloppen anges i tusental kronor

	2022 ¹	2023	2024	2025 ²	2026 ²
Hela anslaget	46 175 000	44 166 892	46 237 156	48 143 449	49 467 387
Därav					
1:1.21 Sjukpenning	40 448 184	39 175 332	40 229 561	41 742 357	43 262 855
1:1.19 Rehabiliteringspenning	852 811	881 245	1 010 379	1 048 373	1 109 304
1:1.20 Arbetshjälpmedel m.m.	94 905	99 010	103 010	107 010	111 010
1:1.15 Närståendepenning	169 346	206 373	216 620	221 723	227 371
1:1.8 Sjukpenning respektive rehabiliteringspenning i särskilda fall	215 643	218 922	218 416	217 677	214 947
1:1.5 Boendetillägg	275 711	290 010	291 713	293 583	293 777
1:1.18 Statlig ålderspensionsavgift för sjukpenning	4 040 400	3 187 000	4 044 419	4 388 493	4 129 896
1:1.17 Statlig ålderspensionsavgift för rehabiliteringspenning	61 000	91 000	106 558	103 282	94 808
1:1.16 Statlig ålderspensionsavgift för närståendepenning	17 000	18 000	16 480	20 951	23 419

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Detaljerade uppgifter om den statliga ålderspensionsavgiften återfinns i bilaga 4. Där finns förutom anslagsbelastning även uppgifter om preliminär avgift, reglering avseende förhållandena tre år tidigare, prognostiserad avgift för respektive år samt en jämförelse med föregående prognos.

1:1.21 Sjukpenning

Prognos anslagspost. Beloppen anges i tusental kronor

	2022 ¹	2023	2024	2025 ²	2026 ²
Ingående överföringsbelopp	-1 177 684	-237 468	0	-700 561	-1 336 918
Anslag ³	41 388 400	40 565 000	39 529 000 ³	41 106 000 ³	42 678 000 ³
Tilldelade medel	40 210 716	40 327 532	39 529 000	40 405 439	41 341 082
Utfall/Prognos	40 448 184	39 175 332	40 229 561	41 742 357	43 262 855
Avvikelse från anslag	940 216	1 389 668	-700 561	-636 357	-584 855
Avvikelse från tilldelade medel	-237 468	1 152 200	-700 561	-1 336 918	-1 921 773
Högsta anslagskredit	3 838 220	2 028 250	1 976 450 ³	2 055 300 ³	2 133 900 ³
Tillgängliga medel	44 048 936	42 355 782	41 505 450	42 460 739	43 474 982
Överskridande av anslagskredit	0	0	0	0	0

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt 2023:VP23:1. Hämtad 2023-01-31.

Utgifterna för anslagsposten 2023 beräknas bli 39,2 miljarder kronor, vilket är 1,4 miljarder kronor lägre än anslagsbeloppet och 1,2 miljarder kronor lägre än tilldelade medel.

Bakgrundsfakta

Syftet med sjukpenning är att ge ekonomisk trygghet vid nedsatt arbetsförmåga på grund av sjukdom. För att få ersättning krävs att sjukdomen sätter ner arbetsförmågan med minst en fjärdedel. Sjukpenning kan betalas ut som hel, tre fjärdedels, halv eller en fjärdedels ersättning.

Sjukpenning på normalnivå kan i normalfallet betalas ut i maximalt 364 dagar under en period på 450 dagar. Efter det kan sjukpenning på fortsättningsnivå betalas ut.

Till en försäkrad som är arbetslös betalas hel sjuk- och rehabiliteringspenning ut med högst 543 kronor per dag.

Under coronapandemin har också tillfälliga regler införts som innebär att en person kan få ersättning för sin karens samt att personer som befinner sig i vissa särskilda riskgrupper för covid-19 och inte kan arbeta hemifrån kan få så kallad viss förebyggande sjukpenning. Från och med 11 mars till och med 31 maj 2020 var ersättningen för karensavdraget 700 kronor för anställda och 804 för egenföretagare. Från den 1 juni till och med den 31 december 2020 var ersättningen 804 kronor för båda grupperna, den 1 januari 2021 höjdes ersättningen till 810 kronor. De tillfälliga ersättningarna upphörde den 30 september 2021, men återinfördes för perioden 8 december 2021 till 31 mars 2022.

Analys

Utgifterna för 2022 uppgick till 40,4 miljarder kronor, vilket innebär en ökning med omkring 2,8 miljarder jämfört med 2021. Exkluderas de tillfälliga covidåtgärderna för båda åren ökade utgifterna med 4,8 miljarder (14 procent) 2022 jämfört med 2021. Antalet nettodagar ökade med 6 procent, resterande del av utgiftsökningen beror på en ökad medelersättning per sjukskriven. Utgifterna för 2023 beräknas minska något jämfört med förra året, vilket i huvudsak beror på att inga ytterligare covidåtgärder beräknas införas. Därefter ökar utgifterna årligen på grund av ökad sjukfrånvaro i kombination med ökande löner och priser.

Utgiften för fjärde kvartalet var hög trots att inga stora avvikelser observerats i underliggande variabler. Normalt ligger utgiften per månad november och december cirka fyra procent högre än oktober. Men 2022 var motsvarande utgift nästan tio procent högre, eller drygt 150 miljoner kronor. I och med regeländringarna vid bedömningar av arbetsförmåga har antalet nettodagar ökat på grund av ett lägre utflöde. Dock sker en nivåhöjning i antalet nettodagar på cirka 40 000 per månad i fallängdskategori 1–2 år för perioden november och december vilket förklarar cirka 16 procent av de 150 miljonerna per månad. Ytterligare cirka 15 procent förklaras av en ökad medelersättning för sjukfallslängder upp 90 dagar samt för dem som är längre än 6 år.

Utgiften för sjukpenning bestäms av antalet pågående sjukfall tillsammans med deras ersättningsnivå. För prognosen beräknas antalet pågående sjukfall via inflödet och hur långa dessa startade sjukfall förväntas bli. Dessa storheter beskrivs mer ingående nedan.

Startade sjukfall

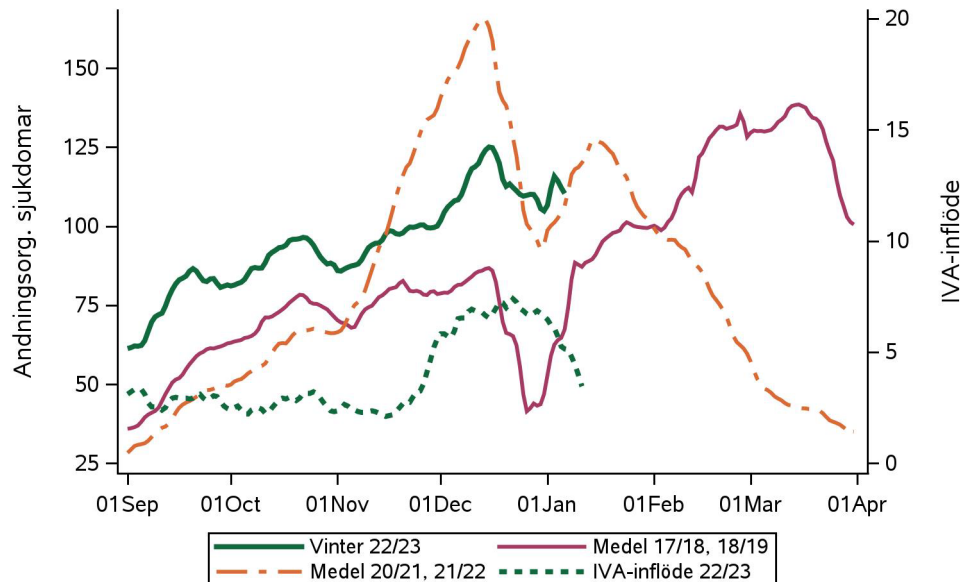
För sista kvartalet 2022 är inte antalet startade sjukfall¹⁵ känt med säkerhet. Istället används nivån på ansökningarna för att uppskatta den aktuella nivån av startade sjukfall. Trenden som syns under en längre tid fortsätter: de längre sjukfallen med liten eller ingen koppling till covid-19 fortsätter på en relativt låg nivå, och det är ett förväntat högt inflöde av influensa (dit vi framöver även räknar covid-19). Bilden är att influensan dock har nått sin topp och kommer fortsätta på den nuvarande relativt höga nivån alternativt falla svagt. Normalt kommer en topp med influensa i februari, ansökningarna kommer då främst i mars på grund av tiden mellan insjuknande och att sjukskrivna faktiskt ansöker om ersättning. Nu förväntas ingen ny topp utan att den topp som normalt sker i slutet av januari och februari är den som nu klingar av. Detta mönster överensstämmer med det

¹⁵ Med startade sjukfall, eller inflöde, avses i rapporten om ej annat anges beviljade ansökningar om sjukpenning där sjukfallslängden blir minst 30 dagar.

som observerades i Australien under 2022, där influensasäsongen ligger ett halvår före den i Sverige.¹⁶

Ansökningar vinterhalvåret för andningsorganens sjukdomar

Trendvärde per dag

Aktuella vinterhalvåret 22/23 jämfört med IVA-inflöde, medel för vinterhalvåren två år före pandemin (obs ej 19/20) och medlet vintern 20/21 och 21/22. Trenden är mätt som centrerade medelvärdet över 2 veckor (ett så kallat 14x2 filter). Data från Folkhälsomyndigheten och Försäkringskassans databas DoA egna bearbetningar. (Med *Andningsorganens sjukdomar* avses kapitel J i ICD-10)

I figuren ovan syns tydligt hur säsongsinfluensan före coronapandemin inträffade väsentligt senare än utbrotten av covid-19 och säsongsinfluensa från och med vintern 20/21. De renodlade covid-19 diagnoserna visas ej men de är i princip på en konstant nivå på knappt 50 stycken om dagen från första september 2022. Tydligt är hur smittspridningen, mätt som inflödet till IVA, har fallit kraftigt sedan slutet på december och förväntas inte öka i närtid. Det faktum att det var få helgdagar under årets jul- och nyårshelg har också medfört att söktrycket varit högt under perioden jul till och med trettonhelgen för genomsnittligt korta sjukskrivningar som dem i andningsorganens sjukdomar.

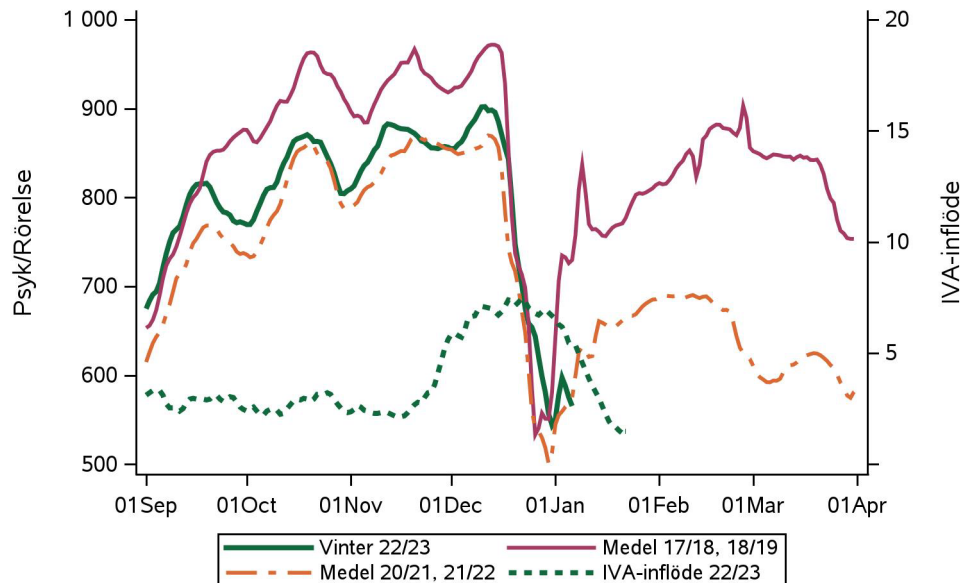
Utgiften för sjukpenningen drivs primärt inte av korta sjukskrivningar även om dessa är många utan av den mindre delen långa sjukskrivningar då de genererar fler nettodagar. Detta visades bland annat i analysen av effekten på utgiften för socialförsäkringen från coronapandemin i föregående

¹⁶ [Department of Health and Age Care, 2022, "National 2022 Influenza Season Summary", Information Brief, December 2022.](#)

prognos, effekten på sjukpenningen var netto noll från pandemin om man bortser från regeländringar.¹⁷ Nedan visas ansökningstrycket i de i genomsnitt längre sjukskrivningarna med psykiatriska diagnoser (kapitel *F*) och rörelseorganens sjukdomar (kapitel *M*).

Ansökningar vinterhalvåret för summan av psykiatriska- och rörelsed diagnoser

Trendvärde per dag

Aktuella vinterhalvåret 22/23 jämfört med IVA-inflöde, medel för vinterhalvåren två år före pandemin (obs ej 19/20) och medlet vintern 20/21 och 21/22. Trenden är mätt som centererade medelvärdet över 2 veckor (ett så kallat 14x2 filter). Data från [Folkhälsomyndigheten](#) och Försäkringskassans databas DoA egna bearbetningar.

Trots att coronapandemin har ebbat ut och inte har någon extrem påverkan på samhället längre så fortsätter söktrycket att vara lågt i gruppen med i genomsnitt långa sjukskrivningar. Förmodligen beror det på paradigmskiftet mot att stora grupper på arbetsmarknaden jobbar mer från hemmet. En annan möjlig förklaring är att de rådande makroekonomiska förutsättningarna sannolikt verkar dämpande på sjukfrånvaron, se föregående utgiftsprognos från november 2022 för mer information.¹⁸ Noterbart är också att antalet ansökningar med dessa diagnoser nästan halverades i slutet av december trots de få helgdagarna.

¹⁷ [Försäkringskassan, 2022, "Utgiftsprognos för budgetåren 2022-2026", \(Rapport 2022-11-23\)](#)

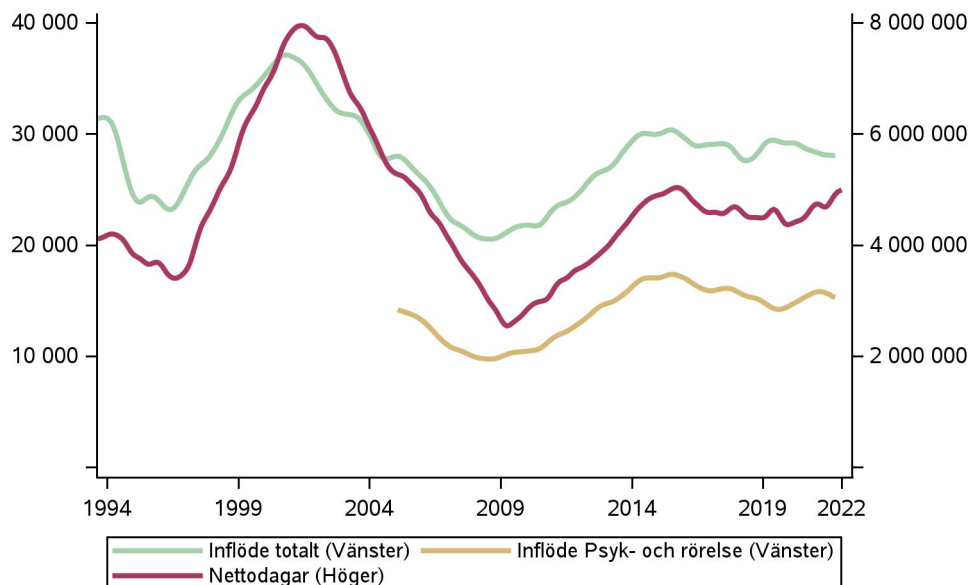
¹⁸ [Försäkringskassan, 2022, "Utgiftsprognos för budgetåren 2022-2026", \(Rapport 2022-11-23\)](#)

Försäkringskassan har i ett flertal tidigare analyser identifierat inflödet som den viktigaste variabeln för sjukfrånvarons samlade utveckling, detta på grund av att förändringar i den samlade sjukfrånvaron alltid föregås av förändringar i inflödet. Nedan visas antal startade sjukfall tillsammans med det sammanlagda antalet utbetalda nettodagar.

Inflöde och nettodagar

Säsongrensade trendvärden på startade sjukfall och nettodagar

Nettodagar utfall t.o.m. dec-22. Inflöde utfall t.o.m. sep-22.

Anm: Med inflöde avses startade sjukfall som blir minst 30 dagar långa.

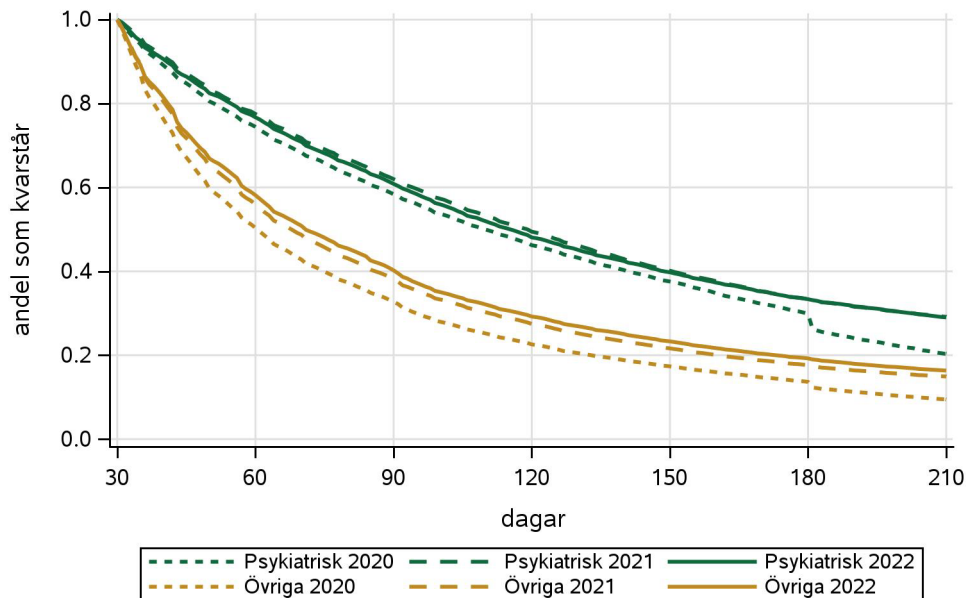
Som framgår är inflödet ledande för den samlade sjukfrånvaron, vändpunkter i nettodagarna föregås alltid av vändpunkter i inflödet. Vidare framgår även att det är ovanligt att den samlade sjukfrånvaron mätt som nettodagar ökar samtidigt som inflödet minskar, annat än precis vid vändpunkter. Sedan 2006 fångas även diagnosuppgifter i sjukskrivningsstatistiken och begränsas inflödet till psykiatriska- och rörelsedagnoser framgår dels att de står för ungefär hälften av inflödet, dels att de står för nästan hela variationen. Det faktum att dessa diagnoser uppvisat minskande tendenser sedan sommaren 2022 är den huvudsakliga anledningen till att vi prognostiserar en dämpad utveckling för den samlade sjukfrånvaron under innevarande år. Vi tolkar minskningen som en effekt av de rådande makroekonomiska förutsättningarna då det inom dessa diagnoskapitel kan finnas situationer där individen har ett val om sjukskrivningstidpunkt.

Sjukfallens varaktighet

Även sjukfallens varaktighet har varierat kraftigt över tid.¹⁹ Under det första halvåret 2020 minskade varaktigheten betydligt jämfört med föregående år. För sjukfall med psykiatriska diagnoser var detta framför allt tydligt i anslutning till bedömning av arbetsförmåga efter 180 dagars sjukskrivning enligt rehabiliteringskedjan. För sjukfall med övriga diagnoser berodde minskningen i huvudsak på att pandemin ändrat sammansättningen i inflödet. Det startades många sjukfall som generellt blev korta, något som beskrevs mer ingående i Försäkringskassans oktoberprognos 2020.²⁰ Mot slutet av 2020 ändrades dock detta markant mot ökande varaktighet, dels på grund av regeländringar och dels på grund av att pandemin inte fick lika stor påverkan på inflödet efter den första vågen. Därefter har varaktigheten varit ganska stabil nivåmässigt, för sjukfall startade under det första kvartalet 2022 syns ingen större skillnad jämfört med året före. Det kan även noteras att den förhöjda sannolikheten att ett sjukfall avslutas efter 180 dagar helt har försvunnit, se diagram nedan.

¹⁹ Se t.ex. [Försäkringskassan, Utgiftsprognos för budgetåren 2019–2022 \(2019-02-15, dnr 123–2019\)](#)

²⁰ [Försäkringskassan, Utgiftsprognos för budgetåren 2020–2024 \(2020-10-23, dnr 269-2020\)](#)

Varaktighet för sjukfall upp till 210 dagars fallängd. Andelen sjukfall som kvarstår efter olika fallängder (dagar)

Not: Startade sjukfall av sysselsatta personer under första kvartalet som blev minst 30 dagar långa.

Anledningen till de stora förändringarna omkring dag 180 är de regeländringar som har skett under 2021 och 2022. Även Försäkringskassans förtydligande av beviskravet för sjukpenning under 2021 samt att helhetsbedömningar alltid ska göras kan ha påverkat.

Regeringen beslutade i december 2020 att tillfälligt stoppa bedömningarna mot normalt förekommande arbete mellan dag 181 och 364 i rehabiliteringskedjan. I mars 2021 infördes ett nytt undantag från bedömning mot normalt förekommande arbete, *överbäggande skäl*.²¹ Ytterligare undantag infördes sedan 1 februari 2022.²² Undantaget överbäggande skäl används i stor utsträckning vilket innebär att väldigt få sjukfall avslutas vid dag 181 inom ramen för nu gällande regelverk.

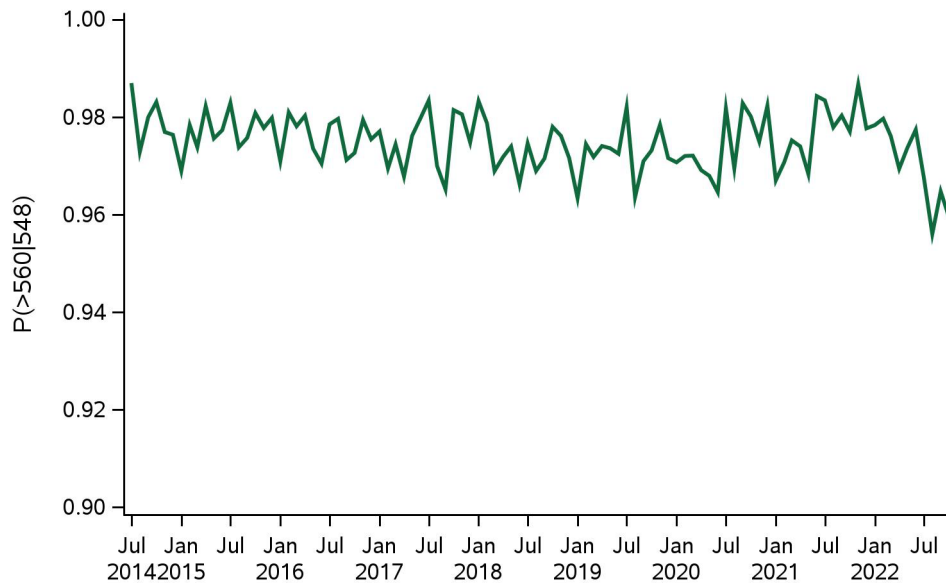
Från och med sjukskrivningsdag 550 kan inte längre undantaget om särskilda skäl, vilket infördes 1 februari 2022, tillämpas. Initialt såg vi inte någon tydlig effekt av reformen på sjukfallens avslutssannolikhet kring dag 550, men från och med andra halvåret 2022 kan en viss effekt skönjas, se diagram nedan.

²¹ [Extra ändringsbudget för 2021 - Vissa ändrade regler inom sjukförsäkringen, prop. 2020/21:78](#)

²² [Budgetpropositionen för 2022. Prop. 2021/22:1](#)

Betingad sannolikhet att sjukfall passerar dag 550 över tid

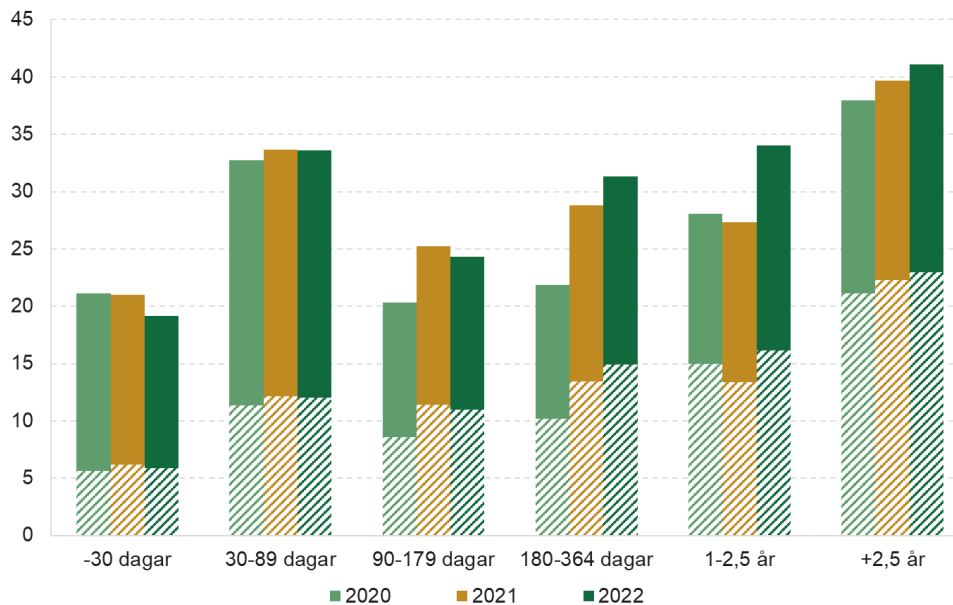
Månadsdata, utfall till och med oktober 2022

Vi antar att effekten framöver blir liten, det vill säga att få sjukfall kommer avslutas kring dag 550 på grund av att möjligheten att tillämpa särskilda skäl upphör. Osäkerheten kring detta är dock stor, till nästa prognosomgång i april 2023 kommer vi ha mer tillförlitliga utfall att basera prognosen på.

Pågående sjukfall

Ökningarna av inflöde och varaktighet har inneburit en ökning i antalet pågående sjukfall. I diagrammet nedan visas antal pågående sjukfall i september månad 2020–2022, uppdelat på fallängd. Antalet pågående sjukfall har generellt ökat det senaste året, undantaget de kortaste fallängderna som påverkats väldigt mycket av covid-19. Sammantaget har antalet pågående sjukfall ökat från omkring 176 000 i september 2021 till 184 000 ett år senare. Särskilt tydlig är ökningen i fallängdskategorier längre än 180 dagar, speciellt i fallängder på 1–2,5 år, vilket är en effekt av de varaktighetsökningar som beskrivits ovan.

Pågående sjukfall i september respektive år. Tusental, psykiatriska diagnoser streckade.

Ökningen av antalet pågående sjukfall har drivits av både psykiatriska- och övriga diagnoser. Den sammanlagda andelen psykiatriska diagnoser har ökat svagt från 44,9 till 45,2 procent av sjukfallsbeståndet. Då sjukfall med psykiatriska diagnoser generellt blir längre än övriga diagnoser är andelen högre i de längre fallängdskategorierna ovan.

Sjukfrånvaron har under de senaste åren påverkats kraftigt av både coronapandemin och regeländringar. Pandemin har främst påverkat antalet startade sjukfall, vilka har ökat under smittspridningstoppar av covid-19. Samtidigt som det totala antalet startade sjukfall ökat under coronapandemin har startade sjukfall inom normalt stora diagnosgrupper (till exempel psykiatriska- och rörelsedialyser) minskat under pandemin. I takt med att pandemin klingat av har dessa sjukfall ökat. Ökningen inom psykiatriska diagnoser förefaller ha avstannat under de senaste månaderna och för helåret 2022 beräknas dessa hamna ungefär i nivå med 2021.

I år prognostiserar vi en minskning med omkring 3 procent, vilket i huvudsak beror på de rådande makroekonomiska förutsättningarna.²³ Därefter blir prognosen mer osäker. Vi räknar med en ökning från 2024 i takt med att konjunkturläget förbättras samtidigt som inflationen faller. Denna utveckling följer mönstret vid tidigare konjunkturvändningar, men att prognostisera vändpunkter är notoriskt svårt och prognosen är behäftad med

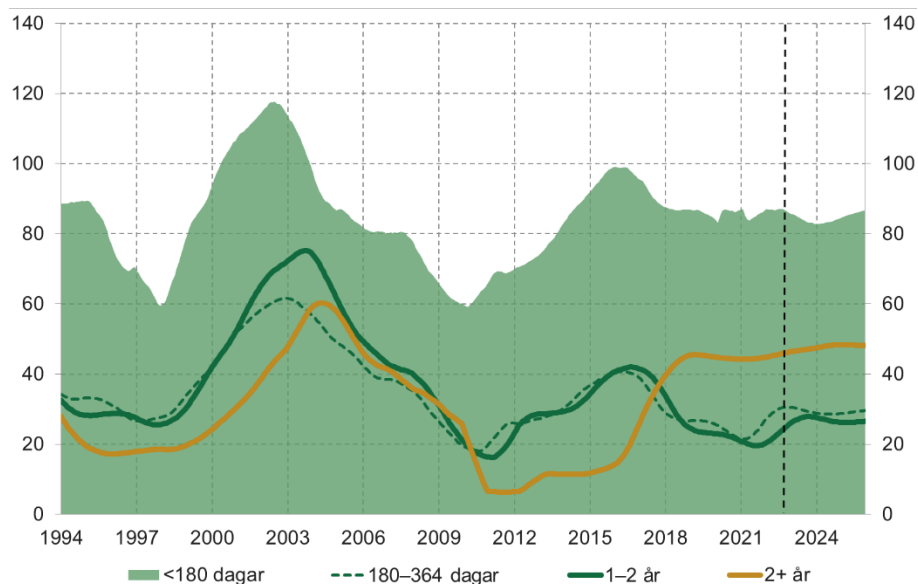
²³ se avsnittet om *konjunktur och sjukfrånvaro* (s. 67) i prognosen från november 2022 för mer information.

[Försäkringskassan, 2022, "Utgiftsprognos för budgetåren 2022-2026", \(Rapport 2022-11-23\)](#)

stor osäkerhet. Sjukfall med övriga diagnoser beräknas minska med cirka 5 procent i år på grund av lägre pandemipåverkan. Därefter beräknas även de öka, men i en något långsammare takt än psykiatriska.

Efter de införda regeländringarna har sjukfallens varaktighet, definierad som månadsvisa kvarstående sannolikheter, stabiliserats. Inga stora förändringar i sjukfallens varaktighet prognostiseras under prognosperioden utan den hålls i princip konstant på dagens nivå för samtliga fallängder. Det innebär att sjukfallsbeståndets storlek i huvudsak beror på hur inflödet utvecklas. Eftersom inflödet prognostiseras att först minska något för att sedan öka, kommer även antalet pågående sjukfall att först minska något och sedan öka, se diagram nedan.

Pågående sjukfall uppdelat efter sjukfallslängd. 12-månaders glidande medelvärden i tusental

Sett ut ett historiskt perspektiv beräknas sjukfrånvaron utvecklas stabilt över prognosperioden och antalet pågående sjukfall beräknas sammantaget vara på en marginellt högre nivå än dagens under år 2026. Osäkerheten på lång sikt är dock väldigt stor.

Osäkerhetsanalys

Sjukfrånvaron i Sverige har varierat betydligt över tid, vilket framgår i avsnitten ovan. Variationerna har drivits både av antalet startade sjukfall och sjukfallens varaktighet. Inflödet och varaktigheten har tenderat att samvariera – när inflödet ökat har även varaktigheten ökat, och vice versa. Det går inte peka ut någon enskild faktor som ensam förklarar variationerna i inflödet och varaktigheten; olika faktorer har varit drivande i olika faser av

upp- och nedgång.²⁴ Sammantaget medför detta att prognoser över sjukfrånvarons utveckling blir mycket osäkra, framför allt på längre sikt. Nedan visas en genomgång av den historiska träffsäkerheten i Försäkringskassans prognoser.

Storleken på sjukfallsbeståndet beror på hur många sjukfall som startas, samt hur långa sjukfallen blir. Därför utgår Försäkringskassans prognosmetod från att prognostisera antalet startade sjukfall och deras varaktighet, i syfte att simulera det framtida beståndet av pågående sjukfall. Därefter översätts de pågående sjukfallen till nettodagar och produkten av de aggregerade nettodagarna och medelersättningen blir själva utgiftsprognosen.

Utfallsmättet som används i analysen nedan är de sammanlagda antalet ersatta nettodagar för sjuk- och rehabiliteringspenning. Själva utgiftsprognosen för respektive förmån är utöver detta beroende av prognosen för medelersättningen samt den förväntade andelen av samtliga sjukfall som får rehabiliteringspenning, men analysen avgränsas till de sammanlagda nettodagarna.

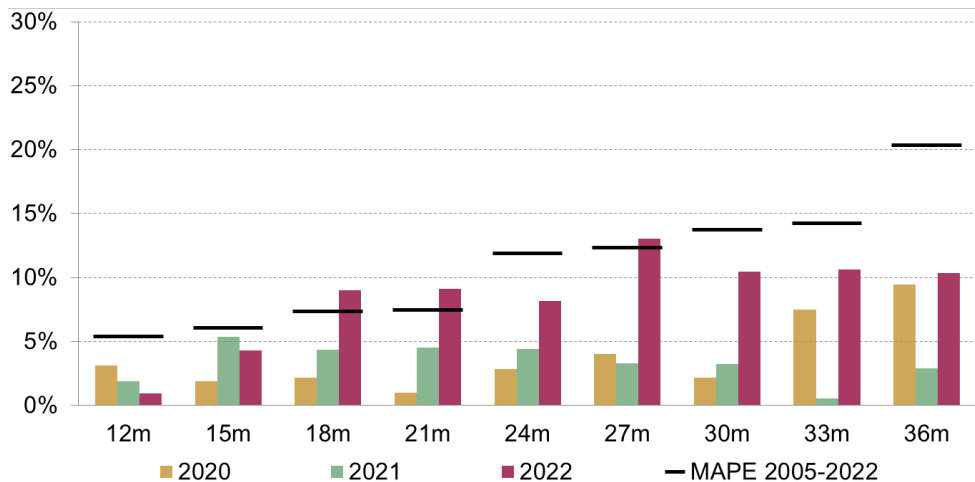
Prognosfelen är uträknade enligt:

$$e_{t+h|t} = \frac{y_{t+h} - \hat{y}_{t+h|t}}{y_{t+h}}$$

där $e_{t+h|t}$ är prognosfelet för årsprognosen gjord vid tidpunkt t med horisonten h månader, $\hat{y}_{t+h|t}$ är årsprognosen gjord vid tidpunkt t med horisonten h månader och y_{t+h} är det helårsvisa utfallet.

I diagrammet nedan visas absolutvärdena av prognosfelet för de tre senaste årens utfall, uppdelat efter prognosernas respektive horisont. Detta innebär att 36-månadersstapeln för 2022 visar prognosfelet för prognosen som levererades i början av 2020 med avseende på 2022. Motsvarande stapel för 2021 är prognosfelet för prognosen som levererades vid samma tidpunkt 2019 och så vidare. 12-månadersstapeln är helårsprognosen som levererades i början på det aktuella året. I diagrammet redovisas även medelvärdet av de absoluta prognosfelen (MAPE) för respektive prognoshorisont för utfallsåren 2005–2022.

²⁴ Socialförsäkringsrapport 2014:17, *Analys av sjukfrånvarons variation. Väsentliga förklaringar av upp- och nedgång över tid.*

Absolut procentuellt prognosfel per utfallsår och prognoshorisont

Prognosfelen har de senaste åren varit klart lägre än det historiska absolutmedelfelet. Prognoserna med avseende på 2022 har genomgående varit för låga, och på medel- till lång sikt även med relativt stora prognosfel. Detta beror i huvudsak på de regeländringar vid bedömning av arbetsförmåga som införts, vars effekt underskattades. I och med att nettodagarna används som utfallsmått exkluderar beräkningarna de tillfälliga regeländringar som införts under pandemin och i utfallen ingår endast de pandemieffekter som medfört en ökad sjukfrånvaro (fler startade sjukfall). Det två föregående åren karakteriserades av en – i en historisk kontext, och trots coronapandemin – anmärkningsvärt stabil sjukfrånvaro, vilket medförde mer träffsäkra prognoser. Under 2022 ökade istället sjukfrånvaron, vilket också gav upphov till större prognosfel.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i november 2022. Beloppen anges i tusental kronor.

	2022	2023	2024	2025 ¹	2026 ¹
Föregående prognosbelopp	39 990 843	38 010 077	39 031 519	40 782 438	42 443 368
Överföring till/från andra anslagsposter	+4 189	+100 141	-	-	-
Ändrade makroekonomiska antaganden	-	+19 571	+88 357	+150 172	+175 582
Volym- och strukturförändringar	+453 152	+1 045 543	+1 109 685	+809 747	+643 905
Regelförändringar	-	-	-	-	-
Övrigt	-	-	-	-	-
Ny prognos	40 448 184	39 175 332	40 229 561	41 742 357	43 262 855
Differens i 1000-tal kronor	+457 341	+1 165 255	+1 198 042	+959 919	+819 487
Differens i procent	+1,1	+3,1	+3,1	+2,4	+1,9

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Överföring till/från andra anslagsposter

Andelen sjukfall som får rehabiliteringspenning har sänkts för innevarande år mot bakgrund av utfall. Anslagsposten rehabiliteringspenning sänks med motsvarande belopp.

Ändrade makroekonomiska antaganden

Konjunkturinstitutet har höjt prognoserna för timlöner och prisbasbelopp, vilket höjer prognosen för sjukpenning.

Volym- och strukturförändringar

Prognosen höjs för hela prognosperioden. Nivån på medelersättningen revideras upp, vilket bidrar till cirka 400 miljoner kronor årligen av höjningen. Därutöver justeras både inflöde och varaktighet vilket sammantaget ger en höjande inverkan på prognosen.

Prognosfelet för 2022 blev väldigt stort givet att det vid publiceringen av föregående prognos endast återstod 2 månader av helårsutfallet. Det finns flera anledningar till det stora prognosfelet. Dels den onormalt höga nivån på utgiften för november och december som beskrevs ovan, dels att storleken på säsongsinfluensan underskattades något och också tänktes inträffa senare. Detta adderade ytterligare cirka 70 miljoner per månad november/december.

Nivåhöjningen av nettodagar i november och december kan förklaras med den temporära återgången i nivån av startade sjukfall med psykiatriska diagnoser i slutet av 2021. Innan omikron bröt ut återgick startade sjukfall med psykiatriska diagnoser till prepandemiska nivåer för att sedan falla igen i samband med omikronutbrottet. I och med regeländringarna vid bedömning av arbetsförmåga som kraftigt minskat utflödet har nu en stor del av dessa sjukfall blivit ett år långa. I och med att det är först nu som det står klart att relativt få flödar ut vid 550 dagar när möjligheten till ”särskilda skäl” upphör så ökar det antalet nettodagar jämfört tidigare prognoser. Därmed förväntas denna nivåhöjning fortsätta då kvarståendesannolikheterna är höga för sjukfall som är längre än ett år. Prognoserna har tidigare satt lägre kvarståendesannolikheter för sjukfallen som omfattades av regeländringarna från första februari 2022 men nu höjs dessa vilket ökar antalet nettodagar. Det är i sjukfallslängder mellan ett och tre år som antalet nettodagar ökar på grund av det lägre utflödet. För de riktigt långa sjukfallen, längre än sex år har tillväxten också kulminerat. De riktigt långa har ökat relativt snabbt på grund borttagandet av den borte tidsgränsen år 2016. Nu prognostiseras att uppbyggnadsfasen av stocken riktigt långa sjukfall har avslutats och antalet stabiliserats på en nivå kring 14 000 personer. Ökningen av nettodagar på grund av de högre kvarståendesannolikheterna vid bedömningspunkterna 180-, 365- respektive 550 dagar motverkas till viss del av det lägre inflödet av sjukfall med diagnoser som genomsnittligt tenderar att bli långa.

I november ökade genomsnittersättningen för sjukfallslängder upp till och med tre månaders sjukfallslängd vilket förklarar drygt tio procent av prognosfelet november/december. Anledningen till ökningen av snittersättningen kan förmodligen hänföras tecknade avtal i slutet på året samt eventuellt även den stramare ekonomin som gör tröskeln högre att ta ”kostnaden” att vara sjukskriven. Andelen som går till jobbet trots sjukdom blir relativt sett högre i låginkomstyrken som drabbas hårdare av ökningen av levnadsomkostnader vilket ökar genomsnittersättningen.

1:1.19 Rehabiliteringspenning

Prognos anslagspost. Beloppen anges i tusental kronor

	2022 ¹	2023	2024	2025 ²	2026 ²
Ingående överföringsbelopp	-18 445	-36 256	0	-32 379	-61 752
Anslag ³	835 000	1 011 000	978 000 ³	1 019 000 ³	1 074 000 ³
Tilldelade medel	816 555	974 744	978 000	986 621	1 012 248
Utfall/Prognos	852 811	881 245	1 010 379	1 048 373	1 109 304
Avvikelse från anslag	-17 811	129 755	-32 379	-29 373	-35 304
Avvikelse från tilldelade medel	-36 256	93 499	-32 379	-61 752	-97 056
Högsta anslagskredit	41 750	50 550	48 900 ³	50 950 ³	53 700 ³
Tillgängliga medel	858 305	1 025 294	1 026 900	1 037 571	1 065 948
Överskridande av anslagskredit	0	0	0	10 802	43 356

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt 2023:VP23:1. Hämtad 2023-01-31.

Utgifterna för anslagsposten 2023 beräknas bli 881 miljoner kronor, vilket är 130 miljoner kronor lägre än anslagsbeloppet och 93 miljoner kronor lägre än tilldelade medel.

Bakgrundsfakta

Den som har nedsatt arbetsförmåga med minst en fjärdedel på grund av sjukdom och som deltar i arbetslivsinriktad rehabilitering kan få rehabiliteringspenning eller rehabiliteringspenning i särskilda fall. Rehabiliteringspenning kan betalas ut som hel, tre fjärdedels, halv eller en fjärdedels ersättning. Rehabiliteringspenningen är begränsad till ett visst antal dagar med olika nivåer av ersättningen på samma sätt som sjukpenningen. Den som deltar i arbetslivsinriktad rehabilitering kan även få ett särskilt bidrag för vissa merkostnader som den försäkrade får till följd av rehabiliteringen, till exempel bidrag till resor till och från rehabiliteringen.

Analys

Utgifterna för rehabiliteringspenning uppgick till 853 miljoner kronor år 2022, en ökning med 14 procent jämfört med 2021. Under de sista åren har andelen rehabiliteringspenning relativt sjukpenningen ökat svagt. Men utgifterna beräknas framöver följa utgifterna för sjukpenningen, dock med en något högre andel av sjukpenningen. Även om sjukpenningen prognostiseras att först minska svagt innan den fortsätter senare delen av 2024 gör den större andelen att rehabiliteringspenningen antas att öka svagt under hela prognosperioden. Ökningen innebär ett trendbrott då utgifterna tidigare har minskat under många år. Detta då andelen av samtliga sjukfall (sjuk- och rehabiliteringspenning sammantaget) som ersätts med rehabiliteringspenning tidigare minskade, se diagram nedan.

Andel rehabiliteringspenning av sjukpenning

Andelen rehabiliteringspenning relativ sjukpenning, dels andelen av utgiften, dels andelen av nettodagarna i procent

Sedan 2020 har andelen rehabiliteringspenning relativt sjukpenningen ökat svagt. Prognosen är att detta fortsätter till en nivå om 2,90 procent av nettodagarna och 2,20 procent av utgifterna från år 2023. Därefter beräknas andelarna öka ytterligare, till 3,15 procent av nettodagarna och 2,45 procent av utgifterna.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i november 2022. Beloppen anges i tusental kronor.

	2022	2023	2024	2025 ¹	2026 ¹
Föregående prognosbelopp	846 977	954 635	980 289	1 024 264	1 088 291
Överföring till/från andra anslagposter	-4 189	-100 141	-	-	-
Ändrade makroekonomiska antaganden	-	+491	+2 220	+3 772	+4 502
Volym- och strukturförändringar	+10 023	+26 260	+27 870	+20 337	+16 511
Regelförändringar	-	-	-	-	-
Övrigt	-	-	-	-	-
Ny prognos	852 811	881 245	1 010 379	1 048 373	1 109 304
Differens i 1000-tal kronor	+5 834	-73 390	+30 090	+24 109	+21 013
Differens i procent	+0,7	-7,7	+3,1	+2,4	+1,9

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Överföring till/från andra anslagposter

Se sjukpenningavsnittet.

Ändrade makroekonomiska antaganden

Se sjukpenningavsnittet.

Volym- och strukturförändringar

Se sjukpenningavsnittet.

1:1.15 Närståendepenning

Prognos anslagspost. Beloppen anges i tusental kronor

	2022 ¹	2023	2024	2025 ²	2026 ²
Ingående överföringsbelopp	0	0	-7 373	-7 993	-9 716
Anslag ³	182 000	199 000	216 000 ³	220 000 ³	224 000 ³
Tilldelade medel	182 000	199 000	208 627	212 007	214 284
Utfall/Prognos	169 346	206 373	216 620	221 723	227 371
Avvikelse från anslag	12 654	-7 373	-620	-1 723	-3 371
Avvikelse från tilldelade medel	12 654	-7 373	-7 993	-9 716	-13 087
Högsta anslagskredit	9 100	9 950	10 800 ³	11 000 ³	11 200 ³
Tillgängliga medel	191 100	208 950	219 427	223 007	225 484
Överskridande av anslagskredit	0	0	0	0	1 887

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt 2023:VP23:1. Hämtad 2023-01-31.

Utgifterna för anslagsposten 2023 beräknas bli 206 miljoner kronor, vilket är 7 miljoner kronor högre än anslagsbeloppet och tilldelade medel, men ryms inom medgiven anslagskredit.

Bakgrundsfakta

Närståendepenning betalas ut till en person som avstår från förvärvsarbete för att vårda en nära anhörig som är svårt sjuk. Antalet ersättningsdagar är, i de flesta fall, högst 100 dagar för varje person som vårdas. Närståendepenning kan betalas ut som hel, tre fjärdedels, halv eller en fjärdedels ersättning.

Ersättningsnivån för närståendepenning är knappt 80 procent av den försäkrades sjukpenninggrundande inkomst (SGI). Inkomsttaket vid beräkning av den försäkrades SGI höjdes från 7,5 till 8 prisbasbelopp den 1 juli 2018 och höjdes igen till 10 prisbasbelopp 1 januari 2022.

Analys

Utgifterna för 2022 uppgick till 169 miljoner kronor, vilket innebär en ökning med 25 miljoner kronor (17 procent) jämfört med 2021.

Utgiftsökningen beror både på ökat användande av förmånen och ökad medelersättning då taket i ersättningen höjdes från 8 till 10 prisbasbelopp. Användandet av närståendepenning har varit väldigt stabilt under det senaste decenniet, undantaget under coronapandemin då användandet minskade betydligt. Minskningen kan förklaras av bland annat periodvisa besöksförbud på äldreboenden och allmänna rekommendationer om att inte träffa äldre närstående. Coronapandemin beräknas fortfarande medföra en

viss dämpande inverkan, vilket sänker utgifterna för 2023 något. Från och med våren 2023 beräknas användandet återgå till normalnivå, här definierad som genomsnittet för åren 2013–2019. Utgifterna prognostiseras att öka för hela prognosperioden på grund av ökande löner och priser.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i november 2022. Beloppen anges i tusental kronor.

	2022	2023	2024	2025 ¹	2026 ¹
Föregående prognosbelopp	175 866	207 143	216 599	221 508	227 108
Överföring till/från andra anslagposter	-	-	-	-	-
Ändrade makroekonomiska antaganden	-	+257	+1 079	+1 297	+1 373
Volym- och strukturförändringar	-6 520	-1 027	-1 058	-1 082	-1 110
Regelförändringar	-	-	-	-	-
Övrigt	-	-	-	-	-
Ny prognos	169 346	206 373	216 620	221 723	227 371
Differens i 1000-tal kronor	-6 520	-770	+21	+215	+263
Differens i procent	-3,7	-0,4	0,0	+0,1	+0,1

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Ändrade makroekonomiska antaganden

Konjunkturinstitutet har höjt prognoserna för timlöner och prisbasbelopp, vilket höjer prognosen för närståendepenning.

Volym- och strukturförändringar

Föregående prognos överskattade kraftigt utfallen för de sista månaderna 2022. Användande av närståendepenning befinner sig fortfarande på en lägre nivå än den som gällde före pandemin. Antagandet är fortsatt att användandet ska återgå till prepandemisk nivå när pandemin klingar av. Mot bakgrund av de senaste utfallen sänks den långsiktiga nivån något.

1:1.20 Arbetshjälpmedel m.m.

Prognos anslagspost. Beloppen anges i tusental kronor

	2022 ¹	2023	2024	2025 ²	2026 ²
Ingående överföringsbelopp	0	-1 805	0	0	0
Anslag ³	93 100	90 050	104 050 ³	108 050 ³	112 050 ³
Tilldelade medel	93 100	88 245	104 050	108 050	112 050
Utfall/Prognos	94 905	99 010	103 010	107 010	111 010
Avvikelse från anslag	-1 805	-8 960	1 040	1 040	1 040
Avvikelse från tilldelade medel	-1 805	-10 765	1 040	1 040	1 040
Högsta anslagskredit	6 155	4 502	5 202 ³	5 402 ³	5 602 ³
Tillgängliga medel	99 255	92 747	109 252	113 452	117 652
Överskridande av anslagskredit	0	6 263	0	0	0

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt 2023:VP23:1. Hämtad 2023-01-31.

Utgifterna för anslagsposten 2023 beräknas bli 99 miljoner kronor, vilket är 9 miljoner kronor högre än anslagsbeloppet och 11 miljoner kronor högre än tilldelade medel. Detta innebär att anslagskrediten överskrids med 6 miljoner kronor. Försäkringskassan avser att i en särskild skrivelse begära tilläggsanslag motsvarande avvikelserna från tilldelade medel.

Bakgrundsfakta

Arbetsgivaren och den försäkrade kan vardera få bidrag till arbetshjälpmedel med högst 50 000 kronor. Bidrag till datorbaserade hjälpmedel får dock beviljas med högre belopp än 50 000 kronor. Om det finns synnerliga skäl, kan Försäkringskassan medge att bidrag till arbetshjälpmedel även i ett annat fall lämnas med ett högre belopp.

Merkostnader för arbetsresor kan beviljas när en försäkrad som är sjuk kan arbeta, men inte kan ta sig till och från arbetet på vanligt sätt. Försäkringskassan kan då istället för sjukpenning betala ut ersättning för de merutgifter som uppkommer på grund av att den försäkrade måste använda sig av ett dyrare färdssätt.

Analys

Utfallet för 2022 blev 95 miljoner kronor. Det är 2 miljoner kronor högre än anslaget och ungefär lika stor anslagsbelastning som för 2021.

Under år 2022 minskade utgifterna för delposten Försäkringsmedicinska utredningar (FMU) till 2 000 kronor, se tabell nedan. Jämfört med 2021 är det en minskning med 5 000 kronor. Försäkringsmedicinska utredningar är

från och med 2014 en egen anslagspost under anslaget Bidrag för sjukskrivningsprocessen.

Mellan åren 2019 och 2021 minskade utgifterna för Bidrag till arbetshjälpmedel från 90 miljoner kronor till 47 miljoner kronor. Utgifterna minskade även något under år 2022 och landade på 40 miljoner kronor. Minskningen är troligen en följd av att fler arbetar på distans och därmed inte har samma behov av arbetshjälpmedel. En annan möjlig förklaring är att man på grund av pandemin avvaktar med att ansöka om arbetshjälpmedel. Andelen avslag har minskat under året.

Posten Övrigt, som inkluderar arbetsresor (när merkostnader för resor till arbetet beviljas istället för sjukpenning) minskade under åren 2019 till och med 2021. En orsak till minskningen är sannolikt pandemin. Under 2022 har kostnaderna ökat. Utfallet för Övrigt blev drygt 6 miljoner kronor högre för 2022 än det för 2021.

Fördelning av utgifter 2019–2022

Tusental kronor

	2019	2020	2021	2022
Totalt	153 739	130 285	95 243	94 905
FMU/SLU	69	63	7	2
Bidrag till arbetshjälpmedel	89 813	78 974	46 805	40 078
Övrigt	63 857	51 249	48 431	54 825

Anm. På grund av avrundning stämmer inte summeringen av kolumnen med summan i tabellen för år 2020.

Prognosen för utgifter inom Arbetshjälpmedel m.m. år 2022, som sattes i februari 2019, var 163 miljoner kronor. Jämfört med utfallet för 2022, som blev 95 miljoner kronor, är det ett prognosfel på 72 procent. Prognosen har sedan februari 2019 justerats ner, främst beroende av att utgifterna för Bidrag till arbetshjälpmedel varit lägre än väntat.

Försäkringskassan utgår i prognosen från att kostnaderna för Försäkringsmedicinska utredningar förblir låga i enlighet med förbrukningen år 2022. Detta förutsätter att regionerna sänder in fördjupade medicinska utredningar under anslag 10:1.6 Bidrag för sjukskrivningsprocessen och att Försäkringskassan endast i undantagsfall köper medicinska utredningar och utlåtanden under anslaget Arbetshjälpmedel m.m. Försäkringskassan bedömer att utgifterna för Bidrag till arbetshjälpmedel kommer att öka under hela prognosperioden, till följd av den generella prisökningen och av en utveckling mot att man använder mer avancerade hjälpmedel, se tabell nedan. Utgifterna för posten Övrigt (inklusive arbetsresor) bedöms fortsätta öka under prognosperioden.

Sammantaget beräknas utgifterna för Arbetshjälpmedel m.m. att öka från 95 miljoner kronor 2022 till 111 miljoner kronor 2026.

Fördelning av utgifter 2023–2026

Tusental kronor

	2023	2024	2025	2026
Totalt	99 010	103 010	107 010	111 010
FMU	10	10	10	10
Bidrag till arbetshjälpmedel	43 000	46 000	49 000	52 000
Övrigt	56 000	57 000	58 000	59 000

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i november 2022. Beloppen anges i tusental kronor.

	2022	2023	2024	2025 ¹	2026 ¹
Föregående prognosbelopp	96 050	100 050	104 050	108 050	112 050
Överföring till/från andra anslagsposter	-	-	-	-	-
Ändrade makroekonomiska antaganden	-	-	-	-	-
Volym- och strukturförändringar	-1 145	-1 040	-1 040	-1 040	-1 040
Regelförändringar	-	-	-	-	-
Övrigt	-	-	-	-	-
Ny prognos	94 905	99 010	103 010	107 010	111 010
Differens i 1000-tal kronor	-1 145	-1 040	-1 040	-1 040	-1 040
Differens i procent	-1,2	-1,0	-1,0	-1,0	-0,9

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Volym- och strukturförändringar

Utfallet för november–december 2022 blev ungefär 1 miljon kronor lägre än prognosen som lämnades till regeringen i november 2022. Föregående prognos för Bidrag till arbetshjälpmedel bedöms vara för hög och sänks därför med 1 miljon kronor årligen. Även prognosen för FMU sänks från 50 000 kronor till 10 000 kronor årligen.

1:1.5 Boendetillägg

Prognos anslagspost. Beloppen anges i tusental kronor

	2022 ¹	2023	2024	2025 ²	2026 ²
Ingående överföringsbelopp	-2 448	-10 502	0	-3 712	-5 307
Anslag ³	267 657	276 888	288 001 ³	291 988 ³	293 197 ³
Tilldelade medel	265 209	266 386	288 001	288 276	287 890
Utfall/Prognos	275 711	290 010	291 713	293 583	293 777
Avvikelse från anslag	-8 054	-13 122	-3 712	-1 595	-580
Avvikelse från tilldelade medel	-10 502	-23 624	-3 712	-5 307	-5 887
Högsta anslagskredit	12 632	13 844	14 400 ³	14 599 ³	14 659 ³
Tillgängliga medel	277 841	280 230	302 401	302 875	302 549
Överskridande av anslagskredit	0	9 780	0	0	0

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt 2023:VP23:1. Hämtad 2023-01-31.

Utgifterna för anslagsposten 2023 beräknas bli 290 miljoner kronor, vilket är 13 miljoner kronor högre än anslagsbeloppet och 24 miljoner kronor högre än tilldelade medel. Detta innebär att anslagskrediten överskrids med 10 miljoner kronor. Försäkringskassan avser att i en särskild skrivelse begära tilläggsanslag motsvarande avvikelsen från tilldelade medel.

Bakgrundsfakta

Boendetillägget är ett tillägg till sjukpenning, sjukpenning i särskilda fall, rehabiliteringspenning och rehabiliteringspenning i särskilda fall. Den som har rätt till bostadstillägg har inte rätt till boendetillägg.

Boendetillägget kan uppgå till högst 84 000 kronor per år till en ensamstående försäkrad och till högst 42 000 kronor per år till en försäkrad som är gift eller sambo. Till hushåll med ett barn, två barn respektive tre eller flera barn är beloppen 12 000, 18 000 respektive 24 000 kronor högre.

Analys

Utfallet för 2022 blev 276 miljoner kronor, en ökning med omkring 10 procent jämfört med 2021. Ökningen beror på att fler personer fick boendetillägg, medan medelersättningen var relativt oförändrad. En stor del av dem som erhåller boendetillägg har *sjukpenning respektive rehabiliteringspenning i särskilda fall* varför utgifterna följer förändringstakten i stocken av dessa. Många av de som beviljas sjukpenning i särskilda fall kommer ifrån aktivitetsersättningen som har haft en stabil

utveckling varför ökningstakten i utgifterna för boendetillägg beräknas vara avtagande under prognosperioden.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i november 2022. Beloppen anges i tusental kronor.

	2022	2023	2024	2025 ¹	2026 ¹
Föregående prognosbelopp	275 548	285 853	288 001	291 988	293 197
Överföring till/från andra anslagsposter	-	-	-	-	-
Ändrade makroekonomiska antaganden	-	-	-	-	-
Volym- och strukturförändringar	+163	+4 157	+3 712	+1 595	+580
Regelförändringar	-	-	-	-	-
Övrigt	-	-	-	-	-
Ny prognos	275 711	290 010	291 713	293 583	293 777
Differens i 1000-tal kronor	+163	+4 157	+3 712	+1 595	+580
Differens i procent	+0,1	+1,5	+1,3	+0,5	+0,2

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Volym- och strukturförändringar

Prognosen höjs, främst på grund av en höjd prognos för *sjuk- och rehabiliteringspenning i särskilda fall*.

1:1.8 Sjukpenning respektive rehabiliteringspenning i särskilda fall

Prognos anslagspost. Beloppen anges i tusental kronor

	2022 ¹	2023	2024	2025 ²	2026 ²
Ingående överföringsbelopp	-6 400	-1 530	0	-2 904	-5 627
Anslag ³	220 513	207 161	215 512 ³	214 954 ³	212 382 ³
Tilldelade medel	214 113	205 631	215 512	212 050	206 755
Utfall/Prognos	215 643	218 922	218 416	217 677	214 947
Avvikelse från anslag	4 870	-11 761	-2 904	-2 723	-2 565
Avvikelse från tilldelade medel	-1 530	-13 291	-2 904	-5 627	-8 192
Högsta anslagskredit	9 475	10 358	10 775 ³	10 747 ³	10 619 ³
Tillgängliga medel	223 588	215 989	226 287	222 797	217 374
Överskridande av anslagskredit	0	2 933	0	0	0

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt 2023:VP23:1. Hämtad 2023-01-31.

Utgifterna för anslagsposten 2023 beräknas bli 219 miljoner kronor, vilket är 12 miljoner kronor högre än anslagsbeloppet och 13 miljoner kronor högre än tilldelade medel. Detta innebär att anslagskrediten överskrids med 3 miljoner kronor. Försäkringskassan avser att i en särskild skrivelse begära tilläggsanslag motsvarande avvikelserna från tilldelade medel.

Bakgrundsfakta

Sjuk- eller rehabiliteringspenning i särskilda fall kan en försäkrad få som blivit av med sin aktivitetsersättning på grund av att hen fyllt 30 år eller fått tidsbegränsad sjukersättning maximal tid. Ett villkor är att hen inte har någon sjukpenninggrundande inkomst eller att den är mindre än 80 300 kronor per år.

Sjuk- och rehabiliteringspenning i särskilda fall uppgår till högst 160 kr per dag.

Analys

Utfallet för 2022 blev 215 miljoner kronor, vilket är en ökning med cirka 20 miljoner jämfört med 2021. Utgifterna för Sjuk- eller rehabiliteringspenning i särskilda fall har under en lång tid varit ökande. Den senaste tiden har dock denna ökningstakt mattats av. Den minskande ökningstakten för utgifterna beror på att antalet personer som har ersättningen ökar i långsammare takt än tidigare år. Utgifterna beräknas utvecklas stabilt under prognosperioden.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i november 2022. Beloppen anges i tusental kronor.

	2022	2023	2024	2025 ¹	2026 ¹
Föregående prognosbelopp	213 774	215 759	215 512	214 954	212 382
Överföring till/från andra anslagsposter	-	-	-	-	-
Ändrade makroekonomiska antaganden	-	-	-	-	-
Volym- och strukturförändringar	+1 869	+3 163	+2 904	+2 723	+2 565
Regelförändringar	-	-	-	-	-
Övrigt	-	-	-	-	-
Ny prognos	215 643	218 922	218 416	217 677	214 947
Differens i 1000-tal kronor	+1 869	+3 163	+2 904	+2 723	+2 565
Differens i procent	+0,9	+1,5	+1,3	+1,3	+1,2

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Volym- och strukturförändringar

Föregående prognos underskattade utfallen för november och december, prognosen justeras därför upp. I huvudsak beror detta på att inflödet till förmånen nu beräknas bli högre.

1:2 Aktivitets- och sjukersättningar m.m.

Prognos anslag. Beloppen anges i tusental kronor

	2022 ¹	2023	2024	2025 ²	2026 ²
Hela anslaget	42 031 688	45 820 856	48 725 451	47 159 701	46 911 307
Därav					
1:2.5 Aktivitets- och sjukersättningar	32 014 044	34 867 146	37 222 573	36 079 855	35 865 547
1:2.6 Bostadstillägg till personer med aktivitets- och sjukersättningar	5 510 644	5 923 710	6 295 894	6 206 846	6 366 819
1:2.8 Statlig ålderspensionsavgift för aktivitets- och sjukersättningar	4 507 000	5 030 000	5 206 984	4 873 000	4 678 941

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Detaljerade uppgifter om den statliga ålderspensionsavgiften återfinns i bilaga 4. Där finns förutom anslagsbelastning även uppgifter om preliminär avgift, reglering avseende förhållandena tre år tidigare, prognostiserad avgift för respektive år samt en jämförelse med föregående prognos.

1:2.5 Aktivitets- och sjukersättningar

Prognos anslagspost. Beloppen anges i tusental kronor

	2022 ¹	2023	2024	2025 ²	2026 ²
Ingående överföringsbelopp	-785 024	-1 078 568	-1 299 714	-796 287	0
Anslag ³	31 720 500	34 646 000	37 726 000 ³	37 104 000 ³	37 682 000 ³
Tilldelade medel	30 935 476	33 567 432	36 426 286	36 307 713	37 682 000
Utfall/Prognos	32 014 044	34 867 146	37 222 573	36 079 855	35 865 547
Avvikelse från anslag	-293 544	-221 146	503 427	1 024 145	1 816 453
Avvikelse från tilldelade medel	-1 078 568	-1 299 714	-796 287	227 858	1 816 453
Högsta anslagskredit	1 586 525	1 732 300	1 886 300 ³	1 855 200 ³	1 884 100 ³
Tillgängliga medel	32 522 001	35 299 732	38 312 586	38 162 913	39 566 100
Överskridande av anslagskredit	0	0	0	0	0

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt 2023:VP23:1. Hämtad 2023-01-31.

Utgifterna för anslagsposten 2023 beräknas bli 34,9 miljarder kronor, vilket är 221 miljoner kronor högre än anslagsbeloppet och 1,3 miljarder kronor högre än tilldelade medel, men ryms inom medgiven anslagskredit.

Bakgrundsfakta

Aktivitetsersättning kan beviljas försäkrade i åldrarna 19–29 år. Ersättningen är alltid tidsbegränsad och kan beviljas för maximalt tre år i taget. Aktivitetsersättningen kan beviljas till personer som under minst ett års tid har en nedsatt arbetsförmåga på grund av sjukdom, skada eller funktionsnedsättning. Ersättningen kan även beviljas till personer med förlängd skolgång, som på grund av en funktionsnedsättning inte har avslutat sin utbildning på grundskole- eller gymnasienivå.

Försäkrade i åldrarna 19–65 år som har en stadigvarande nedsatt arbetsförmåga på grund av sjukdom, skada eller funktionsnedsättning kan ha rätt till sjukersättning. Försäkrade med sjukersättning kan dels vara personer som har beslut enligt de regler som gällde före 1 juli 2008, dels vara personer som har beslut enligt det nya regelverket som gäller från och med 1 juli 2008. De som omfattas av det gamla regelverket har möjlighet att arbeta enligt reglerna för steglös avräkning. Personer som beviljas sjukersättning enligt det nya regelverket omfattas istället av regler för vilande sjukersättning.

Aktivitets- och sjukersättningar kan betalas ut i form av inkomstrelaterad ersättning och garantiersättning. Den inkomstrelaterade ersättningen är 64,7 procent av den försäkrades antagandeinkomst, som är ett genomsnitt av inkomsten åren innan inträdet till aktivitets- eller sjukersättning, innan arbetsförmågan blev nedsatt. Hel garantinivå för den som är mellan 30 och 65 år motsvarar 2,78 gånger årets prisbasbelopp. För yngre varierar garantinivån mellan 2,48 och 2,73 prisbasbelopp och ökar med personens ålder. Såväl inkomstrelaterad ersättning som garantiersättning följer prisbasbeloppets utveckling. Aktivitets- och sjukersättning kan ges som hel, tre fjärdedels, halv eller en fjärdedels ersättning

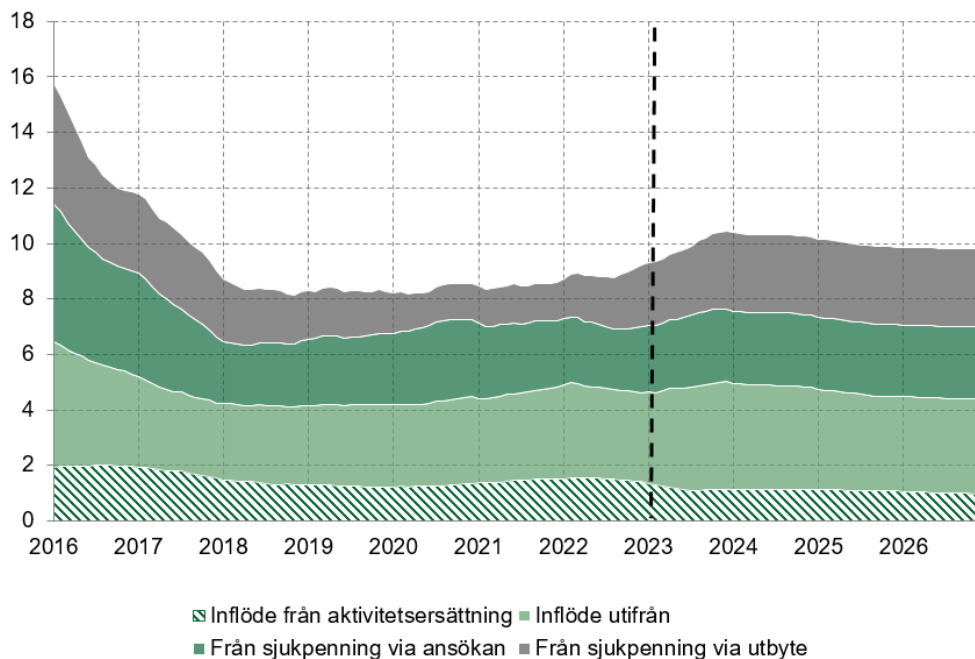
Analys

Sjukersättning

Antalet personer med sjukersättning har successivt minskat sedan mitten av 2005 och förväntas fortsätta att minska under prognosperioden, med undantag för 2023 och 2026, då den övre åldersgränsen höjs.

Regeländringens effekt beskrivs mer utförligt i nästa avsnitt. Under 2022 minskade antalet personer med sjukersättning med cirka 11 000 och uppgick i december 2022 till ungefär 215 000 personer. I december 2023 förväntas antalet ha ökat till 220 000 personer, för att sedan minska till 204 000 i december 2026. Att antalet personer minskar under prognosperioden beror främst på att många som uppbär sjukersättning kommer att lämna förmånen till följd av att de uppnår högsta tillåtna ålder samt att den nuvarande, förhållandevis låga nivån av nybeviljanden förväntas bestå prognosperioden ut.

Inflödet av nya personer med sjukersättning har varierat kraftigt det senaste decenniet. Från 2011, då cirka 12 000 personer beviljades sjukersättning, ökade antalet personer till cirka 20 000 år 2014. De senaste åren har inflödet minskat betydligt och under 2022 påbörjades omkring 9 000 sjukersättningar. Regeländringar som beräknas höja inflödet trädde i kraft den 1 september 2022. Detta diskuteras närmare senare i avsnittet.

Inflöde sjukersättning, tusental, R12

Anm. Inflödet delas upp i fyra kategorier. Inflöde från sjukpenning är ärenden där antingen Försäkringskassan initierar ett utbyte av sjukpenning till sjukersättning, eller där den försäkrade ansöker om sjukersättning under pågående period med sjukpenning. Inflöde utifrån innefattar ansökningar från personer som när de blir beviljade sjukersättning inte har sjukpenning eller aktivitetsersättning. Inflöde från aktivitetsersättning är personer som beviljas sjukersättning under pågående eller nyligen avslutad period av aktivitetsersättning.

Den 26 mars 2020 beslutade regeringen att utreda regelverket i sjuk- och aktivitetsersättningen.²⁵ Resultatet av utredningen publicerades i september 2021.²⁶ Bland förslagen till regeländringar ingår bland annat att vid bedömningen av arbetsförmågan för personer i åldrarna 19–59 år ska samma bedömning användas som idag tillämpas i sjukpenningen, det vill säga ”mot arbeten som är normalt förekommande på arbetsmarknaden, eller mot annat lämpligt arbete som är tillgängligt”. För personer i åldrarna 61–65 år föreslogs särskilda regler där arbetsförmågan endast prövas mot arbeten i yrken som de har erfarenhet av, samt andra lämpliga arbeten som är tillgängliga. Dessa regler kommer under prognosperioden anpassas på det sättet att intervallet förskjuts med ett år när åldersgränserna i sjukersättningen justeras, vilket beskrivs senare i avsnittet.

Särskilda regler för personer mellan 61 och 65 år

De nya reglerna för personer mellan 61 och 65 har gällt sedan 1 september 2022. Reglerna förväntas påverka inflödet till sjukersättningen från

²⁵ Regeringen. Dir. 2020:31

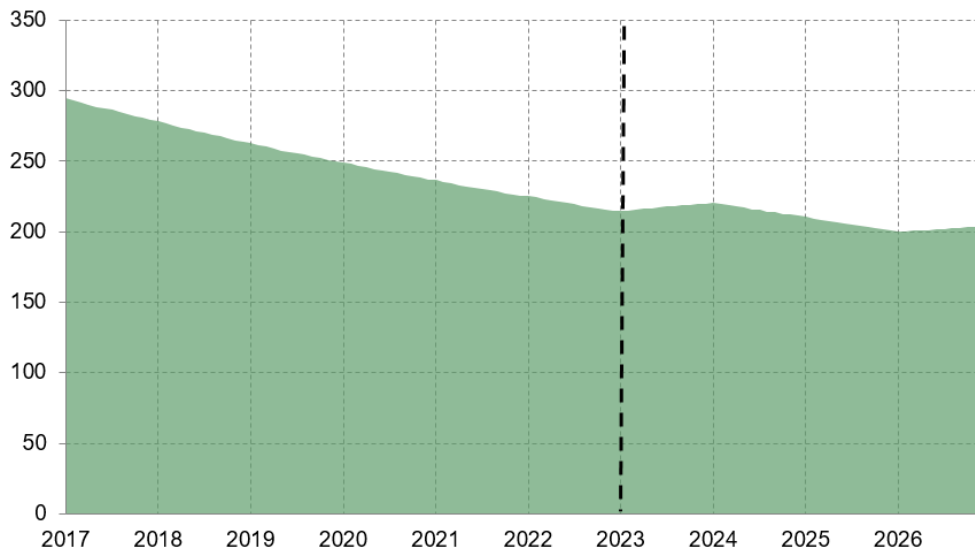
²⁶ SOU:2021:69 En sjukförsäkring med prevention, rehabilitering och trygghet

sjukpenningen samt inflödet till sjukersättningen utifrån. De senaste månadsutfallen för inkomna ansökningsärenden samt nybeviljade sjukersättningar innebär att regeländringens effekt för inflödet tidigareläggs något. Antalet utbytesärenden ökade under 2021 men har under 2022 minskat. De befinner sig dock på en nivå som är högre än 2020 och åren dessförinnan. Generellt gällande övergångar från sjukpenning till sjukersättning är det osäkert hur denna regeländring harmoniserar med de nyligen införda regeländringarna inom sjukpenningen, där både inkomsttaket höjts och bedömningsgrunderna ändrats för äldre sjukskrivna. Det kan vara så att individens incitament att gå från sjukpenning till sjukersättning försvagats, givet nämnda regeländringar inom sjukpenningen.

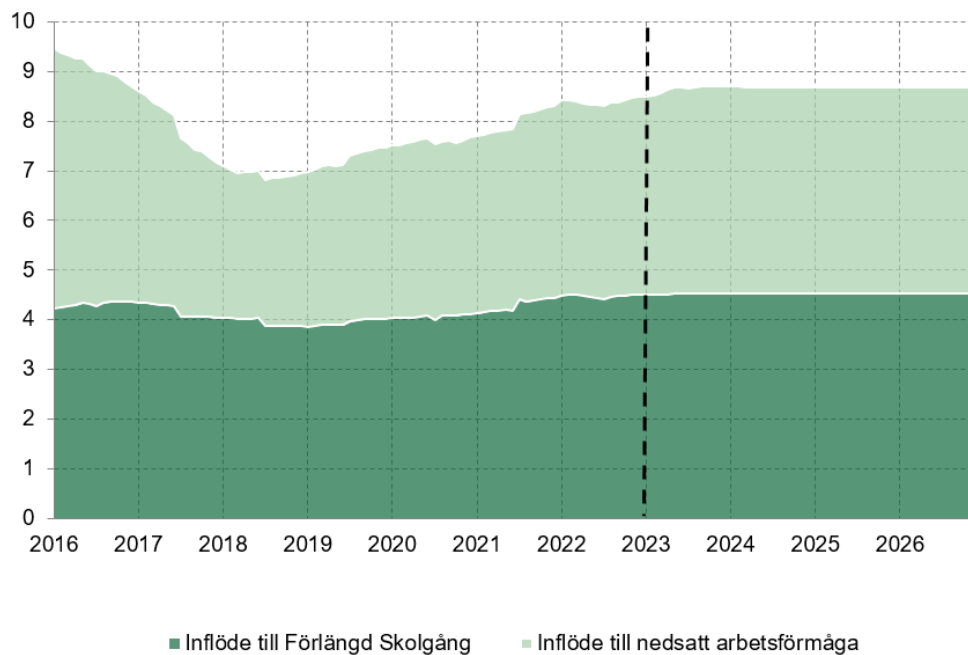
Höjd åldersgräns i sjukersättningen

Ändringarna i pensionssystemet innebär att åldersgränserna i socialförsäkringen anpassas.²⁷ För sjukersättningen höjs den högsta tillåtna åldern från 64 till 65 år från och med januari 2023. Sammantaget innebär regeländringen en ökning av utgifterna med ungefär 900 miljoner kronor under året. Utgiftsökningen blir till största del ett resultat av ett betydligt lägre utflöde. Under år 2024 ökar utgifterna med ungefär 1,9 miljarder kronor. Effekten blir lite mer än dubbel när ytterligare en ålderskohort förblir i förmånen året ut samtidigt som prisbasbeloppet bedöms bli högre för 2024. Regeländringen innebär alltså att antalet personer med sjukersättning ökar under 2023 för att sedan återgå till att minska från och med år 2024. Från och med 2026 knyts åldersgränsen till riktåldern vilket innebär att den högsta tillåtna åldern höjs ytterligare, från 65 till 66 år. Effekten under 2026 förväntas på det stora hela bli ungefär densamma som under 2023 i fråga om antalet personer som påverkas. För utgifterna beror mycket på prisbasbeloppets utveckling. Regeländringens effekt på antalet personer med sjukersättning visas i bilden nedan.

²⁷ DS 2019:2 Höjda åldersgränser i pensionssystemet och i andra trygghetssystem

Bestånd Sjukersättning, tusental

Aktivitetsersättning

Till skillnad från utvecklingen inom sjukersättningen har antalet personer med aktivitetsersättning ökat under många år. Under 2017 och 2018 skedde dock ett trendbrott och antalet personer minskade med ungefär 10 000 mellan december 2016 och december 2019, se diagram nedan. Antalet personer som får ersättningen förväntas fortsätta minska under prognosperioden, om än mer avtagande mot slutet av perioden. Den tidigare minskningen beror till viss del på att hel sjukersättning från och med den 1 mars 2017 kan beviljas till personer mellan 19 och 29 år. Sedan regeländringen har ungefär 3 500 personer med aktivitetsersättning för nedsatt arbetsförmåga blivit beviljade sjukersättning innan de hunnit fylla 30 år. Majoriteten av övergångarna har skett under juli månad åren 2017–2021, då flertalet försäkringsperioder löpte ut. Dessa övergångar påverkar varken det samlade antalet personer med aktivitets- och sjukersättningar eller utgifterna, då ersättningen är lika stor oavsett vilken av förmånerna personen får. Det är fortfarande osäkert hur många övergångar denna regeländring faktiskt kommer att resultera i. Under prognosperioden förväntas de att fortsätta i en avtagande takt.

Inflöde aktivitetsersättning, tusental, R12

Anm. I bilden visas det externa inflödet till aktivitetsersättning. Övergångar mellan de två delförmånerna visas inte.

Ytterligare en orsak till att antalet personer med aktivitetsersättning har minskat de senaste åren är att inflödet minskade mellan 2015 och 2018. Det förhållandevis låga inflödet kan delvis förklaras av den rättsliga kvalitetsuppföljning som presenterades i slutet av 2016.²⁸ I uppföljningen påträffades brister i handläggningen, både i utredning och bedömning av rätten till aktivitetsersättning vid nedsatt arbetsförmåga. Under 2019 ökade dock inflödet något och 7 400 aktivitetsersättningar påbörjades (7 procent fler jämfört med 2018). Inflödet till aktivitetsersättning vid nedsatt arbetsförmåga har fortsatt att öka under 2021 och 2022. En förklaring kan vara den nya rättspraxis som ett utfall i Högsta förvaltningsdomstolen fört med sig.²⁹

Det totala inflödet till aktivitetsersättningen blev omkring 8 500 personer under 2022, vilket är en ökning med ungefär 2,5 procent jämfört med 2021. Under 2022 har ökningen varit aningen mer avtagande och från och med år 2023 bedöms inflödet stabilisera sig vid en nivå på ungefär 8 700 personer årligen.

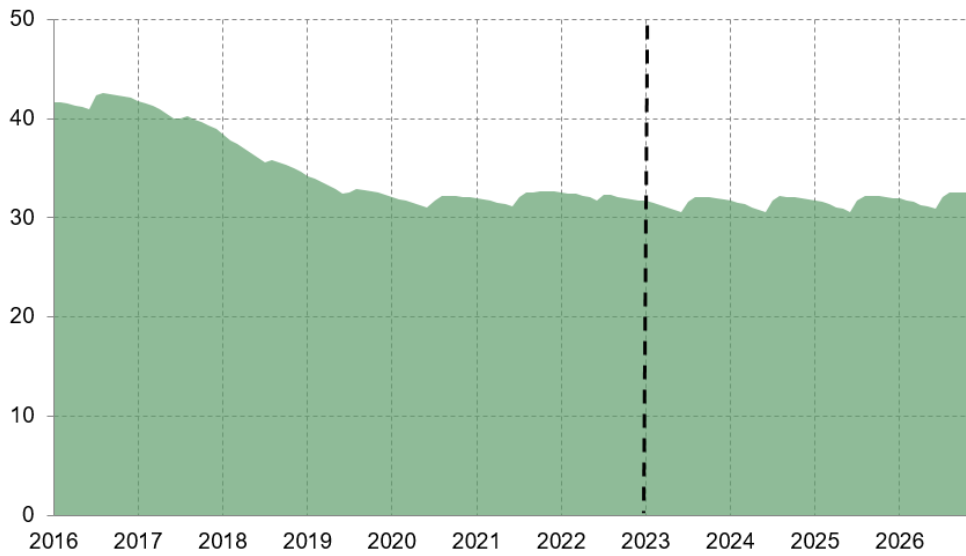
Utflödet från förmånen bedöms hamna på ungefär samma nivå som inflödet under prognosperioden och antalet personer med aktivitetsersättning

²⁸ Försäkringskassan. Aktivitetsersättning vid nedsatt arbetsförmåga. Rättslig uppföljning (2016:6)

²⁹ HFD 2019 ref. 48 Mål: 707-19

prognostiseras till ungefär 31 800 i december 2023, en ökning med ungefär 100 personer jämfört med december 2022. På lång sikt förväntas större delen av de personer som får aktivitetsersättning, men som är berättigade till sjukersättning, ha bytt förmån. I december 2026 beräknas ungefär 32 400 personer få aktivitetsersättning, se diagram nedan.

Bestånd aktivitetsersättning, tusental

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i november 2022. Beloppen anges i tusental kronor.

	2022	2023	2024	2025 ¹	2026 ¹
Föregående prognosbelopp	31 974 462	34 610 828	36 545 188	35 523 674	35 863 807
Överföring till/från andra anslagsposter	-	-	-	-	-
Ändrade makroekonomiska antaganden	-	-	+591 878	+630 767	+372 307
Volym- och strukturförändringar	+39 582	+256 318	+85 507	-74 586	-370 567
Regelförändringar	-	-	-	-	-
Övrigt	-	-	-	-	-
Ny prognos	32 014 044	34 867 146	37 222 573	36 079 855	35 865 547
Differens i 1000-tal kronor	+39 582	+256 318	+677 385	+556 181	+1 740
Differens i procent	+0,1	+0,7	+1,9	+1,6	0,0

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser. Överföring till/från andra anslagsposter

Ändrade makroekonomiska antaganden

Konjunkturinstitutet har höjt prognosen för prisbasbeloppet under åren 2024 – 2026. Till följd av det höjs prognosen för dessa år.

Volym- och strukturförändringar

De särskilda reglerna för äldre har påverkat inflödet till sjukersättningen tidigare än vad som bedömdes i föregående prognos. Detta höjer prognosen, framför allt de första åren under prognosperioden.

Utflödet på lång sikt bedöms ha varit underskattat i föregående prognos. De 61–65-åringar som bedöms få sjukersättning till följd av de särskilda reglerna för äldre tilldelas på grund av deras ålder en kortare varaktighet.

1:2.6 Bostadstillägg till personer med aktivitets- och sjukersättningar

Prognos anslagspost. Beloppen anges i tusental kronor

	2022 ¹	2023	2024	2025 ²	2026 ²
Ingående överföringsbelopp	-116 782	-148 526	0	-46 894	-32 740
Anslag ³	5 478 900	5 746 161	6 249 000 ³	6 221 000 ³	6 636 000 ³
Tilldelade medel	5 362 118	5 597 635	6 249 000	6 174 106	6 603 260
Utfall/Prognos	5 510 644	5 923 710	6 295 894	6 206 846	6 366 819
Avvikelse från anslag	-31 744	-177 549	-46 894	14 154	269 181
Avvikelse från tilldelade medel	-148 526	-326 075	-46 894	-32 740	236 441
Högsta anslagskredit	273 945	287 308	312 450 ³	311 050 ³	331 800 ³
Tillgängliga medel	5 636 063	5 884 943	6 561 450	6 485 156	6 935 060
Överskridande av anslagskredit	0	38 767	0	0	0

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt 2023:VP23:1. Hämtad 2023-01-31.

Utgifterna för anslagsposten 2023 beräknas bli 5,9 miljarder kronor, vilket är 178 miljoner kronor högre än anslagsbeloppet och 326 miljoner kronor högre än tilldelade medel. Detta innebär att anslagskrediten överskrids med 39 miljoner kronor. Försäkringskassan avser att i en särskild skrivelse begära tilläggsanslag motsvarande avvikelserna från tilldelade medel.

Bakgrundsfakta

Bostadstillägg till personer med aktivitets- och sjukersättningar är ett skattefritt inkomstprövat tillägg. Bostadstilläggets storlek påverkas av bostadskostnaden och inkomsten. Ersättningen uppgår till 96 procent av bostadskostnaden per månad av den del som inte överstiger 5 000 kronor för den som är ensamstående och 2 500 kronor för den som är gift eller sambo. Åren 2018–2021 var taket 5 600 kronor per månad för den som är ensamstående och 2 800 kronor för den som är gift eller sambo. Under den perioden var ersättningen 70 procent för delen som överstiger 5 000 respektive 2 500 kronor.

Den 1 januari 2022 höjdes taket till 7 500 kronor för ensamstående och 3 750 kronor för den som är gift eller sambo.

Analys

En klar majoritet av dem som har bostadstillägg har det i kombination med sjukersättning. Antalet personer med sjukersättning och bostadstillägg minskade med 2,3 procent under 2022 och bedöms fortsätta minska under prognosperioden, med undantag för 2023 och 2026 då åldersgränsen i sjukersättningen höjs. Även antalet personer med bostadstillägg i

kombination med aktivitetsersättning har minskat under en längre tid. År 2022 ökade däremot antalet mottagare av aktivitetsersättning och bostadstillägg med en halv procentenhet. Det totala antalet personer med bostadstillägg har minskat de senaste åren, men i betydligt långsammare takt än vad det totala beståndet med aktivitets- och sjukersättning har gjort. Detta förklaras av att en större andel av bestånden fått bostadstillägg de senaste åren. Under prognosperioden kommer åldersgränsen i sjukersättningen att höjas stegvis under 2023 och 2026. Det gör att antalet mottagare av bostadstillägg bedöms stiga något under prognosperioden.

Höjd åldersgräns i sjukersättningen

Högsta tillåtna ålder i sjukersättningen är höjd från 64 till 65 år sedan 1 januari 2023. Det innebär att antalet personer med bostadstillägg förväntas öka under 2023. Effekten av regeländringen blir procentuellt inte lika stor för bostadstillägget som den blir för förmånen sjukersättning. Det förklaras av att en förhållandevis liten andel av de äldsta som uppbär sjukersättning har det i kombination med bostadstillägg. Från och med 2026 knyts åldersgränsen till riktåldern vilket innebär att högsta tillåtna ålder höjs ytterligare, från 65 till 66 år. Effekten under 2026 förväntas på det stora hela bli ungefär densamma som under 2023.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i november 2022. Beloppen anges i tusental kronor.

	2022	2023	2024	2025 ¹	2026 ¹
Föregående prognosbelopp	5 489 630	5 829 017	6 170 798	6 131 493	6 379 284
Överföring till/från andra anslagsposter	-	-	-	-	-
Ändrade makroekonomiska antaganden	-	+38 101	-1 511	-5 476	+13 402
Volym- och strukturförändringar	+21 014	+56 592	+126 607	+80 829	-25 867
Regelförändringar	-	-	-	-	-
Övrigt	-	-	-	-	-
Ny prognos	5 510 644	5 923 710	6 295 894	6 206 846	6 366 819
Differens i 1000-tal kronor	+21 014	+94 693	+125 096	+75 353	-12 465
Differens i procent	+0,4	+1,6	+2,0	+1,2	-0,2

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Ändrade makroekonomiska antaganden

Prognosen höjs till följd av att Pensionsmyndighetens prognos för boendekostnader är höjd från och med 2023. Effekten dämpas på grund av

att Konjunkturinstitutet har höjt prognosen för prisbasbeloppet för åren 2024–2026³⁰.

Volym- och strukturförändringar

Föregående prognos underskattade medeltilläggets storlek. Högre boendekostnader under 2022 har sannolikt inneburit att flera mottagare blivit berättigade till högre bostadstillägg. Ett något lägre antal mottagare bedöms få bostadstillägg på lång sikt. Det beror på att ett färre antal personer bedöms få sjukersättning på lång sikt jämfört med föregående prognos (se avsnittet för sjukersättning).

1:3 Merkostnadsersättning och handikappersättning

Prognos anslag. Beloppen anges i tusental kronor

	2022 ¹	2023	2024	2025 ²	2026 ²
Hela anslaget	1 304 624	1 353 000	1 422 000	1 403 000	1 382 000
Därav					
1:3:1 Handikappersättningar	971 144	936 000	879 000	758 000	633 000
1:3:2 Merkostnadsersättning	333 480	417 000	543 000	645 000	749 000

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Detaljerade uppgifter om den statliga ålderspensionsavgiften återfinns i bilaga 4. Där finns förutom anslagsbelastning även uppgifter om preliminär avgift, reglering avseende förhållandena tre år tidigare, prognostiserad avgift för respektive år samt en jämförelse med föregående prognos.

³⁰ Fri-beloppet för beräkning av bostadstillägg indexeras mot prisbasbeloppet. Det medför att personer med enbart garantiersättning får oförändrat bostadstillägg vid en höjning av prisbasbeloppet medan de försäkrade med inkomstrelaterad ersättning får minskat bostadstillägg.

1:3:2 Merkostnadsersättning

Prognos anslagspost. Beloppen anges i tusental kronor

	2022 ¹	2023	2024	2025 ²	2026 ²
Ingående överföringsbelopp	0	0	0	0	0
Anslag ³	369 000	425 000	582 000 ³	722 000 ³	873 000 ³
Tilldelade medel	369 000	425 000	582 000	722 000	873 000
Utfall/Prognos	333 480	417 000	543 000	645 000	749 000
Avvikelse från anslag	35 480	8 000	39 000	77 000	124 000
Avvikelse från tilldelade medel	35 480	8 000	39 000	77 000	124 000
Högsta anslagskredit	18 450	21 250	29 100 ³	36 100 ³	43 650 ³
Tillgängliga medel	387 450	446 250	611 100	758 100	916 650
Överskridande av anslagskredit	0	0	0	0	0

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt 2023:VP23:1. Hämtad 2023-01-31.

Utgifterna för anslagsposten 2023 beräknas bli 417 miljoner kronor, vilket är 8 miljoner kronor lägre än anslagsbeloppet och tilldelade medel.

Bakgrundsfakta

Merkostnadsersättning infördes i januari 2019. Den riktar sig till föräldrar till barn med funktionsnedsättning och vuxna med funktionsnedsättning. Endast kostnader som beror på funktionsnedsättningen kan ersättas och det finns fem ersättningsnivåer: 30, 40, 50, 60 och 70 procent av prisbasbeloppet.

Analys

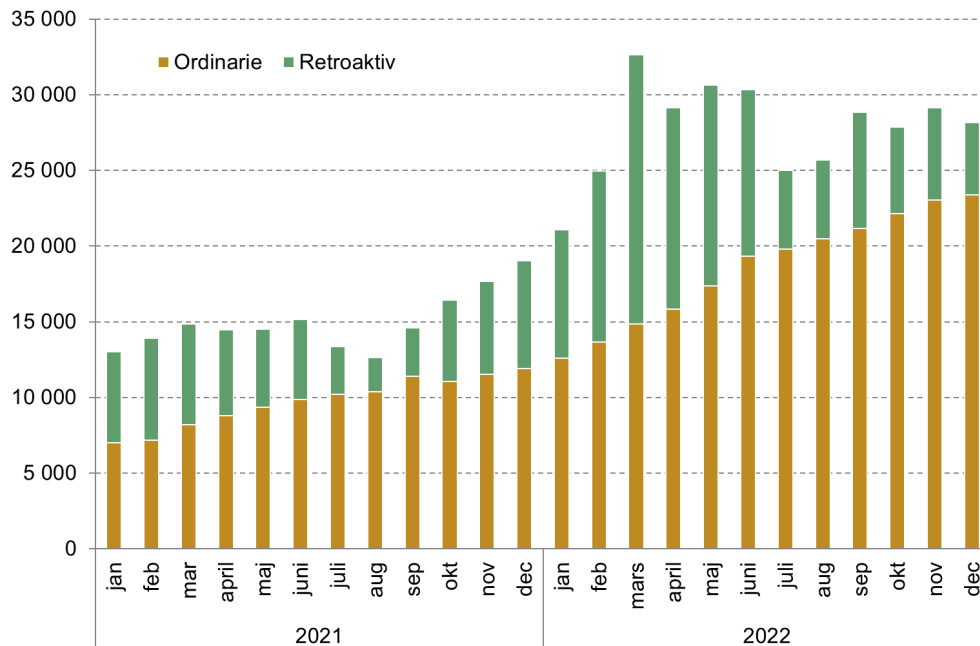
Utgifterna för merkostnadsersättning drivs av antal mottagare, mottagarnas ersättningsnivåer samt prisbasbeloppet. Sedan förmånens införande 2019 har utgifterna ökat stadigt. Utfallet för 2022 blev 334 miljoner kronor där 84 procent av utgifterna var merkostnadsersättning för vuxna. Antalet mottagare av merkostnadsersättning för vuxna har ökat till cirka 11 800. Detta är nästan en fördubbling jämfört med antal mottagare året innan. Antal mottagare av merkostnadsersättning för barn har ökat i något svagare takt från cirka 1 300 mottagare 2021 till 1 600 år 2022. Den vanligaste ersättningsnivån för vuxna mottagare är 40 procent medan den vanligaste ersättningsnivån för barn är 30 procent.

Från oktober 2021 har det varit ökade insatser på handläggningen av merkostnadsersättning för vuxna. Det har därför blivit högre retroaktiva utbetalningar under första halvåret av 2022. Därefter minskade de. Nedan

visas diagram över utgifterna som månadsdata uppdelade i ordinarie och retroaktiva utbetalningar för perioden januari 2021 till och med december 2022.

Utgifter för merkostnadsersättning fördelade på ordinarie och retroaktiva utbetalningar för perioden januari 2021-december 2022

Tusental kronor

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i november 2022. Beloppen anges i tusental kronor.

	2022	2023	2024	2025 ¹	2026 ¹
Föregående prognosbelopp	336 000	417 000	563 000	692 000	831 000
Överföring till/från andra anslagsposter	-	-	-	-	-
Ändrade makroekonomiska antaganden	-	-	+8 000	+11 000	+7 000
Volym- och strukturförändringar	-2 480	-	-28 000	-58 000	-89 000
Regelförändringar	-	-	-	-	-
Övrigt	-	-	-	-	-
Ny prognos	333 520	417 000	543 000	645 000	749 000
Differens i 1000-tal kronor	-2 480	0	-20 000	-47 000	-82 000
Differens i procent	-0,7	0,0	-3,6	-6,8	-9,9

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Ändrade makroekonomiska antaganden

Konjunkturinstitutet har höjt prognosen för prisbasbeloppet för åren 2024–2026. Det har en höjande effekt på prognosen för dessa år.

Volym- och strukturförändringar

Antalsprognosen för merkostnadsersättningar för vuxna har justerats upp. Det har en höjande effekt på prognosen. En lägre bedömd andel av utgifterna som rör merkostnadsersättning för barn får en sänkande effekt på prognosen. De retroaktiva utbetalningarna bedöms framöver bli lägre, vilket också sänker prognosen.

1:3:1 Handikappersättningar

Prognos anslagspost. Beloppen anges i tusental kronor

	2022 ¹	2023	2024	2025 ²	2026 ²
Ingående överföringsbelopp	0	0	-4 000	0	0
Anslag ³	982 000	932 000	895 000 ³	779 000 ³	661 000 ³
Tilldelade medel	982 000	932 000	891 000	779 000	661 000
Utfall/Prognos	971 144	936 000	879 000	758 000	633 000
Avvikelse från anslag	10 856	-4 000	16 000	21 000	28 000
Avvikelse från tilldelade medel	10 856	-4 000	12 000	21 000	28 000
Högsta anslagskredit	49 100	46 600	44 750 ³	38 950 ³	33 050 ³
Tillgängliga medel	1 031 100	978 600	935 750	817 950	694 050
Överskridande av anslagskredit	0	0	0	0	0

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt 2023:VP23:1. Hämtad 2023-01-31.

Utgifterna för anslagsposten 2023 beräknas bli 936 miljoner kronor, vilket är 4 miljoner kronor högre än anslagsbeloppet och tilldelade medel, men ryms inom medgiven anslagskredit.

Bakgrundsfakta

Sedan januari 2019 går det inte att ansöka om handikappersättning om den sökande inte haft det tidigare. Enligt övergångsbestämmelser är det möjligt för den som tidigare haft handikappersättning att beviljas handikappersättning i högst 18 månader till, om hans handikappersättning upphört under perioden januari 2019 – juni 2021. Handikappersättning kan beviljas för vuxna personer med nedsatt funktionsförmåga om de i sin dagliga livsföring behöver tidskrävande hjälp av någon annan, behöver hjälp för att kunna förvärvsarbeta eller har betydande merkostnader.

Handikappersättning kan beviljas till personer från och med juli månad det år hen har fyllt 19 år. Utifrån hjälpbehovets eller merkostnadernas storlek kan handikappersättning beviljas med 69 procent, 53 procent eller 36 procent av prisbasbeloppet.

Analys

I tabellen nedan redovisas antalet mottagare av handikappersättning fördelat på nivå, kön och åldersgrupp. Både antalet kvinnor och män med handikappersättning minskade under år 2022. Antalet mottagare på alla nivåer och i samtliga åldersgrupper minskade också förra året. Störst procentuell minskning är den för antalet mottagare med ersättningsnivå 53 procent. Störst absolut minskning är den för antalet mottagare som har den lägsta ersättningsnivån. Andelen kvinnor som har handikappersättning är 51 procent.

Mottagare av handikappersättning

Antal samt förändring mellan åren fördelat på nivå, kön och åldersgrupp i december 2021 och 2022

	2021	2022	Antal	Procent
Nivå				
36 % av prisbasbeloppet	31 287	28 254	-3 033	-9,7
53 % av prisbasbeloppet	7 503	6 541	-962	-12,8
69 % av prisbasbeloppet	8 763	7 777	-986	-11,3
Totalt	47 553	42 572	-4 981	-10,5
Kvinnor	25 622	22 944	-2 678	-10,5
Män	21 931	19 628	-2 303	-10,5
19–39 år	7 733	6 196	-1 537	-19,9
40–54 år	12 762	11 641	-1 121	-8,8
55–64 år	11 730	10 935	-795	-6,8
65-år	15 328	13 800	-1 528	-10,0

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i november 2022. Beloppen anges i tusental kronor.

	2022	2023	2024	2025 ¹	2026 ¹
Föregående prognosbelopp	972 000	936 000	867 000	746 000	629 000
Överföring till/från andra anslagsposter	-	-	-	-	-
Ändrade makroekonomiska antaganden	-	-	+14 000	+14 000	+6 000
Volym- och strukturförändringar	-856	-	-2 000	-2 000	-2 000
Regelförändringar	-	-	-	-	-
Övrigt	-	-	-	-	-
Ny prognos	971 144	936 000	879 000	758 000	633 000
Differens i 1000-tal kronor	-856	0	+12 000	+12 000	+4 000
Differens i procent	-0,1	0,0	+1,4	+1,6	+0,6

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Ändrade makroekonomiska antaganden

Konjunkturinstitutet har höjt prognosen för prisbasbeloppet för åren 2024–2026. Det har en höjande effekt på prognosen för dessa år.

Volym- och strukturförändringar

Antalsprognosen har ändrats då skillnaden mellan antalet mottagare för respektive nivå i december 2022 och december 2021 används i beräkningen.

I föregående prognos användes skillnaden för respektive nivå i oktober 2022 och oktober 2021. Det har en sänkande effekt på prognosen.

1:4 Arbetsskadeersättningar m.m.

Prognos anslag. Beloppen anges i tusental kronor

	2022 ¹	2023	2024	2025 ²	2026 ²
Hela anslaget	2 209 348	2 239 463	2 173 985	2 033 120	1 963 026
Därav					
1:4.5 Arbetsskadelivränta	2 061 648	2 076 463	2 020 117	1 880 207	1 817 328
1:4.4 Statlig ålderspensionsavgift för arbetsskadelivränta	147 700	163 000	153 868	152 913	145 698

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Detaljerade uppgifter om den statliga ålderspensionsavgiften återfinns i bilaga 4. Där finns förutom anslagsbelastning även uppgifter om preliminär avgift, reglering avseende förhållandena tre år tidigare, prognostiserad avgift för respektive år samt en jämförelse med föregående prognos.

1:4.5 Arbetsskadelivränta

Prognos anslagspost. Beloppen anges i tusental kronor

	2022 ¹	2023	2024	2025 ²	2026 ²
Ingående överföringsbelopp	0	0	0	0	0
Anslag ³	2 104 300	2 153 000	2 085 000 ³	1 938 000 ³	1 890 000 ³
Tilldelade medel	2 104 300	2 153 000	2 085 000	1 938 000	1 890 000
Utfall/Prognos	2 061 648	2 076 463	2 020 117	1 880 207	1 817 328
Avvikelse från anslag	42 652	76 537	64 883	57 793	72 672
Avvikelse från tilldelade medel	42 652	76 537	64 883	57 793	72 672
Högsta anslagskredit	105 215	107 650	104 250 ³	96 900 ³	94 500 ³
Tillgängliga medel	2 209 515	2 260 650	2 189 250	2 034 900	1 984 500
Överskridande av anslagskredit	0	0	0	0	0

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt 2023:VP23:1. Hämtad 2023-01-31.

Utgifterna för anslagsposten 2023 beräknas bli 2,1 miljarder kronor, vilket är 77 miljoner kronor lägre än anslagsbeloppet och tilldelade medel.

Bakgrundsfakta

Anslagsposten innehåller utgifter för egenlivräntor, efterlevandelivräntor, särskilda hjälpmedel, begravningshjälp, sjukvård utom riket, tandvård och arbetsskadesjukpenning. Ersättningar enligt äldre lagstiftning ingår också i anslagsposten.

En försäkrad kan ha rätt till livränta om hen har fått sin arbetsförmåga nedsatt med minst en femtondel till följd av en arbetsskada och om nedsättningen kan antas bestå under minst ett år. Livräntan täcker den inkomstförlust som uppkommer och kan maximalt bli 7,5 prisbasbelopp. Livräntan räknas årligen upp med ett särskilt tal som påverkas av både KPI och inkomstindex. Indexeringen för livräntor enligt äldre lagstiftning följer endast prisbasbeloppet.

Om en person har avlidit till följd av en arbetsskada kan de efterlevande ha rätt till begravningshjälp och efterlevandelivränta.

Analys

Historiskt sett har beståndet minskat, då antalet nya skador inte väger upp för bortfallet av gamla skador. Denna trend väntas fortsätta, och de närmaste kommer en stor del av beståndet flöda ut på grund av åldersgränsen i ersättning. Detta bromsas av ändrade pensionsregler 2023 och 2026, vilket minskar utflödet dessa år.

Vad gäller utgifterna bromsas dock effekten av ett minskande bestånd till viss del av makroekonomiska faktorer såsom inflation, då ersättningarna per mottagare är bundna till prisindex.

Osäkerhetsanalys

Inflationen har varit ovanligt hög och det finns en stor osäkerhet i hur den kommer att utvecklas framöver. Detta har en påverkan på osäkerheten både direkt och indirekt, då andra makroekonomiska faktorer såsom inkomster kan påverkas av den allmänna prisnivån.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i november 2022. Beloppen anges i tusental kronor.

	2022	2023	2024	2025 ¹	2026 ¹
Föregående prognosbelopp	2 062 872	2 084 799	2 032 005	1 896 761	1 842 890
Överföring till/från andra anslagsposter	-	-	-	-	-
Ändrade makroekonomiska antaganden	-	-	+5 683	+13 362	+14 634
Volym- och strukturförändringar	-1 224	-8 336	-17 572	-29 916	-40 196
Regelförändringar	-	-	-	-	-
Övrigt	-	-	-	-	-
Ny prognos	2 061 648	2 076 463	2 020 117	1 880 207	1 817 328
Differens i 1000-tal kronor	-1 224	-8 336	-11 889	-16 554	-25 562
Differens i procent	-0,1	-0,4	-0,6	-0,9	-1,4

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Ändrade makroekonomiska antaganden

KPI är högre samtliga år. Som en konsekvens är prisbasbeloppet högre för 2024–2026. Inkomstindex är lägre 2024–2025, men högre 2026. De ändrade makroekonomiska antagandena har sammantaget en höjande effekt på prognosen.

Volym- och strukturförändringar

Endast smärre justeringar baserat på utfallen.

1:5 Ersättning inom det statliga personskadeskyddet

Prognos anslag. Beloppen anges i tusental kronor

	2022 ¹	2023	2024	2025 ²	2026 ²
Hela anslaget	33 973	35 042	34 170	32 986	31 757
Därav					
1:5.3 Ersättning inom det statliga personskadeskyddet	32 105	33 269	32 377	31 582	30 146
1:5.4 Statlig ålderspensionsavgift för ersättning inom det statliga personskadeskyddet	1 868	1 773	1 793	1 404	1 611

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Detaljerade uppgifter om den statliga ålderspensionsavgiften återfinns i bilaga 4. Där finns förutom anslagsbelastning även uppgifter om preliminär avgift, reglering avseende förhållandena tre år tidigare, prognostiserad avgift för respektive år samt en jämförelse med föregående prognos.

1:5.3 Ersättning inom det statliga personskadeskyddet

Prognos anslagspost. Beloppen anges i tusental kronor

	2022 ¹	2023	2024	2025 ²	2026 ²
Ingående överföringsbelopp	-1 039	0	0	0	0
Anslag ³	34 781	34 019	32 467 ³	31 683 ³	30 278 ³
Tilldelade medel	33 742	34 019	32 467	31 683	30 278
Utfall/Prognos	32 105	33 269	32 377	31 582	30 146
Avvikelse från anslag	2 676	750	90	101	132
Avvikelse från tilldelade medel	1 637	750	90	101	132
Högsta anslagskredit	1 739	1 700	1 623 ³	1 584 ³	1 513 ³
Tillgängliga medel	35 481	35 719	34 090	33 267	31 791
Överskridande av anslagskredit	0	0	0	0	0

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt 2023:VP23:1. Hämtad 2023-01-31.

Utgifterna för anslagsposten 2023 beräknas bli 33 miljoner kronor, vilket är 800 tusen kronor lägre än anslagsbeloppet och tilldelade medel.

Bakgrundsfakta

Ersättning inom det statliga personskadeskyddet kan lämnas till

i) de som tjänstgör enligt lagen om totalförsvarsplikt, inställer sig till mönstring eller genomgår militär utbildning inom Försvarmakten som rekryter

ii) de som medverkar i räddningstjänst samt

iii) de som är intagna för vård i kriminalvårdsanstalt, förvar i häkte eller polisarrest, vård i ett hem enligt lagen om vård av unga eller lagen om vård av missbrukare eller till dem som utför ungdomstjänst eller samhällstjänst enligt brottsbalken eller oavlönat arbete med intensivövervakning med elektronisk kontroll.

Ersättningarna som betalas ut överensstämmer i stor utsträckning med arbetsskadeersättningen. Om den försäkrade har rätt till arbetsskadeersättning för sin skada, lämnas ersättning primärt från denna och anslaget för arbetsskadeersättning belastas. I de fall ersättningen blir högre genom reglerna för det statliga personskadeskyddet, betalas denna istället ut enligt det statliga personskadeskyddet.

Utgifterna för anslaget delas in i utgifter för äldre skador, skadeståndslivräntor och utgifter enligt gällande regelverk.

Analys

Riksdagen röstade i december 2020 ja till regeringens förslag om en avsevärd förmågeökning av totalförsvaret för åren 2021–2025. En ökning av försvarsförmågan har skett under 2021 och 2022. Sedan det skärpta säkerhetsläget relaterat till kriget i Ukraina har regeringen utlovat att öka försvarsanslaget till 2 procent av BNP, och senare även ansökt om medlemskap i NATO. Regeringen har gått ut med att man vill öka värnplikten från nuvarande cirka 5 000 till 6 000 personer per år till 10 000 personer per år någon gång mellan 2030 och 2035. Det har även skett en markant ökning av ansökningar till Hemvärnet sedan kriget bröt ut. De militära satsningarna väntas ha en höjande effekt på prognosen, vilken dock blir marginell på kortare sikt, då enbart nya skador påverkas.

Det har varit hög inflation, vilket höjt utgifterna för prognosen framåt, då medelersättningarna höjs när inflationen ökar.

Historiskt sett har det varit en fallande trend, vilket innebär att de tidigare nämnda faktorerna vägs mot den historiska minskande trenden.

Osäkerhetsanalys

Det skärpta säkerhetsläget innebär en mycket stor osäkerhet för prognosen. Regeringen har utlovat ökade satsningar på försvaret för att nå NATO-kravet på 2 procent till 2026. Det finns dock en osäkerhet angående hur mycket av de ökade satsningarna som kanaliseras i övningar kontra generell beredskap, vilket har en stor påverkan på antalet skador. Vidare finns en osäkerhet relaterat till huruvida Sveriges ansökan till NATO kommer att godkännas eller ej.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i november 2022. Beloppen anges i tusental kronor.

	2022	2023	2024	2025 ¹	2026 ¹
Föregående prognosbelopp	32 173	33 340	32 467	31 693	30 278
Överföring till/från andra anslagsposter	-	-	-	-	-
Ändrade makroekonomiska antaganden	-	-	-	-	-
Volym- och strukturförändringar	-68	-71	-90	-111	-132
Regelförändringar	-	-	-	-	-
Övrigt	-	-	-	-	-
Ny prognos	32 105	33 269	32 377	31 582	30 146
Differens i 1000-tal kronor	-68	-71	-90	-111	-132
Differens i procent	-0,2	-0,2	-0,3	-0,4	-0,4

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Volym- och strukturförändringar

Endast smärre justeringar har gjorts, baserade på utfallen.

1:6 Bidrag för sjukskrivningsprocessen

Prognos anslag. Beloppen anges i tusental kronor

	2022 ¹	2023	2024	2025 ²	2026 ²
Hela anslaget	1 289 730	1 488 000	1 488 000	1 488 000	1 488 000
Därav					
1:6.3 Finansiell samordning genom samordningsförbund	334 560	339 000	339 000	339 000	339 000
1:6.4 Medicinsk service	51 929	55 000	55 000	55 000	55 000
1:6.5 Rehabiliteringsinsatser i samarbete mellan Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen	642 518	700 000	700 000	700 000	700 000
1:6.8 Arbetsplatsinriktat rehabiliteringsstöd	61 798	150 000	150 000	150 000	150 000
1:6.9 Försäkringsmedicinska utredningar	198 925	244 000	244 000	244 000	244 000

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt 2023:VP23:1. Hämtad 2023-01-31.

1:6.3 Finansiell samordning genom samordningsförbund

Prognos anslagspost. Beloppen anges i tusental kronor

	2022 ¹	2023	2024	2025 ²	2026 ²
Ingående överföringsbelopp	0	0	0	0	0
Anslag ³	339 000	339 000	339 000 ³	339 000 ³	339 000 ³
Tilldelade medel	339 000	339 000	339 000	339 000	339 000
Utfall/Prognos	334 560	339 000	339 000	339 000	339 000
Avvikelse från anslag	4 440	0	0	0	0
Avvikelse från tilldelade medel	4 440	0	0	0	0
Högsta anslagskredit	0	0	0 ³	0 ³	0 ³
Tillgängliga medel	339 000	339 000	339 000	339 000	339 000
Överskridande av anslagskredit	0	0	0	0	0

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt 2023:VP23:1. Hämtad 2023-01-31.

Utgifterna för anslagsposten 2023 beräknas bli 339 miljoner kronor, vilket överensstämmer med anslagsbeloppet och tilldelade medel.

Bakgrundsfakta

Finansiell samordning bedrivs av samordningsförbund och är en frivillig samverkan mellan Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen, en eller flera regioner samt en eller flera kommuner. Syftet med den finansiella samordningen är att göra det möjligt att identifiera individernas totala behov av rehabilitering, vilket kan vara svårt för en enskild aktör. Målgruppen är individer som behöver samordnade rehabiliteringsinsatser från flera av de samverkande parterna för att uppnå eller förbättra sin förmåga till förvärvsarbete. Anslaget finansierar bidrag till samordningsförbunden och Försäkringskassans administrativa kostnader till följd av arbetet med samordningsförbundens verksamhet.

Analys

Utfallet för 2022 blev knappt 335 miljoner kronor. Det är 4,4 miljoner kronor lägre än anslaget. Bidrag till samordningsförbunden utgjorde nästan hela anslagsbelastningen (332,6 miljoner kronor).

Alla fyra parterna; Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, kommunerna och regionerna, måste arbeta för att frigöra resurser och identifiera individer som har behov av insatser som finansieras av samordningsförbunden för att förbunden ska nå målgruppen och inte skapa ett högt eget kapital. Försäkringskassan följer reformeringen av Arbetsförmedlingen samt utvecklingen inom kommuner och regioner och hur det påverkar samverkan genom samordningsförbund.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i november 2022. Beloppen anges i tusental kronor.

	2022	2023	2024	2025 ¹	2026 ¹
Föregående prognosbelopp	335 600	339 000	339 000	339 000	339 000
Överföring till/från andra anslagsposter	-	-	-	-	-
Ändrade makroekonomiska antaganden	-	-	-	-	-
Volym- och strukturförändringar	-1 040	-	-	-	-
Regelförändringar	-	-	-	-	-
Övrigt	-	-	-	-	-
Ny prognos	334 560	339 000	339 000	339 000	339 000
Differens i 1000-tal kronor	-1 040	0	0	0	0
Differens i procent	-0,3	0,0	0,0	0,0	0,0

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Volym- och strukturförändringar

Utfallet för november–december 2022 blev drygt 1 miljon kronor lägre än prognosen som lämnades i november 2022.

1:6.5 Rehabiliteringsinsatser i samarbete mellan Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen**Prognos anslagspost. Beloppen anges i tusental kronor**

	2022 ¹	2023	2024	2025 ²	2026 ²
Ingående överföringsbelopp	0	0	0	0	0
Anslag ³	700 000	700 000	700 000 ³	700 000 ³	700 000 ³
Tilldelade medel	700 000	700 000	700 000	700 000	700 000
Utfall/Prognos	642 518	700 000	700 000	700 000	700 000
Avvikelse från anslag	57 482	0	0	0	0
Avvikelse från tilldelade medel	57 482	0	0	0	0
Högsta anslagskredit	0	0	0 ³	0 ³	0 ³
Tillgängliga medel	700 000	700 000	700 000	700 000	700 000
Överskridande av anslagskredit	0	0	0	0	0

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt 2023:VP23:1. Hämtad 2023-01-31.

Utgifterna för anslagsposten 2023 beräknas bli 700 miljoner kronor, vilket överensstämmer med anslagsbeloppet och tilldelade medel.

Bakgrundsfakta

Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen ska i samverkan se till att fler personer ges nödvändigt stöd för återgång i arbete eller omställning till ett nytt arbete. Sjukskrivna och unga med aktivitetsersättning ska så tidigt som möjligt få tillgång till insatser inom ramen för myndigheternas rehabiliteringssamverkan för att utveckla eller återfå arbetsförmågan och därmed kunna återgå i, eller få, arbete. Personerna i fråga ska ges individuellt anpassade förutsättningar för övergången från Försäkringskassan till Arbetsförmedlingen och myndigheternas samverkan ska bidra till att förhindra att individer förlorar sin sjukpenninggrundande inkomst i anslutning till övergången mellan myndigheterna.

För år 2023 har det slutits en nationell överenskommelse mellan Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen om hur medlen ska fördelas på de tre huvudområdena: 261 miljoner kronor för Försäkringskassans förvaltningskostnader och 370 miljoner kronor för Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader. Förvaltningsmedlen finansierar arbetet som myndigheternas medarbetare utför som stöd till individen. Anslagna medel används för gemensam rehabiliteringssamverkan och möten för omställning. Till Arbetsförmedlingen fördelas även 69 miljoner kronor avseende kostnader för upphandlade arbetslivsinriktade rehabiliteringsinsatser och aktivitetsstöd till deltagare i det förstärkta samarbetet.

Analys

Utfallet för 2022 blev cirka 643 miljoner kronor, vilket är drygt 57 miljoner kronor lägre än anslaget och cirka 20 miljoner lägre än utgifterna föregående år. Det beror främst på att Arbetsförmedlingen inte har förbrukat tilldelade medel.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i november 2022. Beloppen anges i tusental kronor.

	2022	2023	2024	2025 ¹	2026 ¹
Föregående prognosbelopp	700 000	700 000	700 000	700 000	700 000
Överföring till/från andra anslagposter	-	-	-	-	-
Ändrade makroekonomiska antaganden	-	-	-	-	-
Volym- och strukturförändringar	-57 482	-	-	-	-
Regelförändringar	-	-	-	-	-
Övrigt	-	-	-	-	-
Ny prognos	642 518	700 000	700 000	700 000	700 000
Differens i 1000-tal kronor	-57 482	0	0	0	0
Differens i procent	-8,2	0,0	0,0	0,0	0,0

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Volym- och strukturförändringar

Utfallet för november–december 2022 blev drygt 57 miljoner kronor lägre än prognosen som lämnades i november 2022. Prognosen lämnas oförändrad för resterande år.

1:6.8 Arbetsplatsinriktat rehabiliteringsstöd

Prognos anslagspost. Beloppen anges i tusental kronor

	2022 ¹	2023	2024	2025 ²	2026 ²
Ingående överföringsbelopp	0	0	0	0	0
Anslag ³	150 000	150 000	150 000 ³	150 000 ³	150 000 ³
Tilldelade medel	150 000	150 000	150 000	150 000	150 000
Utfall/Prognos	61 798	150 000	150 000	150 000	150 000
Avvikelse från anslag	88 202	0	0	0	0
Avvikelse från tilldelade medel	88 202	0	0	0	0
Högsta anslagskredit	0	0	0 ³	0 ³	0 ³
Tillgängliga medel	150 000	150 000	150 000	150 000	150 000
Överskridande av anslagskredit	0	0	0	0	0

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt 2023:VP23:1. Hämtad 2023-01-31.

Utgifterna för anslagsposten 2023 beräknas bli 150 miljoner kronor, vilket överensstämmer med anslagsbeloppet och tilldelade medel.

Bakgrundsfakta

Arbetsgivare kan få statligt bidrag för köp av arbetsplatsinriktat rehabiliteringsstöd för återgång i arbete. Bidraget kan täcka utgifter för att utreda, planera, initiera, genomföra och följa upp arbetsplatsinriktade åtgärder. Syftet med bidraget är att förebygga sjukfall och att öka arbetstagares möjligheter att återgå i arbete vid pågående sjukfall, genom att stödja arbetsgivare att vidta tidiga och anpassade åtgärder. Bidrag lämnas till arbetsgivare för halva det belopp som denne har betalat för ett arbetsplatsinriktat rehabiliteringsstöd av godkänd anordnare, dock med högst 10 000 kronor för en arbets-tagare och med högst 200 000 kronor per arbetsgivare och år.

Analys

Utfallet för 2022 blev cirka 62 miljoner kronor. Det är cirka 88 miljoner kronor lägre än anslaget. Jämfört med 2020 har utgifterna minskat med ungefär 8 procent. En möjlig förklaring till att utfallet är lägre än anslaget

kan vara den förordningsförändring som trädde i kraft den 1 juli 2018. Förordningen innebar en begränsning på högst 200 000 kronor per arbetsgivare och år jämfört med tidigare när beloppet var obegränsat. En annan möjlig förklaring till minskad användning av bidraget under 2022 kan vara arbetsgivares begränsade möjligheter till rehabiliteringsinsatser under pandemin.

En annan anledning av att anslagsposten inte har förbrukats i sin helhet är att även om bidraget funnits länge, är det få företag som söker trots att det kan göra stor skillnad för både hälsa och ekonomi. Hypotesen är att företagen inte känner till bidraget och därför startade Försäkringskassan i april en informationsinsats rörande arbetsplatsinriktat rehabiliteringsstöd. Syftet är att öka kännedomen om bidraget med målet att fler ska söka.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i november 2022. Beloppen anges i tusental kronor.

	2022	2023	2024	2025 ¹	2026 ¹
Föregående prognosbelopp	72 000	150 000	150 000	150 000	150 000
Överföring till/från andra anslagsposter	-	-	-	-	-
Ändrade makroekonomiska antaganden	-	-	-	-	-
Volym- och strukturförändringar	-10 203	-	-	-	-
Regelförändringar	-	-	-	-	-
Övrigt	-	-	-	-	-
Ny prognos	61 798	150 000	150 000	150 000	150 000
Differens i 1000-tal kronor	-10 203	0	0	0	0
Differens i procent	-14,2	0,0	0,0	0,0	0,0

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Volym- och strukturförändringar

Utfallet för 2022 blev cirka 10 miljoner kronor lägre än prognosen som lämnades i november 2022. Prognosen lämnas oförändrad för övriga år.

1:6.9 Försäkringsmedicinska utredningar

Prognos anslagspost. Beloppen anges i tusental kronor

	2022 ¹	2023	2024	2025 ²	2026 ²
Ingående överföringsbelopp	0	0	0	0	0
Anslag ³	244 000	244 000	244 000 ³	244 000 ³	244 000 ³
Tilldelade medel	244 000	244 000	244 000	244 000	244 000
Utfall/Prognos	198 925	244 000	244 000	244 000	244 000
Avvikelse från anslag	45 075	0	0	0	0
Avvikelse från tilldelade medel	45 075	0	0	0	0
Högsta anslagskredit	0	0	0 ³	0 ³	0 ³
Tillgängliga medel	244 000	244 000	244 000	244 000	244 000
Överskridande av anslagskredit	0	0	0	0	0

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt 2023:VP23:1. Hämtad 2023-01-31.

Utgifterna för anslagsposten 2023 beräknas bli 244 miljoner kronor, vilket överensstämmer med anslagsbeloppet och tilldelade medel.

Bakgrundsfakta

När det behövs för bedömningen av rätt till ersättning får Försäkringskassan begära att den försäkrade genomgår en utredning enligt lagen (2018:744) om försäkringsmedicinska utredningar. Utredningsformerna teambaserad medicinsk utredning (TMU) och särskilt läkarutlåtande (SLU) har fasats ut under 2018 och från och med den 1 januari 2019 är aktivitetsförmågeutredning (AFU) den enda utredningsform som Försäkringskassan kan begära. Förutom att finansiera bidrag till regionerna används anslaget även till att finansiera Försäkringskassans kostnader för att utveckla metoden för aktivitetsförmågeutredningar och för att tillhandahålla utbildningar till personal som ska utföra försäkringsmedicinska utredningar.

Analys

Utfallet för 2022 blev cirka 199 miljoner kronor. Det är cirka 45 miljoner kronor lägre än anslaget. Jämfört med 2021 har förbrukningen av anslagsposten minskat med cirka 4 miljoner kronor. Det är en procentuell minskning med cirka 2,5 procent.

En orsak till att utgifterna för 2022 blev lägre än anslagsposten är att Försäkringskassan minskade beställningsvolymerna med 9 procent i år i de flest områden men regionernas begränsade kapacitet att hantera större volymer håller tillbaka och pandemin är en bidragande faktor.

Försäkringskassan beräknar att utfallet för 2023 kommer att bli högre än det för 2022 då det finns en eftersläpning i regionernas begäran om ersättning. Det finns inte någon tidsgräns då regionerna måste begära ersättning efter att de levererat en utredning men Försäkringskassan för löpande dialog med regionerna för att detta ska ske så skyndsamt som möjligt.

Osäkerhetsanalys

Lagen (2018:744) om försäkringsmedicinska utredningar trädde ikraft den 1 januari 2019. Lagen innebär att regionerna är skyldiga att leverera försäkringsmedicinska utredningar på begäran av Försäkringskassan. Försäkringskassan beställer AFU främst inom förmånen sjukpenning men även i sjuk- och aktivitetsersättningsärenden. Lagstiftningen ger möjlighet till att utveckla utredningsformer som skulle kunna användas inom andra förmåner vilket skulle påverka volymerna av utredningar. Det gör att utgifternas framtida utveckling är osäker.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i november 2022. Beloppen anges i tusental kronor.

	2022	2023	2024	2025 ¹	2026 ¹
Föregående prognosbelopp	201 373	244 000	244 000	244 000	244 000
Överföring till/från andra anslagsposter	-	-	-	-	-
Ändrade makroekonomiska antaganden	-	-	-	-	-
Volym- och strukturförändringar	-2 448	-	-	-	-
Regelförändringar	-	-	-	-	-
Övrigt	-	-	-	-	-
Ny prognos	198 925	244 000	244 000	244 000	244 000
Differens i 1000-tal kronor	-2 448	0	0	0	0
Differens i procent	-1,2	0,0	0,0	0,0	0,0

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Volym- och strukturförändringar

Utfallet för 2022 blev drygt 2 miljoner kronor lägre än prognosen som lämnades i november 2022. Prognosen lämnas oförändrad för övriga år.

1:6.4 Medicinsk service

Prognos anslagspost. Beloppen anges i tusental kronor

	2022 ¹	2023	2024	2025 ²	2026 ²
Ingående överföringsbelopp	0	0	0	0	0
Anslag ³	55 000	55 000	55 000 ³	55 000 ³	55 000 ³
Tilldelade medel	55 000	55 000	55 000	55 000	55 000
Utfall/Prognos	51 929	55 000	55 000	55 000	55 000
Avvikelse från anslag	3 071	0	0	0	0
Avvikelse från tilldelade medel	3 071	0	0	0	0
Högsta anslagskredit	0	0	0 ³	0 ³	0 ³
Tillgängliga medel	55 000	55 000	55 000	55 000	55 000
Överskridande av anslagskredit	0	0	0	0	0

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt 2023:VP23:1. Hämtad 2023-01-31.

Utgifterna för anslagsposten 2023 beräknas bli 55 miljoner kronor, vilket överensstämmer med anslagsbeloppet och tilldelade medel.

Bakgrundsfakta

Bidrag kan ges till anordnare av företagshälsovård för köp av medicinsk service. Med medicinsk service avses undersökning och analys inom laboratoriemedicin, radiologi samt klinisk fysiologi, som utgör ett led i bedömningen av en anställds arbetsförmåga.

Analys

Utfallet för 2022 blev cirka 52 miljoner kronor. Största delen av anslagsbelastningen utgörs av utbetalningar till anordnare av företagshälsovård inom sektorn företag och organisationer.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i november 2022. Beloppen anges i tusental kronor.

	2022	2023	2024	2025 ¹	2026 ¹
Föregående prognosbelopp	51 929	55 000	55 000	55 000	55 000
Överföring till/från andra anslagsposter	-	-	-	-	-
Ändrade makroekonomiska antaganden	-	-	-	-	-
Volym- och strukturförändringar	-	-	-	-	-
Regelförändringar	-	-	-	-	-
Övrigt	-	-	-	-	-
Ny prognos	51 929	55 000	55 000	55 000	55 000
Differens i 1000-tal kronor	0	0	0	0	0
Differens i procent	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Volym- och strukturförändringar

Utfallet för 2022 är i linje med den prognos som lämnades i november 2022. Prognosen för övriga år lämnas oförändrad.

1:7 Ersättning för höga sjuklönekostnader

1:7 Ersättning för höga sjuklönekostnader

Prognos anslagspost. Beloppen anges i tusental kronor

	2022 ¹	2023	2024	2025 ²	2026 ²
Ingående överföringsbelopp	0	0	0	-481 542	-978 196
Anslag ³	13 207 000	809 604	1 577 000 ³	1 589 000 ³	1 611 000 ³
Tilldelade medel	13 207 000	809 604	1 577 000	1 107 458	632 804
Utfall/Prognos	11 751 065	1 439 234	2 058 542	2 085 654	2 104 494
Avvikelse från anslag	1 455 935	-629 630	-481 542	-496 654	-493 494
Avvikelse från tilldelade medel	1 455 935	-629 630	-481 542	-978 196	-1 471 690
Högsta anslagskredit	370 350	40 480	78 850 ³	79 450 ³	80 550 ³
Tillgängliga medel	13 577 350	850 084	1 655 850	1 186 908	713 354
Överskridande av anslagskredit	0	589 150	402 692	898 746	1 391 140

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt 2023:VP23:1. Hämtad 2023-01-31.

Utgifterna för anslagsposten 2023 beräknas bli 1,4 miljarder kronor, vilket är 630 miljoner kronor högre än anslagsbeloppet och tilldelade medel. Detta

innebär att anslagskrediten överskrids med 589 miljoner kronor. Försäkringskassan avser att i en särskild skrivelse begära tilläggsanslag motsvarande avvikelsen från tilldelade medel.

Bakgrundsfakta

Ersättning för höga sjuklönekostnader är en kompensation för den del av sjuklönekostnaden som överstiger en viss andel av arbetsgivarens totala lönekostnad. Syftet med ersättningen är att minska den börda som arbetsgivarens sjuklönekostnader kan utgöra. Det är särskilt de mindre arbetsgivarna med höga sjuklönekostnader som ska avlastas.

Till följd av coronapandemin har regeringen beslutat att kompensera alla arbetsgivare för sina förhöjda sjuklönekostnader under delar av 2020–2022. Detta skedde i flera steg. Sammanlagt har anslaget höjts till 21 miljarder kronor för år 2020, 20 miljarder kronor för 2021 och 13 miljarder kronor för 2022.

Regeländringarna under pandemin har lett till att utgiften för 2023 beräknas utifrån arbetsgivarnas lönekostnader och sjuklönekostnader för perioden april – december 2022. För 2024 och framåt beräknas utgiften för samma uppgifter under hela det föregående året, det vill säga samma regler som innan pandemin.

Analys

Utgifterna för ersättning för höga sjuklönekostnader ökade kraftigt under pandemin, från drygt 1 miljard 2019 till 18 miljarder 2020 och 14 miljarder för 2021. De höga utgifterna förklaras av regeringens beslut att tillfälligt ersätta arbetsgivarna för hela eller större delar av sjuklönekostnaden under pandemin.

Under år 2022 uppgick utgifterna till knappt 12 miljarder kronor. De fortsatt höga utgifterna berodde på ytterligare en regelförändring som innebär att Försäkringskassan ersatte arbetsgivarna med en större andel än normalt även under perioden december 2021 – mars 2022. När dessa regler var i kraft betalades ersättningen ut innevarande år, medan de nu betalas ut året efter, liknande hur reglerna såg ut före pandemin. Dessutom var sjuklönekostnaderna betydligt högre i januari och februari jämfört med tidigare år.

Prognosen för 2023 är 1,4 miljarder kronor, vilket också är klart högre än innan pandemin med tanke på att ersättningsperioden enbart omfattar nio månader (april-december). Ökningen beror troligen på att fler arbetsgivare fått kännedom om förmånen under pandemin och hur man ska rapportera till Skatteverket för att nyttja den.

För 2024 och framåt höjs prognosen ytterligare med tanke på att utgifterna då beräknas på ett helt år. Dessutom räknas utgifterna upp utifrån Konjunkturinstitutets prognos över antalet sysselsatta.

Osäkerhetsanalys

Prognosen bygger på antagandet att vi har nått det nya normala efter pandemireglernas borttagande. I och med det finns det enbart nio månader av relevant data att utgå ifrån för företagens inrapporterade siffror. Detta höjer osäkerheten i prognosen.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i oktober 2022. Beloppen anges i tusental kronor.

	2022	2023	2024	2025 ¹	2026 ¹
Föregående prognosbelopp	11 749 507	1 098 137	1 576 778	1 589 457	1 610 991
Överföring till/från andra anslagposter	-	-	-	-	-
Ändrade makroekonomiska antaganden	-	-	-8 006	+2 488	-6 894
Volym- och strukturförändringar	+1 558	+341 097	+489 770	+493 709	+500 397
Regelförändringar	-	-	-	-	-
Övrigt	-	-	-	-	-
Ny prognos	11 751 065	1 439 234	2 058 542	2 085 654	2 104 494
Differens i 1000-tal kronor	+1 558	+341 097	+481 764	+496 197	+493 503
Differens i procent	0,0	+31,1	+30,6	+31,2	+30,6

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Ändrade makroekonomiska antaganden

Den senaste prognosen från Konjunkturinstitutet över antalet sysselsatta har en svagt minskande effekt på utgifterna för förmånen för åren 2024 och 2026, men en höjande effekt 2025.

Volym- och strukturförändringar

Prognosen för 2023 har höjts då arbetsgivarnas inrapporterade uppgifter om lönekostnader och sjuklönekostnader har varit högre än väntat. När prognosen skrivs fram utifrån Konjunkturinstitutets prognos över antalet sysselsatta leder det till motsvarande ökning även för 2024–2026.

2:1 Förvaltningsmedel

2:1 Förvaltningsmedel

Prognos anslagspost 2:1. Beloppen anges i tusentals kronor

	2022 ¹	2023	2024	2025 ²	2026 ²
Ingående överföringsbelopp	237 903	79 847	-278 309	-481 525	-491 081
Anslag ³	9 313 366	9 276 970	9 438 884	9 638 444	9 880 710
Tilldelade medel	9 551 269	9 356 817	9 160 575	9 156 919	9 389 629
Utfall/Prognos	9 471 422	9 635 126	9 642 100	9 648 000	9 850 000
Avvikelse från anslag	-158 056	-358 156	-203 216	-9 556	30 710
Avvikelse från tilldelade medel	79 847	-278 309	-481 525	-491 081	-460 371
Högsta anslagskredit	276 372	278 309	283 166	289 153	296 421
Tillgängliga medel	9 827 641	9 635 126	9 443 741	9 446 072	9 686 050
Överskridande av anslagskredit			198 359	201 928	163 950

¹ Utfall

² Prognoser är osäkra, osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Utgifterna för anslagsposten år 2023 beräknas bli 9 635 miljoner kronor, vilket är 358 miljoner kronor högre än anslagsbeloppet och 278 miljoner kronor högre än tilldelade medel.

Analys

Försäkringskassan bedömer att myndighetens utgifter år 2023 kommer att ligga på tillgängliga medel, 9 635 miljoner kronor. Myndigheten har fortsatt en hög personalomsättning och kan konstatera att svårigheterna att rekrytera och behålla nyanställda kvarstår. Detta påverkar bland annat vår förmåga att utveckla vår it-miljö i den takt som behövs och efterfrågas.

Under pandemin har uttag av tillfällig föräldrapenning ökat kraftigt. Det höga uttaget fortsätter inom förmånen. Läs mer under Utgiftsområde 12, anslagspost 1.2. Hittills har vi hanterat detta genom tillfälliga regeländringar, overtidsarbete och neddragningar inom allt utom själva ärendehandläggningen. Men nu har de tillfälliga reglerna upphört att gälla, och en arbetssituation med ständig overtid och så hårda prioriteringar är i längden ohållbar. För att bibehålla kvaliteten i handläggningen och samtidigt göra de kontrollinsatser som behövs för att minska de felaktiga utbetalningarna är ett tillskott av resurser nödvändigt.

Den regelförändring för assistansersättningen som infördes den 1 januari 2023 förväntas påverka inflödet kraftigt. Läs mer om assistansersättningen under utgiftsområde 9, anslagspost 4.4. Vi bedömer också att det initiala inflödet av ansökningar sannolikt kommer att vara relativt stort, och att ökningen kommer att ske under två år, snarare än under en femårsperiod

som anges i lagrådsremissen. Hitintills har antalet inkomna ärenden varit ungefär dubbelt så högt som samma månad förra året.

Även regeländringarna inom sjukförsäkringen påverkar vår handläggning. Läs mer hur sjukpenningen påverkas under Utgiftsområde 10 anslagspost 1.1. Undantaget övervägande skäl används i stor utsträckning vilket innebär att väldigt få sjukfall avslutas vid dag 181 inom ramen för nu gällande regelverk och att bedömningen av personens arbetsförmåga måste göras flera gånger under ett och samma sjukfall. Det innebär i sin tur att det behövs samordningsinsatser och prövning av rätten till ersättning i fler ärenden än tidigare.

Den ökade hotbilden i omvärlden sätter press på myndigheten att i en snabbare takt än planerat hantera säkerhetsåtgärder för att minska riskerna för avbrott i verksamheten. Även myndighetens förmåga att bidra till totalförsvaret behöver öka. Detta har lyfts i underlaget som skickades till MSB i augusti 2022.

Försäkringskassans uppdrag att hantera utbetalningarna av elstöd, kommer att påverka verksamheten under 2023 och sannolikt även under 2024. Det är i nuläget svårt att överblicka samtliga konsekvenser. De beräknade kostnaderna påverkar inte prognosen då dessa ska rekvireras från Svenska Kraftnät och rapporteras i särskild ordning.

Inrättande av Utbetalningsmyndigheten och de förändringar i kostnadsbilden som kommer att uppstå i samband med detta har inte beaktats i prognosen. Försäkringskassan återkommer med mer information i ett kompletterande budgetunderlag för 2024–2026.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i november 2022.

Jämförelse med föregående prognos. Beloppen anges i tusentals kronor.

	2022	2023 ¹	2024 ¹	2025 ¹	2026 ¹
Föregående prognosbelopp	9 415 000	9 661 548	9 443 741	9 648 371	9 850 000
Överföring till/från andra anslagposter	-	-	-	-	-
Ändrade makroekonomiska antaganden	-	-	-	-	-
Volym- och strukturförändringar	-	-	-	-	-
Regelförändringar	-	-	45 350	-	-
Övrigt	56 422	-26 422	153 009	-371	-
Ny prognos	9 471 422	9 635 126	9 642 100	9 648 000	9 850 000
Differens	56 422	-26 422	198 359	-371	-
Differens i procent	0,6%	-0,3%	2,1%	0,0%	0,0%

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Regelförändringar

Ökningen 2024 beror i första hand på regelförändringarna inom Assistansersättning, Sjukförsäkring samt Etableringsjobb.

Övrigt

Utfallet 2022 överskrider förra prognosen med 56 miljoner kronor. Det förklaras av ett lägre semesteruttag än förväntat i december, men även på ökade driftkostnader och räntekostnader. Detta resulterade i ett lägre ingående anslagssparande 2023, en minskning med 26 miljoner kronor. Ökningen 2024 beror bland annat på nytt bankavtal, ökade kostnader för drift och underhåll och för it-utveckling.

Utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn

1:1 Barnbidrag

Prognos anslag. Beloppen anges i tusental kronor

	2022 ¹	2023	2024	2025 ²	2026 ²
Hela anslaget	33 306 072	33 271 367	33 240 505	33 191 263	33 183 789
Därav					
1:1.1 Allmänt barnbidrag	29 309 245	29 259 744	29 231 141	29 184 315	29 179 233
1:1.2 Flerbarnstillägg	3 691 317	3 702 551	3 695 994	3 689 438	3 682 881
1:1.3 Förlängt barnbidrag	276 416	277 730	279 919	282 108	284 298
1:1.4 Tilläggsbelopp vid familjeförmån	29 094	31 342	33 451	35 402	37 377

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Detaljerade uppgifter om den statliga ålderspensionsavgiften återfinns i bilaga 4. Där finns förutom anslagsbelastning även uppgifter om preliminär avgift, reglering avseende förhållandena tre år tidigare, prognostiserad avgift för respektive år samt en jämförelse med föregående prognos.

1:1.1 Allmänt barnbidrag

Prognos anslagspost. Beloppen anges i tusental kronor

	2022 ¹	2023	2024	2025 ²	2026 ²
Ingående överföringsbelopp	0	0	0	0	0
Anslag ³	29 379 439	29 352 478	29 307 683 ³	29 319 730 ³	29 331 777 ³
Tilldelade medel	29 379 439	29 352 478	29 307 683	29 319 730	29 331 777
Utfall/Prognos	29 309 245	29 259 744	29 231 141	29 184 315	29 179 233
Avvikelse från anslag	70 194	92 734	76 542	135 415	152 544
Avvikelse från tilldelade medel	70 194	92 734	76 542	135 415	152 544
Högsta anslagskredit	1 469 171	1 467 623	1 465 384 ³	1 465 986 ³	1 466 588 ³
Tillgängliga medel	30 848 610	30 820 101	30 773 067	30 785 716	30 798 365
Överskridande av anslagskredit	0	0	0	0	0

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt 2023:VP23:1. Hämtad 2023-01-31.

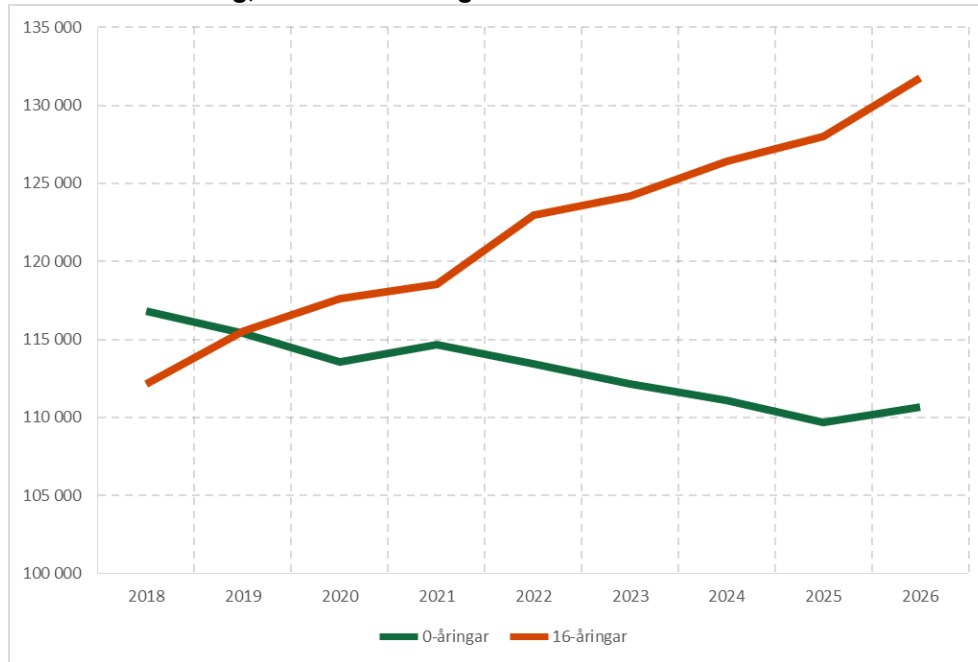
Utgifterna för anslagsposten 2023 beräknas bli 29,3 miljarder kronor, vilket är 93 miljoner kronor lägre än anslagsbeloppet och tilldelade medel.

Bakgrundsfakta

Allmänt barnbidrag betalas ut för barn från och med månaden efter barnets födelse. Allmänt barnbidrag är 1 250 kronor i månaden per barn och är skattefritt. Föräldrar har rätt till allmänt barnbidrag för barn som är bosatta i Sverige till och med det kvartal då barnet fyller 16 år.

Analys

Allmänt barnbidrag står för ungefär 88 procent av utgifterna för hela anslaget för barnbidrag. Utgifterna för allmänt barnbidrag drivs av antalet barn, 0–16 år, i befolkningen. Under det senaste året har utgifterna minskat på grund av att antalet födda barn minskat samtidigt som antalet 16-åringar ökat, se figur nedan. Antalet nollåringar för helåret 2022, ser utifrån födelsestatistik till och med oktober 2022, ut att bli lägre än vad SCB prognostiserade i april. Antalet barnbidrag för nollåringar prognostiseras att minska utifrån nuvarande skattade nivå på nollåringar, som är lägre än SCB:s. Minskningstakten antas däremot vara densamma som i SCB:s befolkningsprognos. Förändringstakten för antalet barnbidrag i övriga åldrar förväntas följa den senaste utvecklingen. Utgifterna beräknas att minska under 2023–2026 med ungefär 0,1 procent i snitt per år.

Antal nollåringar respektive 16-åringar i befolkningen samt utgifter för allmänt barnbidrag, 2018–2026. Prognos från och med år 2022

Källa: SCB befolkningsstatistik och -prognos 2022–04

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i november 2022. Beloppen anges i tusental kronor.

	2022	2023	2024	2025 ¹	2026 ¹
Föregående prognosbelopp	29 323 251	29 295 636	29 307 683	29 319 730	29 331 777
Överföring till/från andra anslagsposter	-	-	-	-	-
Ändrade makroekonomiska antaganden	-	-	-	-	-
Volym- och strukturförändringar	-14 006	-35 892	-76 542	-135 415	-152 544
Regelförändringar	-	-	-	-	-
Övrigt	-	-	-	-	-
Ny prognos	29 309 245	29 259 744	29 231 141	29 184 315	29 179 233
Differens i 1000-tal kronor	-14 006	-35 892	-76 542	-135 415	-152 544
Differens i procent	0,0	-0,1	-0,3	-0,5	-0,5

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Volym- och strukturförändringar

Utgifterna för det allmänna barnbidraget under 2022 blev 14 miljoner kronor (0,05 procent) lägre än det prognostiserade värdet och därför sänks prognosen framöver.

1:1.2 Flerbarnstillägg

Prognos anslagspost. Beloppen anges i tusental kronor

	2022 ¹	2023	2024	2025 ²	2026 ²
Ingående överföringsbelopp	0	0	0	0	0
Anslag ³	3 735 695	3 721 730	3 714 174 ³	3 700 126 ³	3 683 008 ³
Tilldelade medel	3 735 695	3 721 730	3 714 174	3 700 126	3 683 008
Utfall/Prognos	3 691 317	3 702 551	3 695 994	3 689 438	3 682 881
Avvikelse från anslag	44 378	19 179	18 180	10 688	127
Avvikelse från tilldelade medel	44 378	19 179	18 180	10 688	127
Högsta anslagskredit	186 784	186 086	185 708 ³	185 006 ³	184 150 ³
Tillgängliga medel	3 922 479	3 907 816	3 899 882	3 885 132	3 867 158
Överskridande av anslagskredit	0	0	0	0	0

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt 2023:VP23:1. Hämtad 2023-01-31.

Utgifterna för anslagsposten 2023 beräknas bli 3,7 miljarder kronor, vilket är 19 miljoner kronor lägre än anslagsbeloppet och tilldelade medel. Utgifterna förväntas ligga på samma nivå, dvs 3,7 miljarder kronor, under hela prognostiserade perioden.

Bakgrundsfakta

En förälder som får allmänt barnbidrag, förlängt barnbidrag eller studiehjälp för två eller fler barn får också flerbarnstillägg. Flerbarnstillägget höjdes från och med 1 januari 2017 med 126 kronor per månad för det tredje barnet. Flerbarnstillägget är 150 kronor per månad för andra barnet, 580 kronor för det tredje barnet, 1 010 kronor för det fjärde barnet. Från och med det femte barnet lämnas 1 250 kronor för varje ytterligare barn.

Analys

Utgifterna för flerbarnstillägget minskade 2022 jämfört med året innan. Antalet barn i befolkningen beräknas minska varje år under hela prognosperioden enligt SCB:s befolkningsprognos. Antalet familjer med mer än ett barn prognostiseras däremot att öka men inte i tillräcklig takt för att vända på den nedgående trenden. Den svagt nedåtgående trenden antas därför bestå under hela prognosperioden.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i november 2022. Beloppen anges i tusental kronor.

	2022	2023	2024	2025 ¹	2026 ¹
Föregående prognosbelopp	3 705 088	3 709 719	3 705 473	3 701 227	3 696 981
Överföring till/från andra anslagsposter	-	-	-	-	-
Ändrade makroekonomiska antaganden	-	-	-	-	-
Volym- och strukturförändringar	-13 771	-7 168	-9 479	-11 789	-14 100
Regelförändringar	-	-	-	-	-
Övrigt	-	-	-	-	-
Ny prognos	3 691 317	3 702 551	3 695 994	3 689 438	3 682 881
Differens i 1000-tal kronor	-13 771	-7 168	-9 479	-11 789	-14 100
Differens i procent	-0,4	-0,2	-0,3	-0,3	-0,4

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Volym- och strukturförändringar

I den tidigare prognosen överskattades antalet barn med flerbarnstillägg och därför sänks prognosen för hela prognosperioden.

1:1.3 Förlängt barnbidrag

Prognos anslagspost. Beloppen anges i tusental kronor

	2022 ¹	2023	2024	2025 ²	2026 ²
Ingående överföringsbelopp	0	0	0	0	0
Anslag ³	280 374	284 317	289 374 ³	294 210 ³	286 096 ³
Tilldelade medel	280 374	284 317	289 374	294 210	286 096
Utfall/Prognos	276 416	277 730	279 919	282 108	284 298
Avvikelse från anslag	3 958	6 587	9 455	12 102	1 798
Avvikelse från tilldelade medel	3 958	6 587	9 455	12 102	1 798
Högsta anslagskredit	14 018	14 215	14 468 ³	14 710 ³	14 304 ³
Tillgängliga medel	294 392	298 532	303 842	308 920	300 400
Överskridande av anslagskredit	0	0	0	0	0

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt 2023:VP23:1. Hämtad 2023-01-31.

Utgifterna för anslagsposten 2023 beräknas bli 278 miljoner kronor, vilket är 7 miljoner kronor lägre än anslagsbeloppet och tilldelade medel. Sammanlagt prognostiseras utgifterna öka med cirka 0,8 procent per år fram till 2026.

Bakgrundsfakta

Från och med kvartalet efter att barnet fyller 16 år kan föräldern få så kallat förlängt barnbidrag så länge barnet går i grundskolan eller motsvarande. Förlängt barnbidrag betalas även ut för barn som går i gymnasiesärskola eller specialskola.

Det finns ingen övre åldersgräns för rätten till förlängt barnbidrag. Bidraget är detsamma som för det allmänna barnbidraget på 1 250 kronor per barn och månad och betalas ut till och med den månad barnet slutför den utbildning som gett rätt till förlängt barnbidrag eller avbryter studierna.

Analys

De som får förlängt barnbidrag kan delas in i två grupper. Den första och största gruppen består av de som fyller 16 år under första kvartalet varje år och som istället för allmänt barnbidrag får förlängt barnbidrag tills de går ut grundskolan. Den andra gruppen består av ungdomar och unga vuxna som av olika skäl går kvar i grundskolan eller motsvarande, samt gymnasiesärskola eller specialskola. Majoriteten av dem är i åldrarna 17–21 år. Utgifterna för förlängt barnbidrag utgår från nuvarande nivåer av barn som fått förlängt barnbidrag. På längre sikt ökar utgifterna i takt med befolkningsutvecklingen för barn och unga vuxna mellan 16 och 20 år. Enligt SCB:s befolkningsprognoser förväntas ökningen av unga vuxna pågå under hela prognosperioden. Detta leder till att utgifterna stiger succesivt.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i november 2022. Beloppen anges i tusental kronor.

	2022	2023	2024	2025 ¹	2026 ¹
Föregående prognosbelopp	277 177	279 815	282 446	285 076	287 707
Överföring till/från andra anslagsposter	-	-	-	-	-
Ändrade makroekonomiska antaganden	-	-	-	-	-
Volym- och strukturförändringar	-761	-2 085	-2 527	-2 968	-3 409
Regelförändringar	-	-	-	-	-
Övrigt	-	-	-	-	-
Ny prognos	276 416	277 730	279 919	282 108	284 298
Differens i 1000-tal kronor	-761	-2 085	-2 527	-2 968	-3 409
Differens i procent	-0,3	-0,7	-0,9	-1,0	-1,2

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Volym- och strukturförändringar

I den tidigare prognosen överskattades utgifterna med 0,3 procent och därför sänks prognosen. Den uppåtgående trenden förväntas däremot bestå under hela prognosperioden om cirka 0,8 procent per år.

1:1.4 Tilläggsbelopp vid familjeförmån

Prognos anslagspost. Beloppen anges i tusental kronor

	2022 ¹	2023	2024	2025 ²	2026 ²
Ingående överföringsbelopp	0	0	-612	-3 333	-8 005
Anslag ³	30 969	30 730	30 730 ³	30 730 ³	31 037 ³
Tilldelade medel	30 969	30 730	30 118	27 397	23 032
Utfall/Prognos	29 094	31 342	33 451	35 402	37 377
Avvikelse från anslag	1 875	-612	-2 721	-4 672	-6 340
Avvikelse från tilldelade medel	1 875	-612	-3 333	-8 005	-14 345
Högsta anslagskredit	1 348	1 536	1 536 ³	1 536 ³	1 551 ³
Tillgängliga medel	32 317	32 266	31 654	28 933	24 583
Överskridande av anslagskredit	0	0	1 797	6 469	12 794

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt 2023:VP23:1. Hämtad 2023-01-31.

Utgifterna för anslagsposten 2023 beräknas bli 31 miljoner kronor, vilket är 600 tusen kronor högre än anslagsbeloppet och tilldelade medel, men ryms inom medgiven anslagskredit.

Bakgrundsfakta

Anslaget Barnbidrag belastar tilläggsbeloppet vid EU-familjeförmåner som Försäkringskassan i vissa fall ska betala ut. De familjeförmåner som omfattas är allmänt barnbidrag, förlängt barnbidrag, flerbarns-tillägg, de särskilda bidragen inom bostadsbidrag, studiebidrag och extra tillägg till studiebidrag samt efterlevandestöd.

Analys

Utfallet för tilläggsbelopp vid familjeförmån uppgick till 29 miljoner kronor 2022. I prognosen för 2023 beräknas utgifterna bli cirka 31 miljoner kronor. Utgifterna för denna anslagspost har haft stora historiska variationer, och ingen korrelation med antalet barn i befolkningen. De stora variationerna beror på att utbetalningar inom tilläggsbeloppet kan betalas ut retroaktivt när ett beslut fattats. De stora variationerna över månader skapar osäkerhet i

prognosen, men en stigande trend prognostiseras för samtliga år under prognosperioden.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i november 2022. Beloppen anges i tusental kronor.

	2022	2023	2024	2025 ¹	2026 ¹
Föregående prognosbelopp	28 111	29 566	31 562	32 309	34 105
Överföring till/från andra anslagsposter	-	-	-	-	-
Ändrade makroekonomiska antaganden	-	-	-	-	-
Volym- och strukturförändringar	+983	+1 776	+1 889	+3 093	+3 272
Regelförändringar	-	-	-	-	-
Övrigt	-	-	-	-	-
Ny prognos	29 094	31 342	33 451	35 402	37 377
Differens i 1000-tal kronor	+983	+1 776	+1 889	+3 093	+3 272
Differens i procent	+3,5	+6,0	+6,0	+9,6	+9,6

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Volym- och strukturförändringar

Utgifter för 2022 blev högre än förväntat och därför höjdes prognosen.

1:2 Föräldraförsäkring

Prognos anslag. Beloppen anges i tusental kronor

	2022 ¹	2023	2024	2025 ²	2026 ²
Hela anslaget	47 312 871	48 532 721	51 512 067	53 891 936	56 159 009
Därav					
1:2.9 Föräldrapenning	32 461 219	34 279 685	36 666 269	38 278 466	40 313 252
1:2.11 Tillfällig föräldrapenning	9 569 263	9 409 089	9 640 782	9 919 275	10 234 789
1:2.12 Graviditetspenning	1 187 787	659 002	667 770	682 799	699 516
1:2.8 Statlig ålderspensionsavgift för tillfällig föräldrapenning	827 832	856 908	1 085 659	1 105 520	1 000 944
1:2.4 Statlig ålderspensionsavgift för föräldrapenning	3 191 618	3 261 432	3 288 773	3 801 522	3 845 206
1:2.10 Statlig ålderspensionsavgift för graviditetspenning	75 152	66 605	162 814	104 354	65 302

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Detaljerade uppgifter om den statliga ålderspensionsavgiften återfinns i bilaga 4. Där finns förutom anslagsbelastning även uppgifter om preliminär avgift, reglering avseende förhållandena tre år tidigare, prognostiserad avgift för respektive år samt en jämförelse med föregående prognos.

1:2.9 Föräldrapenning

Prognos anslagspost. Beloppen anges i tusental kronor

	2022 ¹	2023	2024	2025 ²	2026 ²
Ingående överföringsbelopp	0	-390 127	0	0	0
Anslag ³	32 071 092	35 340 756	38 150 494 ³	39 633 553 ³	41 305 908 ³
Tilldelade medel	32 071 092	34 950 629	38 150 494	39 633 553	41 305 908
Utfall/Prognos	32 461 219	34 279 685	36 666 269	38 278 466	40 313 252
Avvikelse från anslag	-390 127	1 061 071	1 484 225	1 355 087	992 656
Avvikelse från tilldelade medel	-390 127	670 944	1 484 225	1 355 087	992 656
Högsta anslagskredit	1 603 554	1 767 037	1 907 524 ³	1 981 677 ³	2 065 295 ³
Tillgängliga medel	33 674 646	36 717 666	40 058 018	41 615 230	43 371 203
Överskridande av anslagskredit	0	0	0	0	0

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt 2023:VP23:1. Hämtad 2023-01-31.

Utgifterna för anslagsposten 2023 beräknas bli 34,3 miljarder kronor, vilket är 1,1 miljarder kronor lägre än anslagsbeloppet och 671 miljoner kronor lägre än tilldelade medel.

Bakgrundsfakta

Föräldrapenning betalas ut i samband med ett barns födelse eller adoption i maximalt 480 dagar per barn.

För barn födda från och med den 1 januari 2014 kan föräldrapenning tas ut fram till dess att barnet fyller 12 år eller när barnet slutar femte klass. Efter barnets fyraårsdag kan föräldrapenning tas ut under högst 96 dagar fram till barnet fyller 12 år.

För barn som är födda före den 1 januari 2014 kan föräldrapenning tas ut till och med när barnet har avslutat det första året i grundskolan eller till och med den dag som barnet fyller 8 år.

För föräldrar som har gemensam vårdnad om ett barn har föräldrarna rätt till hälften var av de 480 föräldrapenningdagarna. För barn födda från och med den 1 januari 2016 är det 90 föräldrapenningdagar med grund- eller sjukpenningnivå som inte kan avstås till den andra föräldern.

Av de 480 föräldrapenningdagarna kan förmånen lämnas på sjukpenningnivå eller grundnivå för 390 dagar. För resterande 90 dagar utges föräldrapenning på lägstanivå, som uppgår till 180 kronor per dag, före skatt.

Om den sjukpenninggrundande inkomsten är tillräckligt hög har föräldern rätt att ta ut dagar på sjukpenningnivå. Om inkomsten dessutom når taket på 10 prisbasbelopp blir ersättningen på maximal nivå.

Föräldrar som saknar sjukpenninggrundande inkomst, som har för låg inkomst eller inte uppfyller kvalificeringsvillkoren, kan ansöka om föräldrapenning på grundnivå, som uppgår till 250 kronor per dag, före skatt.

Lägstanivådagar har alla föräldrar möjlighet att ta ut, som uppfyller de grundläggande villkoren för föräldrapenning.

Föräldrapenning kan betalas ut på hel, tre fjärdedels, halv, en fjärdedels eller en åttondels förmånsnivå, på samtliga ersättningsnivåer.

Analys

Uttag enligt gammalt och nytt regelsystem

Utgifterna för föräldrapenning påverkas bland annat av antalet barn i befolkningen, arbetskraftsdeltagande och löneutveckling. Kostnaderna beror även på prisbasbeloppets utveckling och regelverkets utformning.

Antalet uttagna föräldrapeningdagar har minskat de senaste fyra åren, främst på grund av att nyttjandet är lägre för barn mellan 5 och 8 år i det nya regelsystemet än i det gamla. Mellan åren 2021 och 2022 minskade det totala uttaget med 2,9 procent, från 50,0 till 48,6 miljoner dagar.

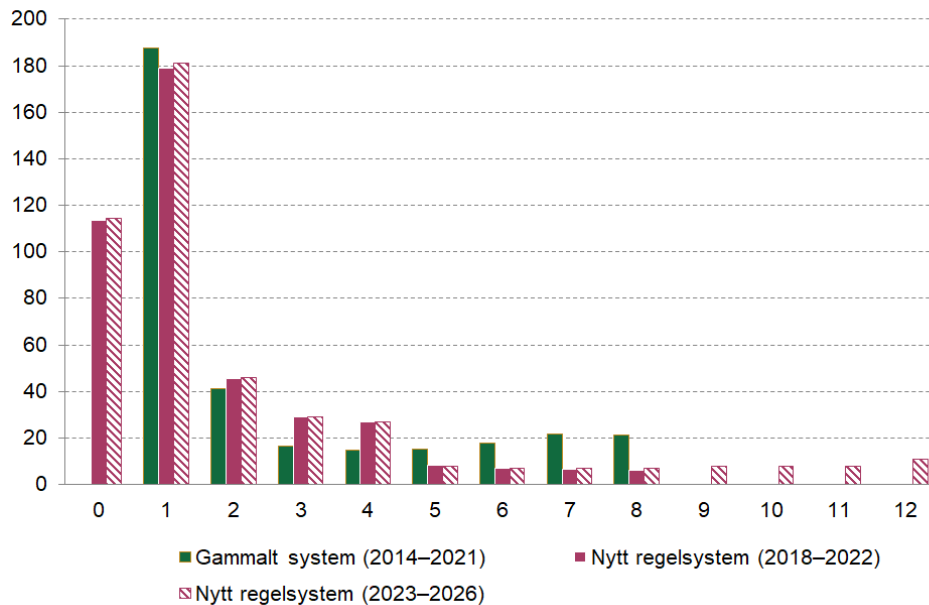
Minskningen mellan dessa två år beror på att de barn som fyllde 8 år under år 2021 ingick i det gamla regelsystemet, medan åttaåringarna år 2022 följde det nya. Minskningen förklaras även av att uttaget för nollåringar minskat, vilket troligen är en följd av att antalet födda barn minskat kraftigt³¹. Under åren 2023–2026 förväntas dagarna istället att öka och uppgå till 52,1 miljoner dagar år 2026. Ökningen förklaras av att antalet årskullar utökas med en för varje år. I år är barn upp till 9 års ålder aktuella för uttag av dagar. Åren 2024 och 2025 läggs de som fyller 10 respektive 11 år till. År 2026 är alla årskullar med i uttagssystemet (0–12 år).

Utgifterna för föräldrapening prognostiseras att öka från 32,5 miljarder kronor år 2022 till 40,3 miljarder år 2026. Detta är främst en följd av att ersättningen för sjukpenningnivådagar ökar, vilket i sin tur beror på lönehöjningar och en positiv trend för prisbasbeloppet. Utgiftsökningen orsakas också av att antalet nyttjade dagar på den nivån ökar.

Hittills har antalet uttagna dagar per barn och ålder i det nya regelsystemet legat på en relativt stabil nivå och förväntas att fortsätta göra det under hela prognosperioden. Uttaget för barn i åldrarna 9–11 år antas likna uttaget för åldrarna 5–8 år i samma system, se diagram nedan. Under det kalenderår som barnet fyller 12 år, beräknas antalet nyttjade dagar per barn vara högre än i närmast föregående åldrar. Antagandet om att uttaget ökar under det sista möjliga uttagsåret i det nya regelsystemet, baseras på att vi såg ett sådant mönster för åttaåringar i det gamla systemet.

³¹ Utifrån månadsstatistik från Statistiska centralbyrån över födda barn, t o m oktober 2022, har vi skattat antalet nollåringar år 2022 till 106 000, vilket innebär en minskning med knappt 8 700 (7,6 procent) barn jämfört med år 2021.

Antal uttagna föräldrapenningdagar per barn och ålder i gammalt regelsystem (2014–2021) respektive nytt regelsystem (2018–2022) samt prognos (2023–2026)

Utfall för dagar per barn och ålder beräknas som uttagna nettodagar per barn och ålder i befolkningen. Uttagna föräldrapenningdagar per barn och ålder är ett genomsnitt för åren 2014–2021 och 2018–2022. För åren 2023–2026 visas den prognos som används när årskullarna är aktuella och det skiljer sig från år till år. Antalet nyttjade dagar relateras till Statistiska centralbyråns (SCB) befolkningsstatistik och -prognos från april 2022. Prognosen för nollåringar påverkas även av innevarande års födelsetal från SCB. Befolkningsutfall för år 2022 har ännu inte publicerats, vilket innebär att antalet uttagna dagar per barn och ålder detta år inte heller är utfall, utan prognos.

Direkt jämförbar data saknas för nollåringar i det gamla regelsystemet, eftersom det skedde en förändring i Försäkringskassans datakällor strax innan det nya regelverket började tillämpas.

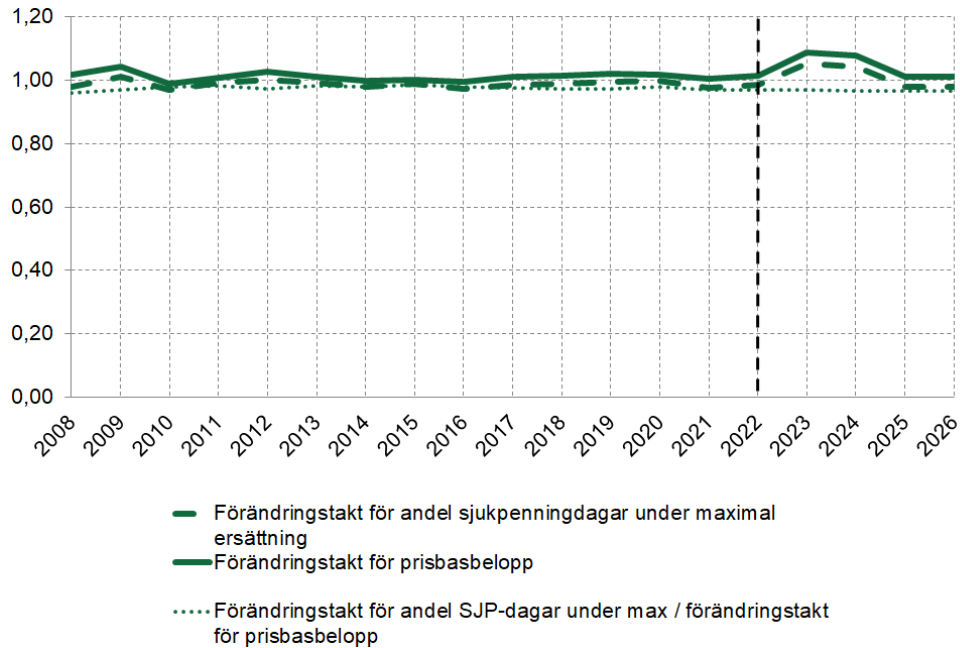
Kraftig höjning av prisbasbeloppet väntas leda till färre dagar med maximal ersättning

Mellan åren 2022 och 2023 höjs prisbasbeloppet med 4 200 kronor, från 48 300 till 52 500 kronor (8,7 procent), se diagram nedan. Även nästa år förväntas det bli en kraftig höjning, om 4 100 kronor (7,8 procent). Under de senaste 15 åren har det inte skett någon sådan stor absolut eller procentuell förändring av prisbasbeloppet. Det närmaste vi kan komma nivån på höjningarna 2022 och 2023, är den på 1 800 kronor som skedde år 2009 (4,4 procent).

För perioden 2008–2022 kan vi se ett samband mellan förändringar i prisbasbeloppet och förändringar i fördelningen av dagar på sjukpenningnivå med och under maximal ersättning. En höjning av prisbasbeloppet med 1 procent har givit en ökning av andelen dagar på

sjukpenningnivå under maximal ersättning med mellan 0,96 och 0,99 procent, se figur nedan. Andelen sjukpenningnivådagar under maximal ersättning avser den nivåns andel av det totala antalet sjukpenningnivådagar. Sambandet har använts i prognosen, vid fördelningen av dagar på sjukpenningnivå med och under maximal ersättning.

Förändringstakt för prisbasbelopp som andelen sjukpenningnivådagar under maximal ersättningsnivå, 2008–2026. Prognos från och med år 2023

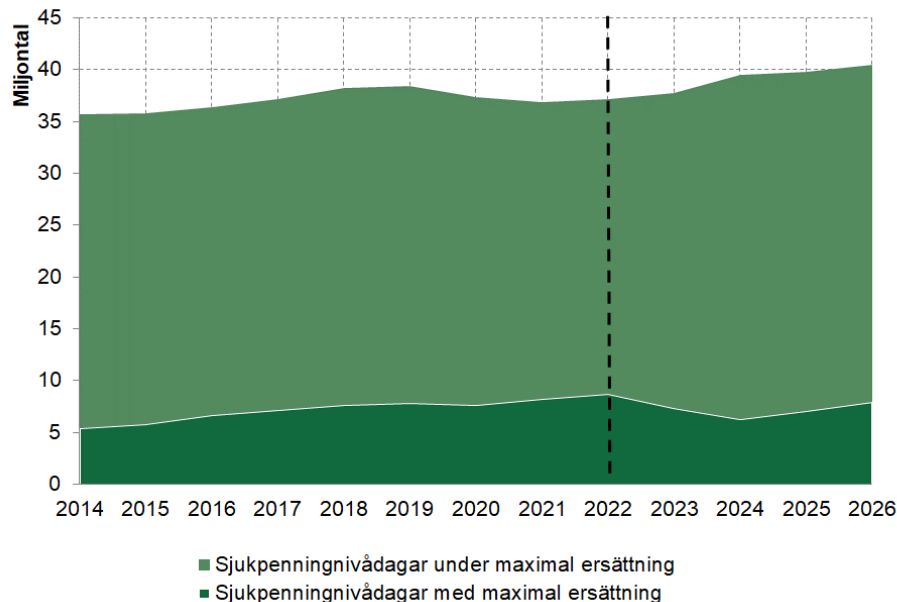

Andel sjukpenningnivådagar med respektive under maximal ersättning avser respektive nivåns andel av totala antalet sjukpenningnivådagar.

Antalet dagar på sjukpenningnivå under maximal ersättning förväntas att öka under åren 2023 och 2024 istället för att minska som under de senaste åren, på grund av den kraftiga höjningen av prisbasbeloppet dessa två år. Samtidigt beräknas antalet dagar med maximal ersättning, som tidigare ökat, att istället minska 2023 och 2024, av samma orsak. Därefter förväntas åter en minskning för dagar på sjukpenningnivå under maximal ersättning och en ökning för dagar med maximal ersättning.

Antal föräldrapenningdagar på sjukpenningnivå, under respektive med maximal ersättning, 2014–2026. Prognos från och med år 2023

Årsdata

Föräldrapenningdagar uppdelade på kvinnor och män

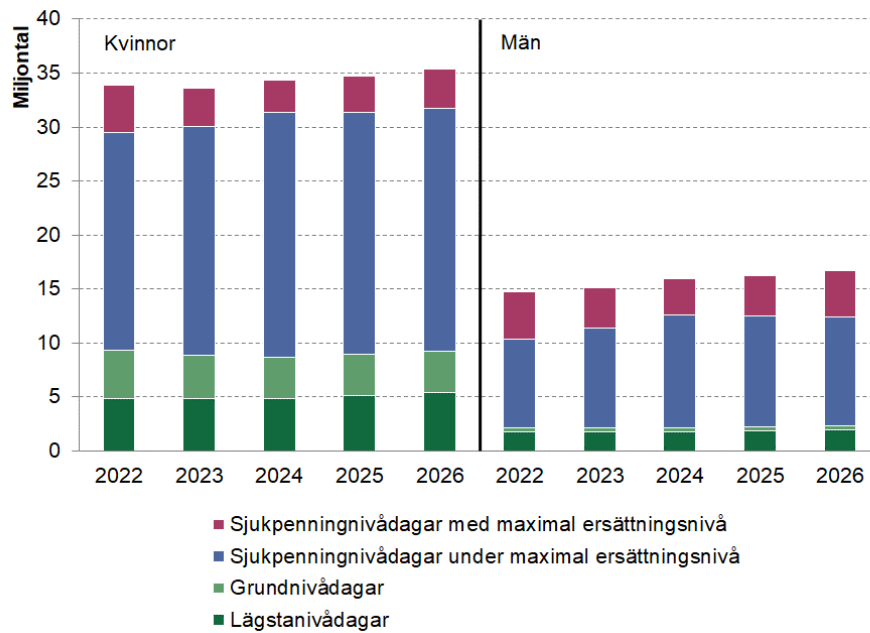
Föräldrapenning används i störst omfattning av kvinnor, men männens andel av dagarna ökar. Mellan åren 2022 och 2026 beräknas männens andel att öka från 30,3 procent till 32,1 procent.

Antalet dagar som tas ut av kvinnor beräknas att öka från 33,8 miljoner dagar år 2022 till 35,3 miljoner dagar år 2026, se diagram nedan. Det är framförallt dagar på sjukpenningnivå under maximal ersättning som väntas öka, men även lägstannivådagar.

Männens nyttjande av dagar prognostiseras också att öka, från 14,7 miljoner dagar år 2022 till 16,7 miljoner dagar år 2026. För männen väntas dock ökningen bara gälla dagar på sjukpenningnivå under maximal ersättning.

Medelersättningen för en dag på sjukpenningnivå för kvinnor, där de som når upp till maximal ersättning är exkluderade, beräknas att öka från 732 kronor år 2022 till 839 kronor år 2026. Samtidigt prognostiseras motsvarande ersättning för män att öka från 806 till 924 kronor. Ersättningen för en dag på sjukpenningnivå med maximal ersättning följer utvecklingen för prisbasbeloppet och förväntas att öka från 1 027 kronor till 1 229 kronor under prognosperioden.

Antal föräldrapenningdagar fördelade på ersättningsnivå och mottagarnas kön, 2022–2026. Prognos från och med år 2023

Osäkerhetsanalys

Kriget i Ukraina är fortsatt en osäkerhetsfaktor för utgifterna inom föräldrapenning. De flesta personer som flytt kriget har skydd under EU:s massflyktsdirektiv. Detta direktiv ger mycket begränsad rätt till svensk socialförsäkring. Direktivet är förlängt till mars 2024 och det finns möjlighet till ytterligare ett års förlängning. Migrationsverket har infört ett beslutsstopp i asylärenden för sökande från Ukraina, på grund av den osäkra situationen i landet. Om beslutsstoppet hävs och personerna som nu har skydd under massflyktsdirektivet söker och får asyl, kommer det ge betydande påverkan, men det är inte något vi räknar med i våra prognoser. Regeringens annonserade omläggning av migrationspolitiken skulle kunna påverka utgifterna inom föräldrapenning, men ännu är förslagen inte tillräckligt detaljerade för att kunna beaktas.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i november 2022. Beloppen anges i tusental kronor.

	2022	2023	2024	2025 ¹	2026 ¹
Föregående prognosbelopp	32 911 622	34 862 537	37 581 311	38 840 939	40 384 934
Överföring till/från andra anslagsposter	-	-	-	-	-
Ändrade makroekonomiska antaganden	-	+79 196	+261 873	+320 816	+330 364
Volym- och strukturförändringar	-450 403	-662 048	-1 176 915	-883 289	-402 046
Regelförändringar	-	-	-	-	-
Övrigt	-	-	-	-	-
Ny prognos	32 461 219	34 279 685	36 666 269	38 278 466	40 313 252
Differens i 1000-tal kronor	-450 403	-582 852	-915 042	-562 473	-71 682
Differens i procent	-1,4	-1,7	-2,4	-1,4	-0,2

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Ändrade makroekonomiska antaganden

Konjunkturinstitutet har höjt ökningstakten i prognosen för timlöneutvecklingen för hela prognosperioden. Detta innebär att ersättningsnivån för sjukpenningnivådagarna under maximal nivå höjs. De har även justerat upp prognosen över prisbasbeloppet 2024–2026, vilket har en höjande effekt på ersättningen för dagar på maximal ersättningsnivå dessa år.

Volym- och strukturförändringar

Utgifterna för perioden november–december 2022 blev 450 miljoner kronor (2,3 procent) lägre än väntat. Det förklaras främst av att antalet utbetalade dagar för barn som fyllde åtta år 2022 blev lägre än beräknat. Antalet uttagna dagar per åttaåring har därför justerats ned i prognosen och dagarna förväntas istället att tas ut under året som barnet fyller 12 år.

På grund av lägre födelsetal från SCB än väntat, till och med oktober 2022, har antalet ettåringar sänkts med 1 000 barn år 2023. Denna årskull har även minskats med lika många barn resterande år. Samtidigt har antalet dagar per ettåring justerats upp något, vilket har en höjande effekt på utgifterna hela prognosperioden.

I föreliggande prognos har vi ändrat vår syn på hur fördelningen mellan sjukpenningnivådagarna med och under maximal ersättning kommer att se ut. Till följd av den kraftiga höjningen av prisbasbeloppet åren 2023 och 2024 i kombination med fallande reallöner, förväntas en minskning i antalet mottagare som når upp till ersättningstaket dessa år. Det innebär att antalet dagar med maximal ersättning blir fler och antalet dagar på sjukpenningnivå

under maximal ersättning blir färre än vad vi trodde i föregående prognos. Den sammantagna effekten av dessa justeringar i prognosmodellen är en sänkning av utgifterna.

1:2.11 Tillfällig föräldrapenning

Prognos anslagspost. Beloppen anges i tusental kronor

	2022 ¹	2023	2024	2025 ²	2026 ²
Ingående överföringsbelopp	0	-12 616	0	0	0
Anslag ³	9 556 647	9 446 783	9 657 785 ³	9 953 164 ³	10 259 839 ³
Tilldelade medel	9 556 647	9 434 167	9 657 785	9 953 164	10 259 839
Utfall/Prognos	9 569 263	9 409 089	9 640 782	9 919 275	10 234 789
Avvikelse från anslag	-12 616	37 694	17 003	33 889	25 050
Avvikelse från tilldelade medel	-12 616	25 078	17 003	33 889	25 050
Högsta anslagskredit	631 028	472 339	482 889 ³	497 658 ³	512 991 ³
Tillgängliga medel	10 187 675	9 906 506	10 140 674	10 450 822	10 772 830
Överskridande av anslagskredit	0	0	0	0	0

Utgifterna för anslagsposten 2023 beräknas bli 9,4 miljarder kronor, vilket är 38 miljoner kronor lägre än anslagsbeloppet och 25 miljoner lägre än tilldelade medel.

Bakgrundsfakta

En förälder som behöver stanna hemma från sitt arbete för att tillfälligt vårda ett sjukt barn har rätt till tillfällig föräldrapenning.

Ersättningsnivån för tillfällig föräldrapenning är knappt 80 procent av den sjukpenninggrundande inkomsten. Ersättningen kan betalas ut med hel, tre fjärdedels, halv, en fjärdedels eller en åttondels omfattning. Inkomsttaket för tillfällig föräldrapenning är 7,5 prisbasbelopp.

Tillfällig föräldrapenning vid vård av sjukt barn (VAB) kan betalas ut till den som avstår från att arbeta för att vårda ett sjukt barn som inte har fyllt 12 år (i vissa fall 16 år). Ersättningen kan betalas ut under maximalt 120 dagar för varje barn och år.

Föräldrar till ett allvarligt sjukt barn som inte fyllt 18 år kan få ersättning för ett obegränsat antal dagar.

Föräldrar till barn som omfattas av lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) kan få tillfällig föräldrapenning för kontaktdagar för ett barn som inte fyllt 16 år. Ersättningen betalas ut för högst 10 kontaktdagar per år tills barnet fyller 16 år.

I samband med barns födelse har den förälder som inte föder barnet rätt till 10 dagars ersättning när hen avstår från arbete. Vid adoption har föräldrarna rätt till fem dagar vardera om de inte kommer överens om annat.

Tillfällig föräldrapenning kan betalas ut under 10 dagar per förälder när ett barn under 18 år avlider. Flera föräldrar kan använda ersättningen samtidigt då de avstår från förvärsarbete.

Analys

Pandemin har inneburit ett kraftigt ökat uttag av tillfällig föräldrapenning. Jämfört med 2019, det sista året innan pandemin, var antalet utbetalda dagar för vård av barn 24 procent högre 2020. Uttaget har sedan dess inte minskat, utan snarare ökat. Med samma jämförelse var uttaget 2021 drygt 25 procent högre än innan pandemin och 2022 nära 28 procent högre.

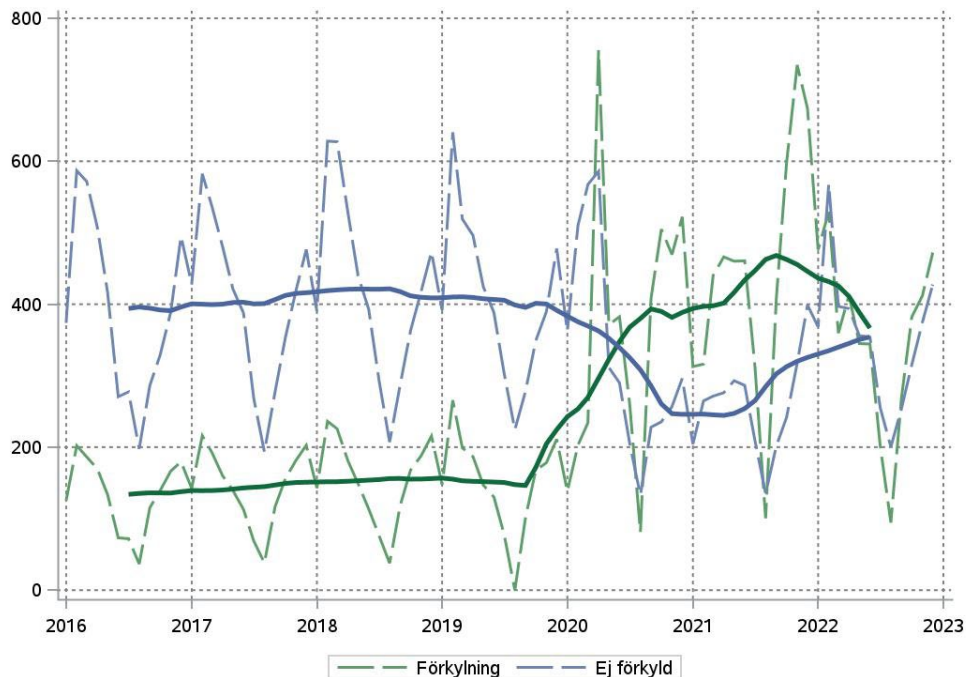
Försäkringskassan har sedan början av 2020 sett en markant ökning i ansökningar om vård av barn där förkylningssymptom anges som anledningen till att barnet hålls hemma från förskola eller skola. Det vill säga de symptom som vanligast associeras med misstänkt covid. Det ökade uttaget har sin troliga förklaring i att många skolor och förskolor har skärpt sina regler kring barns hälsotillstånd på grund av pandemin. I och med pandemins början mer än fördubblades antalet VAB-dagar då föräldrarna uppgav förkylning som anledning till att barnet hölls hemma.

Samtidigt minskade vård av barn för övriga sjukdomar, en möjlig effekt av minskade sociala interaktioner och andra åtgärder för att minska spridningen av covid-19. Då åtgärder för att minska smittspridningen i samhället även

påverkar andra smittsamma sjukdomar. Under 2022 har dock antalet dagar där något annat än förkylning anges som anledning börjat röra sig tillbaka mot mer normala nivåer. Samtidigt som förkylningsrelaterad VAB ligger kvar på en förhöjd nivå. Detta är en trolig förklaring till det ökande totala uttaget av VAB. Alla dessa observationer grundar sig dock på självrapporterade uppgifter och bör därför betraktas med viss försiktighet.

VAB-dagar, tusental

Utfall och trend

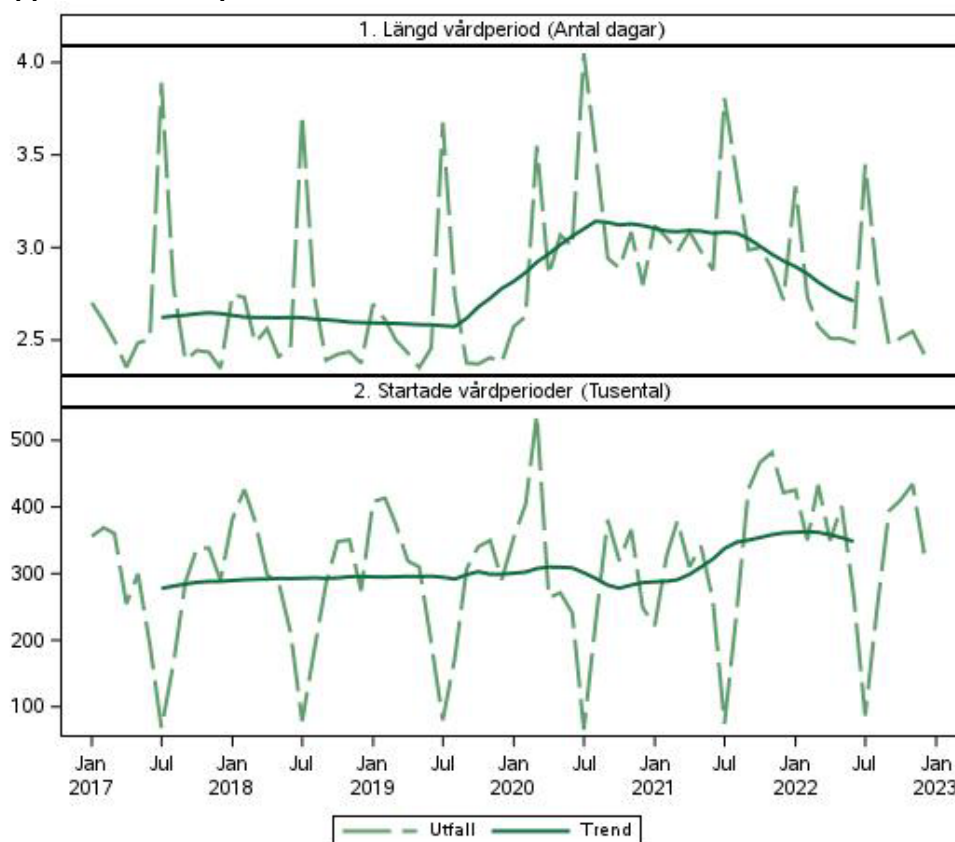
Förändrat uttagsmönster under pandemin

Pandemin ledde till att föräldrar stannade hemma längre med sina barn när de var sjuka. Ett förändrat uttagsmönster som troligen till stor del kan förklaras med de striktare regler som infördes på förskolor och skolor gällande när barn behöver hållas hemma. Även mer informella normer kring när barn bör hållas hemma från skola och förskola kan antas ha påverkats av pandemin.

Ersättningen tillfällig föräldrapenning är konstruerad så att föräldern eller annan anhörig ansöker om ersättning efter att de avstått från arbete för att vårda ett sjukt barn. För den tid barnet hålls hemma kan en eller flera ansökningar göras och ansökningarna kan göras av en eller flera anhöriga. De uppgifter som ges vid ansökan kan dock sammantaget användas för att uppskatta hur länge barnet stannat hemma från förskola eller skola, även om barnet vårdats av flera anhöriga.

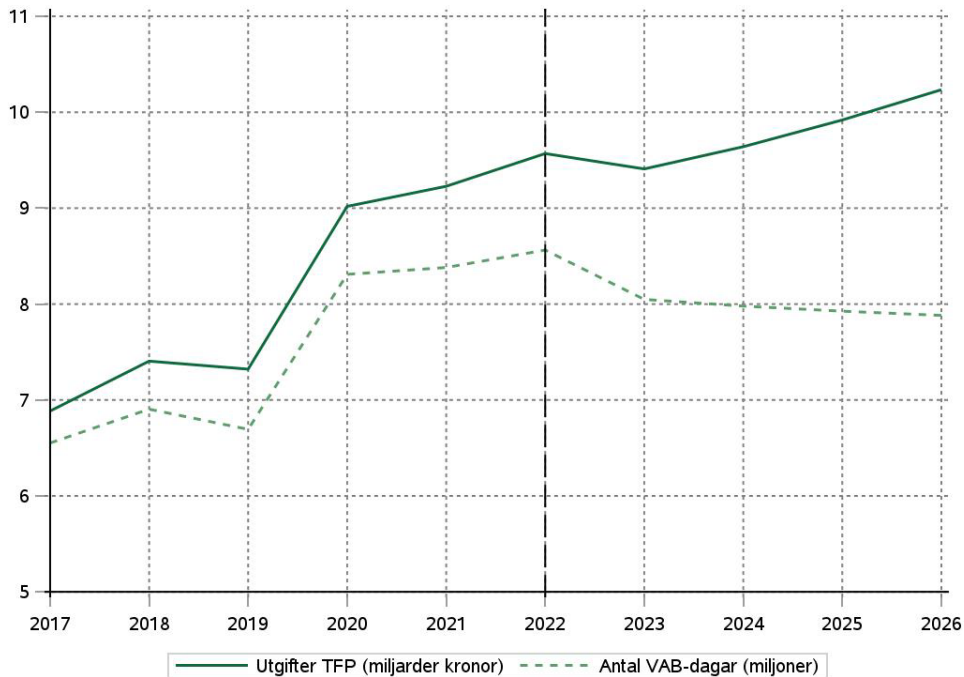
Innan pandemin varade en genomsnittlig vårdperiod omkring 2,5 dagar, med betydande säsongvariation. Efter utbrottet av covid-19 blev vårdperioderna längre och föräldrar stannade istället hemma omkring 3 dagar när deras barn var sjuka. Något som lett till en betydande utgiftsökning. Denna utgiftsökning bromsades dock något av att barn hölls hemma mindre ofta under pandemiåren 2020 och 2021. År 2022 ser mönstret annorlunda ut, vårdperioderna blir kortare men fler. Det vill säga föräldrar håller nu sina barn hemma kortare men oftare. En möjlig förklaring är att försiktigheten och oron kring covid har minskat i samhället, vilket leder till att föräldrar håller sina barn hemma kortare samtidigt som andra smittor ökar och leder till att barn oftare blir sjuka.

Uppskattade vårdperioder i samband med vård av barn

Tillfällig föräldrapenning framöver

Utvecklingen av utgifterna inom tillfällig föräldrapenning drivs av antalet barn i olika åldrar, ersättningsnivån per dag och benägenheten att använda förmånen. Prognosen för antal barn hämtas från SCB:s befolkningsprognos och medelersättningen tas fram med hjälp av Konjunkturinstitutets prognoser för timlöneutveckling och prisbasbelopp.

Antal utbetalda nettodagar vid vård av sjukt barn (miljoner) och utgifter totalt (miljarder kronor)

Sammantaget beräknas utgifterna för tillfällig föräldrapenning öka från 9,4 miljarder kronor 2023 till 10,2 miljarder kronor 2026. Utgiftsökningen beror på att ersättningsnivåerna stiger när inkomsterna i samhället ökar och taket i ersättningen stiger när prisbasbeloppet höjs. Antalet utbetalda VAB-dagar prognostiseras däremot minska kommande år, men under prognosperioden fortsätta ligga på förhöjda nivåer jämfört med innan pandemin. Detta då föräldrar antas fortsätta hålla sina barn hemma vid förkylningssymptom i en högre utsträckning än innan pandemin. Det finns dock en stor osäkerhet kring vad pandemin får för långsiktig effekt på föräldrars nyttjande av ersättningen. Även om ett förhöjt uttag av vård av barn även kommande år är troligt, är den exakta nivån högst osäker.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i november 2022. Beloppen anges i tusental kronor.

	2022	2023	2024	2025 ¹	2026 ¹
Föregående prognosbelopp	9 436 772	9 332 274	9 577 835	9 844 940	10 138 484
Överföring till/från andra anslagsposter	-	-	-	-	-
Ändrade makroekonomiska antaganden	-	+18 182	+37 259	+47 891	+69 059
Volym- och strukturförändringar	+132 491	+58 633	+25 688	+26 444	+27 246
Regelförändringar	-	-	-	-	-
Övrigt	-	-	-	-	-
Ny prognos	9 569 263	9 409 089	9 640 782	9 919 275	10 234 789
Differens i 1000-tal kronor	+132 491	+76 815	+62 947	+74 335	+96 305
Differens i procent	+1,4	+0,8	+0,7	+0,8	+0,9

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Ändrade makroekonomiska antaganden

Sedan prognosen som Försäkringskassan lämnade i november har Konjunkturinstitutet höjt prognosen för timlöneökning och prisbasbeloppet, vilket leder till högre prognostiserade utgifter för tillfällig föräldrapenning.

Volym- och strukturförändringar

Utfallen för november och december 2022 var högre än väntat, detta syns i tabellen ovan då utfallet för helåret 2022 blev högre än prognos. De höga utfallen mot slutet av året har även lett till att den framtida nivån på utgifterna har justerats upp något. Höjningen är större för 2023 då det höga uttaget mot slutet av 2022 även gör ett högre uttag i början av 2023 mer troligt.

1:2.12 Graviditetspenning

Prognos anslagspost. Beloppen anges i tusental kronor

	2022 ¹	2023	2024	2025 ²	2026 ²
Ingående överföringsbelopp	0	0	0	0	0
Anslag ³	1 218 547	690 209	683 781 ³	707 886 ³	733 090 ³
Tilldelade medel	1 218 547	690 209	683 781	707 886	733 090
Utfall/Prognos	1 187 787	659 002	667 770	682 799	699 516
Avvikelse från anslag	30 760	31 207	16 011	25 087	33 574
Avvikelse från tilldelade medel	30 760	31 207	16 011	25 087	33 574
Högsta anslagskredit	159 024	34 510	34 189 ³	35 394 ³	36 654 ³
Tillgängliga medel	1 377 571	724 719	717 970	743 280	769 744
Överskridande av anslagskredit	0	0	0	0	0

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt 2023:VP23:1. Hämtad 2023-01-31.

Utgifterna för anslagsposten 2023 beräknas bli 659 miljoner kronor, vilket är 31 miljoner kronor lägre än anslagsbeloppet och tilldelade medel.

Bakgrundsfakta

Graviditetspenning kan betalas ut om den försäkrade har ett fysiskt ansträngande arbete eller risker i arbetsmiljön som gör att hen inte kan arbeta under graviditeten. Ersättningsnivån för graviditetspenning är knappt 80 procent av den försäkrades sjukpenninggrundande inkomst. Den kan betalas ut som hel, tre fjärdedels, halv eller en fjärdedels ersättning. Inkomsttaket för graviditetspenning uppgår till 7,5 prisbasbelopp.

Analys

Graviditetspenning var innan utbrottet av covid-19 en förmån med trögrörliga förändringar och ett tydligt säsongsmönster, vilket tidigare har inneburit att utgifterna och därmed också prognoserna varit stabila. Sedan slutet av februari 2021 anses gravida vara i riskgrupp för covid-19 från och med graviditetsvecka 20. Gravida som löper risk att smittas av covid-19 på arbetet kan ansöka om graviditetspenning. Detta har givit upphov till kraftigt förhöjda utgifter för graviditetspenning under 2021 och 2022. Utgifterna har dock gradvis minskat och nyttjandet av förmånen har nu återgått till nivåer liknande dem innan covid-19, se figur nedan.

Antal utbetalda dagar inom graviditetspenning. Prognos fr.o.m. januari 2023

År 2022 betalade Försäkringskassan ut ersättning för 1,8 miljoner dagar inom graviditetspenning, vilket är betydligt lägre än de 2,5 miljoner dagar som betalades ut 2021. I år prognostiseras antalet utbetalda dagar minska ytterligare, till 1,0 miljoner dagar, för att därefter endast minska svagt under prognosperioden.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i november 2022. Beloppen anges i tusental kronor.

	2022	2023	2024	2025 ¹	2026 ¹
Föregående prognosbelopp	1 177 431	656 844	678 128	700 197	724 427
Överföring till/från andra anslagsposter	-	-	-	-	-
Ändrade makroekonomiska antaganden	-	+695	+2 038	+3 080	+4 219
Volym- och strukturförändringar	+10 356	+1 463	-12 396	-20 478	-29 130
Regelförändringar	-	-	-	-	-
Övrigt	-	-	-	-	-
Ny prognos	1 187 787	659 002	667 770	682 799	699 516
Differens i 1000-tal kronor	+10 356	+2 158	-10 358	-17 398	-24 911
Differens i procent	+0,9	+0,3	-1,5	-2,5	-3,4

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Överföring till/från andra anslagsposter

Ändrade makroekonomiska antaganden

Sedan Försäkringskassans novemberprognos har Konjunkturinstitutet höjt prognosen för timlöneutvecklingen och prisbasbeloppet, vilket har en höjande effekt på den prognostiserade medelersättningen inom graviditetspenning.

Volym- och strukturförändringar

Antalet utbetalda nettodagar inom graviditetspenning bedöms nu ha återgått till en nivå motsvande den innan covid-19. Under prognosperioden förväntas antalet nettodagar att åter följa den svagt minskande trend som rådde innan covid-19 temporärt orsakade ökade utbetalningarna inom ersättningen. Detta skiljer sig något från det antagande som användes i novemberprognosen. Då antogs antalet utbetalda nettodagar istället att återgå till den nivå som rådde innan covid-19 för att sedan ligga platt.

1:3 Underhållsstöd

1:3 Underhållsstöd

Prognos anslagspost. Beloppen anges i tusental kronor

	2022 ¹	2023	2024	2025 ²	2026 ²
Ingående överföringsbelopp	-106 439	0	0	0	-6 965
Anslag ³	2 838 365	2 897 838	2 875 532 ³	2 910 002 ³	2 945 225 ³
Tilldelade medel	2 731 926	2 897 838	2 875 532	2 910 002	2 938 260
Utfall/Prognos	2 725 699	2 788 981	2 842 914	2 916 967	2 971 576
Avvikelse från anslag	112 666	108 857	32 618	-6 965	-26 351
Avvikelse från tilldelade medel	6 227	108 857	32 618	-6 965	-33 316
Högsta anslagskredit	141 918	144 891	143 776 ³	145 500 ³	147 261 ³
Tillgängliga medel	2 873 844	3 042 729	3 019 308	3 055 502	3 085 521
Överskridande av anslagskredit	0	0	0	0	0

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt 2023:VP23:1. Hämtad 2023-01-31.

Utgifterna för anslagsposten 2023 beräknas bli 2,8 miljarder kronor, vilket är 109 miljoner kronor lägre än anslagsbeloppet och tilldelade medel.

Bakgrundsfakta

Anslaget för underhållsstöd består av fullt underhållsstöd, utfyllnadsbidrag och förlängt underhållsstöd.

Underhållsstöd betalas ut från Försäkringskassan, för barn med särlevande föräldrar där den bidragsskyldiga av olika anledningar inte betalar något underhållsbidrag alls eller betalar ett belopp som är lägre än nivån för beslutat underhållsstöd. Detta gäller även om föräldrarna har gemensam vårdnad. Underhållsstöd betalas också ut för barn där en förälder ensam adopterat barnet eller när faderskapet inte är fastställt trots att modern medverkat i att få det fastställt.

Underhållsstöd lämnas till och med månaden då barnet har fyllt 18 år. För studerande ungdomar lämnas förlängt underhållsstöd från och med månaden efter att de fyllt 18 år till och med juni det år då de fyller 20 år, om ungdomen bedriver studier som ger rätt till förlängt barnbidrag eller till studiehjälp.

När underhållsstöd betalas ut som fullt underhållsstöd ska den bidragsskyldige föräldern återbetala en beräknad del av underhållsstödet till staten. Betalningsskyldigheten beräknas på inkomster enligt den senaste taxeringen. Underhållsstödet är:

- 1 673 kronor (från och med juli 2021) i månaden till och med månaden när barnet fyller 11 år (från och med augusti 2022 till och med den månad barnet fyller 7 år),
- 1 823 kronor (från och med juli 2021) i månaden till och med månaden när barnet fyller 15 år (från och med augusti 2022 även för barn som senast i juli 2022 har fyllt 7 år) och
- 2 223 kronor (från och med juli 2021) från och med månaden efter att barnet har fyllt 15 år.

Underhållsstöd finansieras delvis genom statsbudgeten, via detta anslag och delvis via inbetalningar från bidragsskyldiga.

Analys

Utgifterna för underhållsstöd drivs av

- antalet barn med beslutat underhållsstöd
- summan som betalas ut per barn,
- summan som betalas in till Försäkringskassan.

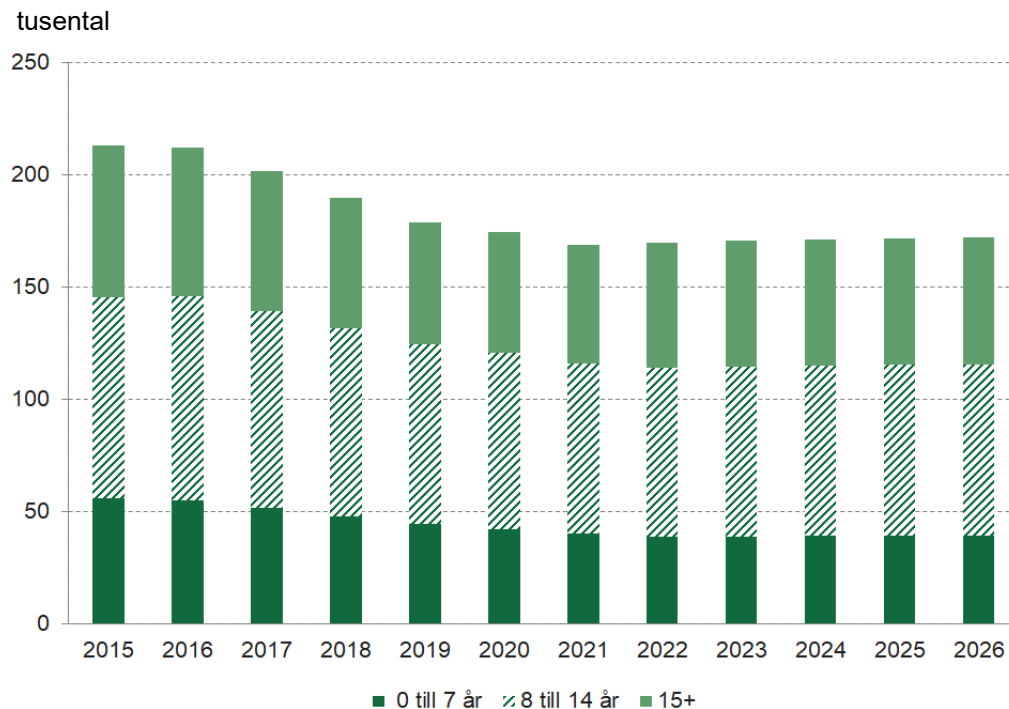
Antal barn

Antal barn med underhållsstöd har minskat kontinuerligt mellan åren 1999 och 2021 men från och med år 2022 förväntas antalet barn öka marginellt under prognosperioden.

Antalet barn med underhållsstöd har minskat med i genomsnitt 3,9 procent de senaste tre åren. Minskningen antas framförallt bero på att fler föräldrar sköter underhållsbidraget utan Försäkringskassans inblandning. Det beror

även på att underhållsstöd vid växelvist boende har fasats ut och upphörde i sin helhet i januari 2021. Mängden barn med underhållsstöd var 0,4 procent (750 barn) högre år 2022 än 2021. Det är framför allt barn med underhållsstöd i åldrarna 15–21 år som har ökat i antal. Det totala antalet barn med underhållsstöd förväntas i år bli cirka 170 800 och därefter gradvis öka till 172 100 år 2026.

Antalet barn med underhållsstöd i tre ålderskategorier, utfall t.o.m. 2022 och prognos.

Utbetalningar

Under 2022 betalades knappt 4 miljarder kronor ut i underhållsstöd. Det genomsnittliga utbetalningsbeloppet per barn och månad, oavsett ålder, har ökat på grund av en större andel barn med fullt underhållsstöd och höjda ersättningsnivåer.

Utbetalningsbeloppet per barn och månad ökade kraftigt efter juli 2021 och har ökat ytterligare från och med augusti 2022. Det beror på nya regeländringar som medför en höjd ersättningsnivå per barn och månad. Beloppet beräknas öka från 1 940 kronor per barn och månad år 2022 till 2 044 kronor år 2026.

Inbetalningar

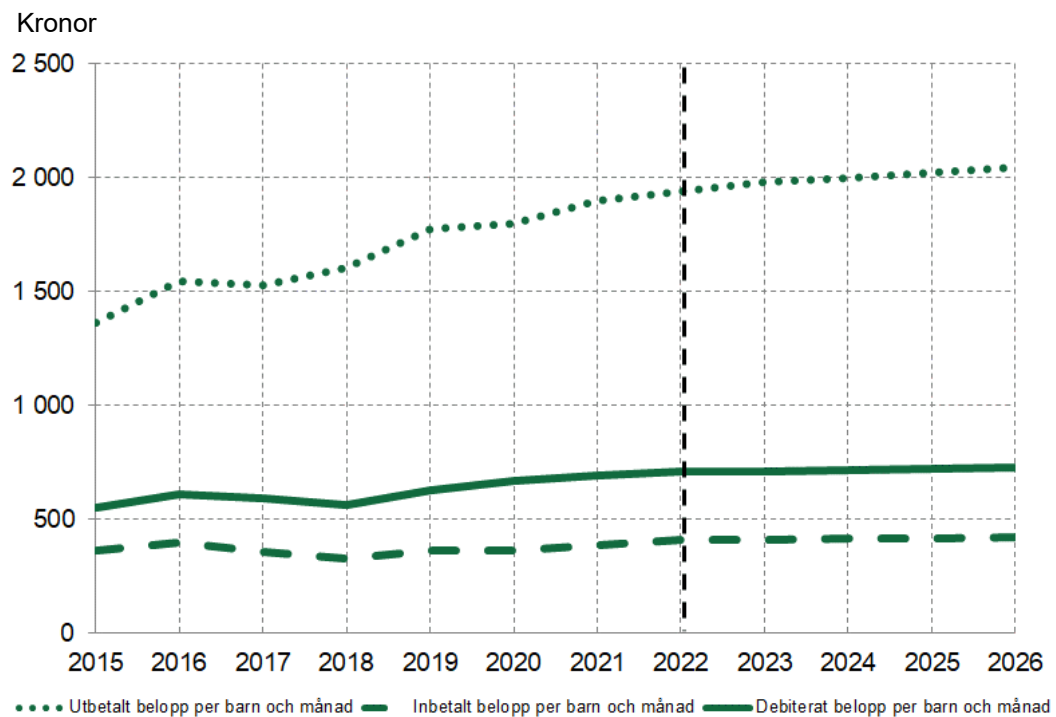
De direkta inbetalningarna till Försäkringskassan och debiterat belopp per barn och månad minskade mellan år 2016 och 2018. Det är effekten av att fler föräldrar själva beslutar om underhållsbidrag och därför inte behöver

underhållsstöd. De direkta inbetalningarna från bidragsskyldiga till Försäkringskassan beräknas öka från i genomsnitt 410 kronor per barn och månad 2022 till 421 kronor år 2026. Inbetalningarna beräknas öka från 836 miljoner kronor 2022 till 869 miljoner 2026.

Genomsnittligt debiterat belopp från bidragsskyldiga beräknas öka från 707 kronor per barn och månad under 2022 till 726 kronor år 2026. Debiterat belopp beräknas öka från drygt 1,4 miljarder miljoner kronor år 2022 till 1,5 miljarder kronor år 2026.

Inbetalningsgraden, den andel av det debiterade beloppet som blir inbetalt från bidragsskyldiga, beräknas bli 58 procent per år under prognosperioden. Inbetalningsgraden har minskat från 66,3 procent år 2015 till 55,6 procent år 2021.

Inbetalning från bidragsskyldiga och debiterat belopp samt utbetalt belopp i genomsnitt per barn och månad, utfall t.o.m. 2022 och prognos.

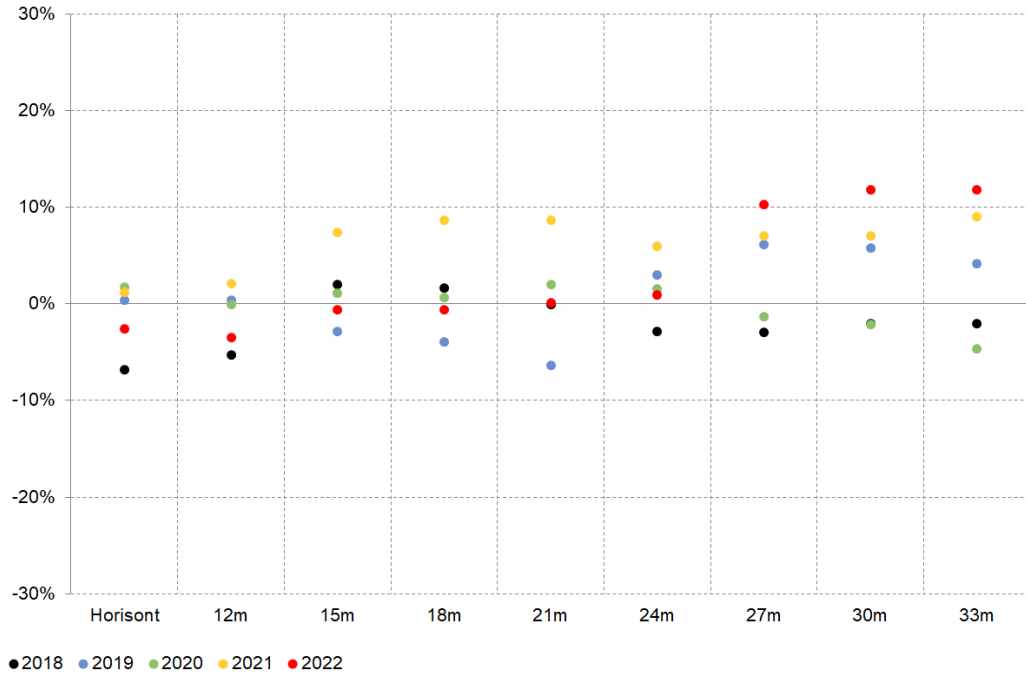

Utöver de inbetalningar som görs direkt av de bidragsskyldiga tillkommer inbetalningar från Kronofogden, bestående av de fordringar som Försäkringskassan lämnat till Kronofogden för indrivning. Det kan alltså röra sig om gamla skulder som betalas i efterhand och där själva skulden (debiteringen) härstammar från tidigare år. Bidragsskyldigas inbetalningar av skulder till Kronofogden uppskattas till 395 miljoner kronor i år och beräknas öka till 407 miljoner kronor 2026.

Sammantaget beräknas utgifterna för underhållsstödet öka under prognosperioden. Ökningen beror på den höjda ersättningsnivån per barn

och månad som trädde ikraft i augusti 2022 samt att antalet barn förväntas öka marginellt under prognosperioden.

Procentuellt prognosfel per prognoshorisont, utgifter

Diagrammet ovan visar också att det inte finns några tecken på systematisk över- eller underskattning av prognoserna levererade under tidsperioden. Prognosfelens medelvärde är inte signifikant skilt från 0 för någon av prognoshorisonterna. Däremot har prognoserna överlag över- eller underskattat styrkan och/eller uthålligheten i den rådande trenden.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i november 2022. Beloppen anges i tusental kronor.

	2022	2023	2024	2025 ¹	2026 ¹
Föregående prognosbelopp	2 755 314	2 845 079	2 875 532	2 910 002	2 945 225
Överföring till/från andra anslagsposter	-	-	-	-	-
Ändrade makroekonomiska antaganden	-	-	-	-	-
Volym- och strukturförändringar	-29 615	-56 098	-32 618	+6 965	+26 351
Regelförändringar	-	-	-	-	-
Övrigt	-	-	-	-	-
Ny prognos	2 725 699	2 788 981	2 842 914	2 916 967	2 971 576
Differens i 1000-tal kronor	-29 615	-56 098	-32 618	+6 965	+26 351
Differens i procent	-1,1	-2,0	-1,1	+0,2	+0,9

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Volym- och strukturförändringar

Utgifterna under november–december var cirka 30 miljoner kronor lägre än beräknat i förhållande till föregående prognos. Anledningen är att genomsnittligt utbetalningsbelopp per barn och månad blev lägre än prognostiserat. Utbetalningsbeloppet per barn och månad har därför justerats ned. Det leder till en sänkning av prognosen för de förväntade utgifterna under 2023–2025.

1:4 Adoptionsbidrag

1:4 Adoptionsbidrag

Prognos anslagspost. Beloppen anges i tusental kronor

	2022 ¹	2023	2024	2025 ²	2026 ²
Ingående överföringsbelopp	0	0	0	0	0
Anslag ³	14 784	14 784	14 784 ³	14 784 ³	14 784 ³
Tilldelade medel	14 784	14 784	14 784	14 784	14 784
Utfall/Prognos	8 100	7 575	7 200	7 200	6 300
Avvikelse från anslag	6 684	7 209	7 584	7 584	8 484
Avvikelse från tilldelade medel	6 684	7 209	7 584	7 584	8 484
Högsta anslagskredit	443	443	443 ³	443 ³	443 ³
Tillgängliga medel	15 227	15 227	15 227	15 227	15 227
Överskridande av anslagskredit	0	0	0	0	0

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt 2023:VP23:1. Hämtad 2023-01-31.

Utgifterna för anslagsposten 2023 beräknas bli 8 miljoner kronor, vilket är 7 miljoner kronor lägre än anslagsbeloppet och tilldelade medel.

Bakgrundsfakta

Adoptionsbidrag betalas ut till föräldrar för att täcka en del av kostnaden för att adoptera ett barn yngre än 10 år från ett annat land. För att kunna ansöka om adoptionsbidrag ska adoptionen vara förmedlad av en organisation som är auktoriserad av Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd. Bidraget är på 75 000 kronor. Det går bara att få ett bidrag per barn och det går att ansöka om bidraget från det datum barnet anlänt till och med ett år efter.

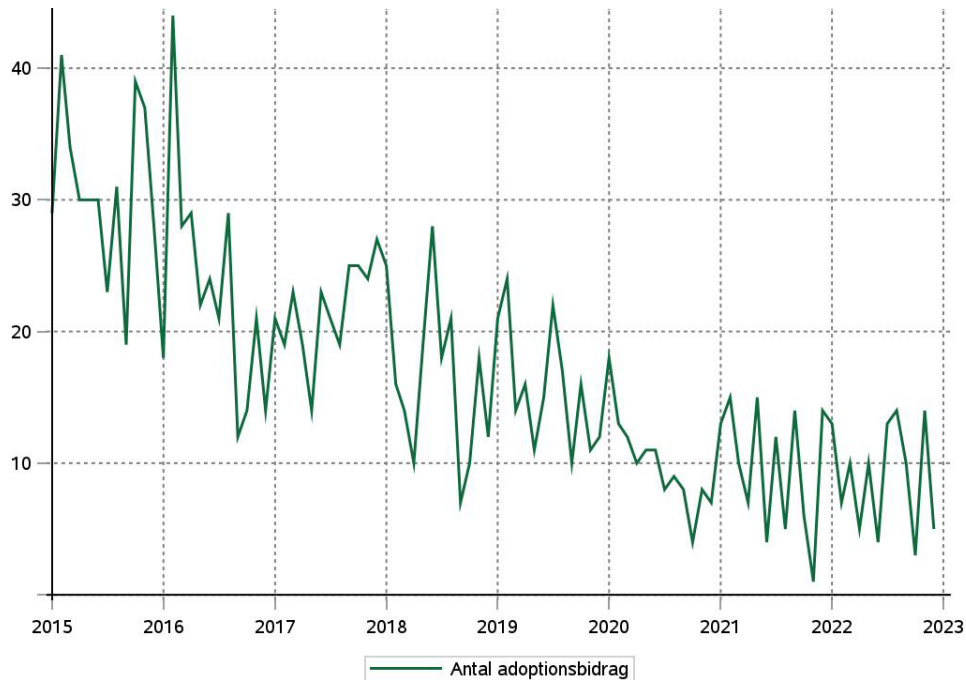
Analys

Utgifterna för adoptionsbidraget är låga jämfört med Försäkringskassans övriga förmåner. År 2022 betalades det ut 108 adoptionsbidrag på totalt 7,6 miljoner kronor. Utgifterna drivs av hur många barn som adopteras från andra länder till Sverige och när de nya föräldrarna ansöker om bidraget.

Internationella adoptioner har länge minskat vilket har lett till färre adoptionsbidrag. Sedan början av 2021 har dock minskningstakten avtagit och antalet utbetalda bidrag minskar nu bara svagt.

Antal utbetalda adoptionsbidrag per månad

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i november 2022. Beloppen anges i tusental kronor.

	2022	2023	2024	2025 ¹	2026 ¹
Föregående prognosbelopp	8 025	8 100	8 100	8 100	8 550
Överföring till/från andra anslagsposter	-	-	-	-	-
Ändrade makroekonomiska antaganden	-	-	-	-	-
Volym- och strukturförändringar	+75	-525	-900	-900	-2 250
Regelförändringar	-	-	-	-	-
Övrigt	-	-	-	-	-
Ny prognos	8 100	7 575	7 200	7 200	6 300
Differens i 1000-tal kronor	+75	-525	-900	-900	-2 250
Differens i procent	+0,9	-6,5	-11,1	-11,1	-26,3

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Volym- och strukturförändringar

I november prognostiserades antalet utbetalda adoptionsbidrag ligga stabilt på omkring 9 bidrag per månad. Till följd av låga utfall prognostiseras nu istället antal utbetalda bidrag att gradvis minska till 7 bidrag per månad i slutet av prognosperioden.

1:6 Omvårdnadsbidrag och vårdbidrag

Prognos anslag. Beloppen anges i tusental kronor

	2022 ¹	2023	2024	2025 ²	2026 ²
Hela anslaget	4 083 302	4 012 900	4 105 631	4 386 626	4 518 226
Därav					
1:6.4 Vårdbidrag för funktionshindrade barn	43 900	3 421	2 871	989	0
1:6.2 Omvårdnadsbidrag	3 667 570	3 642 954	3 876 217	4 055 912	4 199 011
1:6.3 Statlig ålderspensionsavgift för vårdbidrag för funktionshindrade barn	34 622	0	-151 183	-13 269	-42 257
1:6.1 Statlig ålderspensionsavgift för omvårdnadsbidrag	337 210	366 525	377 726	342 994	361 472

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Detaljerade uppgifter om den statliga ålderspensionsavgiften återfinns i bilaga 4. Där finns förutom anslagsbelastning även uppgifter om preliminär avgift, reglering avseende förhållandena tre år tidigare, prognostiserad avgift för respektive år samt en jämförelse med föregående prognos.

1:6.2 Omvårdnadsbidrag

Prognos anslagspost. Beloppen anges i tusental kronor

	2022 ¹	2023	2024	2025 ²	2026 ²
Ingående överföringsbelopp	0	0	0	0	0
Anslag ³	4 206 658	4 113 117	4 159 311 ³	4 346 568 ³	4 549 086 ³
Tilldelade medel	4 206 658	4 113 117	4 159 311	4 346 568	4 549 086
Utfall/Prognos	3 667 570	3 642 954	3 876 217	4 055 912	4 199 011
Avvikelse från anslag	539 088	470 163	283 094	290 656	350 075
Avvikelse från tilldelade medel	539 088	470 163	283 094	290 656	350 075
Högsta anslagskredit	210 332	205 655	207 965 ³	217 328 ³	227 454 ³
Tillgängliga medel	4 416 990	4 318 772	4 367 276	4 563 896	4 776 540
Överskridande av anslagskredit	0	0	0	0	0

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt 2023:VP23:1. Hämtad 2023-01-31.

Utgifterna för anslagsposten 2023 beräknas bli 3,6 miljarder kronor, vilket är 470 miljoner kronor lägre än anslagsbeloppet och tilldelade medel.

Bakgrundsfakta

Bestämmelserna om omvårdnadsbidrag trädde i kraft den 1 januari 2019.

Föräldrar till barn med funktionsnedsättning kan få omvårdnadsbidrag. Bidraget baseras på den omvårdnad och tillsyn som barnet behöver utöver vad som är vanligt för barn i samma ålder utan funktionsnedsättning. Omvårdnadsbidrag betalas ut längst till och med juni månad det år barnet fyller 19 år.

Omvårdnadsbidraget kan betalas ut som hel, tre fjärdedels, halv eller en fjärdedels förmån. Hel förmån motsvarar 2,5 prisbasbelopp. Om bidraget avser flera barn kan mer än ett helt omvårdnadsbidrag utgå. När den ansökande har fått ett beslut om omvårdnadsbidrag får hen en retroaktiv betalning för perioden sedan ansökan gjordes.

Analys***Övergångsperioden mellan vårdbidrag och omvårdnadsbidrag***

Den 1 januari 2019 infördes omvårdnadsbidraget, samtidigt som möjligheten att ansöka om vårdbidraget upphörde. Det har inneburit ett högt ansökningstryck och en hög arbetsbelastning för verksamheten. Uppdraget har varit att handlägga omvårdnadsbidraget samtidigt som verksamheten har behövt hantera vårdbidraget ska upphöra. De försäkrade får retroaktiv utbetalning för den perioden de väntat på ersättning om de beviljas omvårdnadsbidrag.

När omvårdnadsbidraget infördes i januari 2019, fanns det fortfarande cirka 14 000 vårdbidragsansökningar kvar att handlägga. Det innebar att även om omvårdnadsbidraget infördes i januari 2019 så beviljades fortfarande vårdbidrag under första halvåret 2019. Antalet mottagare av vårdbidrag var därför som högst i maj 2019 – var därför som högst i maj 2019 – drygt 62 000 personer.

Den 1 juli 2020 trädde nya övergångsbestämmelser för vårdbidraget i kraft. De nya bestämmelserna gjorde det möjligt för Försäkringskassan att förlänga vårdbidrag som upphör eller har upphört. Sedan de nya övergångsreglerna infördes har cirka 14 200 vårdbidragmottagare fått sina bidrag förlängda i väntan på att deras ansökningar om omvårdnadsbidraget handläggs.

I december 2022 hade ungefär 76 600 mottagare omvårdnadsbidrag beviljat, medan ungefär 100 mottagare hade vårdbidrag beviljat.

Flera faktorer har påverkat beståndet i de två ersättningarna. Två föräldrar kan vara beviljade omvårdnadsbidrag för ett och samma barn, och det borde driva upp antalet mottagare en del. Det är omkring 30 procent av ansökningarna som idag inkommer som gemensamma ansökningar.

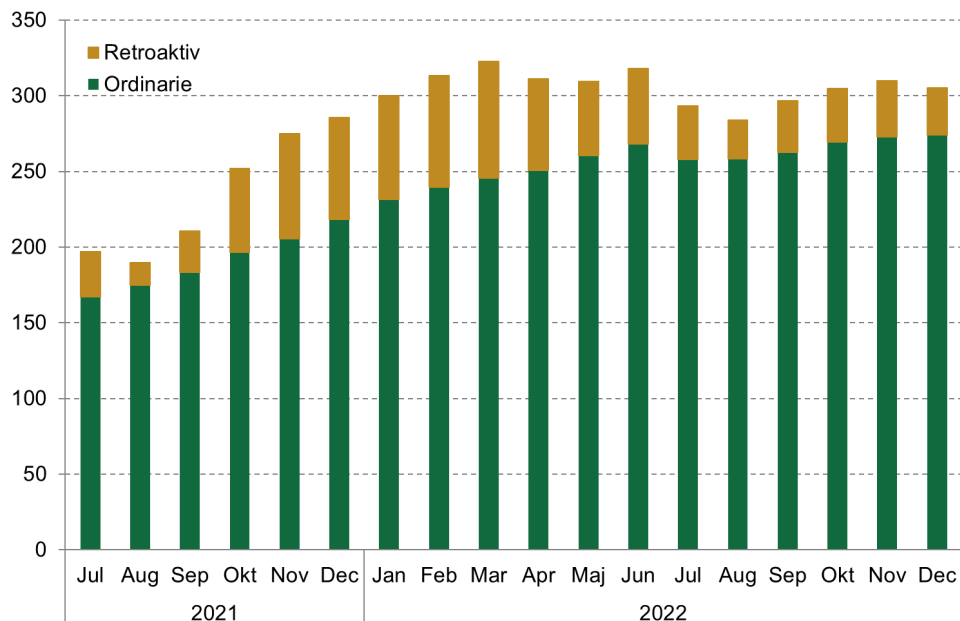
Fördelningen av det utbetalda beloppet mellan föräldrarna ser dock annorlunda ut, där kvinnorna får cirka 80 procent av beloppet. I dagsläget ser det ut som att det är en del mottagare som haft vårdbidrag, som inte blir berättigade till omvårdnadsbidrag. Det beror på att de inte når upp till den lägsta nivå av omvårdnadsbehov som behövs. Detta har en sänkande effekt på beståndet. Beståndet av vårdbidragsmottagare hade en stabil, svag ökningstakt de senaste åren innan reformen. Omvårdnadsbidraget verkar uppvisa samma mönster och antalet mottagare av omvårdnadsbidrag är nu fler än vårdbidragsmottagarna var i maj 2019. Däremot hade mottagarna av vårdbidraget varit fler idag, om reformen inte skett och den historiska ökningstakten hållit i sig. Sammantaget förväntas beståndet av omvårdnadsbidragsmottagare fortsätta öka, även om ökningstakten avtog under 2022. Det beror på att övergången i princip blev klar under 2022.

Utgifterna för både omvårdnadsbidrag och vårdbidrag har under 3 års tid i allra högsta grad påverkats av hur snabbt övergången från vårdbidrag till omvårdnadsbidrag har gått. I vanliga fall förändras antalet mottagare (föräldrar till barn med funktionsnedsättning) långsamt. I dagsläget är övergången i princip färdigställd, med ytterst få vårdbidragsmottagare kvar och antalet ansökningar i balansen för omvårdnadsbidrag minskar. Under 2023 påverkas utgifterna för omvårdnadsbidrag i princip enbart av antalet nybeviljade mottagare och återansökningar samt utflödet, istället för att som tidigare främst bero på övergångstakten.

Utgifterna för omvårdnadsbidrag drivs av antalet nybeviljade mottagare och av hur länge de stått i kö för att få sitt beslut. Väntetiden avgör hur stor den retroaktiva utbetalningen blir. Övergångsfasen mellan vårdbidrag och omvårdnadsbidrag har orsakat långa handläggningstider och således har en kö bildats i handläggningen. Det har inneburit att den andel av utgifterna som bestått av retroaktiv utbetalning tidigare varit hög, men under andra halvåret av 2022 har andelen varit lägre, se figur nedan. I figuren nedan syns också en stabil uppåtgående trend för de ordinarie utbetalningarna till och med juni 2022, men månaden efter minskade utbetalningen för att därefter öka igen.

Utgifter för omvårdnadsbidrag fördelade på ordinarie och retroaktiva utbetalningar. Utfall för perioden juli 2021 – december 2022

Miljontal kronor

De retroaktiva utbetalningarna minskade markant under sommarmånaderna åren 2021 och 2022. Det beror på att de retroaktiva utbetalningarna är mera känsliga för variationer i verksamhetens produktionstakt än de ordinarie utbetalningarna. Under sommarmånaderna är produktionen lägre till följd av semesterar och när produktionstakten ökar igen under hösten, bidrar den lägre sommarproduktionen till högre retroaktiva betalningar.

Utgiftsminskningen i juli månad förklaras också av att vissa mottagares barn fyller 19 år under kalenderåret. Motsvarande mönster som under sommarmånaderna, kan ses i samband med julledigheten i december och januari. Under de tre första månaderna 2022 höll verksamheten en hög produktionstakt samtidigt som ledigheter under jul- och nyårshelgen innebar aningen längre handläggningsskøer. Därför landade andelen retroaktiv utbetalning på i genomsnitt 25 procent månadsvis för första kvartalet 2022. Under andra kvartalet sjönk de retroaktiva utbetalningarna till i genomsnitt 17 procent av utgifterna. Under det tredje kvartalet sjönk de retroaktiva utbetalningarna till i genomsnitt 11 procent av utgifterna. Även under det fjärde kvartalet utgjorde de retroaktiva utbetalningarna i genomsnitt 11 procent av utgifterna. Den trendmässiga minskningen i andelen retroaktiva utbetalningar av de totala utgifterna förklaras av att handläggningsskøen blivit kortare och kortare

Den retroaktiva andelen beräknas sjunka i takt med att handläggningstiderna blir kortare. Även om reformen i princip är utförd i sin helhet så kommer en

viss andel retroaktiva utbetalningar att kvarstå, eftersom handläggningstiden för omvårdnadsbidraget beräknas att bli ungefär 90 dagar. Hur utgifterna för omvårdnadsbidraget utvecklas månadsvis är mycket osäkert på grund av de retroaktiva utbetalningarnas fluktuationer.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i november 2022. Beloppen anges i tusental kronor.

	2022	2023	2024	2025 ¹	2026 ¹
Föregående prognosbelopp	3 674 998	3 782 137	4 029 106	4 161 450	4 329 579
Överföring till/från andra anslagsposter	-	-	-	-	-
Ändrade makroekonomiska antaganden	-	-	+61 636	+70 908	+43 588
Volym- och strukturförändringar	-7 428	-139 183	-214 525	-176 446	-174 156
Regelförändringar	-	-	-	-	-
Övrigt	-	-	-	-	-
Ny prognos	3 667 570	3 642 954	3 876 217	4 055 912	4 199 011
Differens i 1000-tal kronor	-7 428	-139 183	-152 889	-105 538	-130 568
Differens i procent	-0,2	-3,7	-3,8	-2,5	-3,0

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Ändrade makroekonomiska antaganden

Konjunkturinstitutet har höjt sin prognos för prisbasbeloppet för åren 2024–2026. Detta har en höjande effekt på prognosen.

Volym- och strukturförändringar

Utgifterna för omvårdnadsbidraget beräknas nu i princip uppnått sin normala nivå. Utfallet för 2022 blev 0,2 procent lägre än prognosen som lämnades till regeringen i november 2022. I tidigare prognoser beräknades den normala nivån uppnås senare och bli högre. Det lägre utfallet för 2022 medför en sänkning på längre sikt på mellan 2,5 till 3,8 procent.

1:6.4 Vårdbidrag för funktionshindrade barn

Prognos anslagspost. Beloppen anges i tusental kronor

	2022 ¹	2023	2024	2025 ²	2026 ²
Ingående överföringsbelopp	0	0	0	0	0
Anslag ³	173 803	5 739	2 917 ³	1 015 ³	0 ³
Tilldelade medel	173 803	5 739	2 917	1 015	0
Utfall/Prognos	43 900	3 421	2 871	989	0
Avvikelse från anslag	129 903	2 318	46	26	0
Avvikelse från tilldelade medel	129 903	2 318	46	26	0
Högsta anslagskredit	8 690	286	145 ³	50 ³	0 ³
Tillgängliga medel	182 493	6 025	3 062	1 065	0
Överskridande av anslagskredit	0	0	0	0	0

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt 2023:VP23:1. Hämtad 2023-01-31.

Utgifterna för anslagsposten 2023 beräknas bli 3 miljoner kronor, vilket är 2 miljoner kronor lägre än anslagsbeloppet och tilldelade medel.

Bakgrundsfakta

Vårdbidraget avskaffades den 1 januari 2019 och ersattes med omvårdnadsbidrag och merkostnadsersättning. Bidraget baserades på en sammanvägning av såväl barnets behov av särskild tillsyn och vård samt förälderns merkostnader. Bedömningen gjordes i förhållande till vad som är vanligt för barn i samma ålder utan funktionsnedsättning. Vårdbidraget betalas ut som hel, tre fjärdedels, halv eller en fjärdedels förmån. Hel förmån motsvarar 2,5 prisbasbelopp. Om bidraget avser flera barn kan mer än ett helt vårdbidrag utgå.

Analys

Utgifterna för vårdbidraget fortsätter att minska i en stadig takt. I december 2022 är det endast ungefär 100 mottagare kvar vilket innebär låga utgifter. Däremot gör det låga antalet att prognosfelen på månadsbasis kan bli procentuellt stora, likaså prognosjusteringar. I juli flödade många mottagare ut ur vårdbidraget för att barnet fyllde 19 år. Den absoluta majoriteten av vårdbidragsmottagare väntas antingen övergå till omvårdnadsbidraget eller att flöda ut ur försäkringen under 2023. Prognosen för åren 2023 till 2026 är osäker.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i november 2022. Beloppen anges i tusental kronor.

	2022	2023	2024	2025 ¹	2026 ¹
Föregående prognosbelopp	44 399	3 421	2 826	972	0
Överföring till/från andra anslagsposter	-	-	-	-	-
Ändrade makroekonomiska antaganden	-	-	+45	+17	-
Volym- och strukturförändringar	-499	-	-	-	-
Regelförändringar	-	-	-	-	-
Övrigt	-	-	-	-	-
Ny prognos	43 900	3 421	2 871	989	0
Differens i 1000-tal kronor	-499	0	+45	+17	0
Differens i procent	-1,1	0,0	+1,6	+1,7	0,0

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Ändrade makroekonomiska antaganden

Konjunkturinstitutet har höjt sin prognos för prisbasbeloppet för åren 2024–2026. Detta har en höjande effekt på prognosen.

1:8 Bostadsbidrag

1:8 Bostadsbidrag

Prognos anslagspost. Beloppen anges i tusental kronor

	2022 ¹	2023	2024	2025 ²	2026 ²
Ingående överföringsbelopp	0	0	0	0	0
Anslag ³	4 799 404	4 564 633	3 779 686 ³	3 776 820 ³	3 603 027 ³
Tilldelade medel	4 799 404	4 564 633	3 779 686	3 776 820	3 603 027
Utfall/Prognos	4 126 328	3 869 771	3 435 861	3 489 356	3 514 572
Avvikelse från anslag	673 076	694 862	343 825	287 464	88 455
Avvikelse från tilldelade medel	673 076	694 862	343 825	287 464	88 455
Högsta anslagskredit	214 320	228 231	188 984 ³	188 841 ³	180 151 ³
Tillgängliga medel	5 013 724	4 792 864	3 968 670	3 965 661	3 783 178
Överskridande av anslagskredit	0	0	0	0	0

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt 2023:VP23:1. Hämtad 2023-01-31.

Utgifterna för anslagsposten 2023 beräknas bli 3,9 miljarder kronor, vilket är 695 miljoner kronor lägre än anslagsbeloppet och tilldelade medel.

Bakgrundsfakta

Bostadsbidraget betalas ut till barnfamiljer samt ungdomar som fyllt 18 men inte 29 år. Syftet med bidraget är att ge ekonomiskt svaga hushåll möjlighet att hålla sig med goda och tillräckligt rymliga bostäder. Beroende på vilken grupp man tillhör består bidraget av olika delar. Bostadsbidragets storlek bestäms av såväl bostadens storlek och kostnad som hushållets inkomst och sammansättning.

Bostadsbidrag för barnfamiljer består dels av ett bidrag till kostnaden för bostaden, dels av särskilda bidrag för hemmavarande barn eller barn som bor växelvis samt umgängesbidrag för tidvis boende barn. Bostadsbidrag till hushåll utan barn (ungdomshushåll) består däremot endast av bidrag för kostnaden för bostaden.

Under andra halvåret 2020, 2021 och 2022, samt första halvåret 2023 finns ett tilläggsbidrag på 25 procent av det ordinarie bostadsbidraget för barnfamiljer.

Analys

Utgifterna för bostadsbidrag under 2022 blev cirka 18 procent lägre än under 2021. Detta berodde framför allt på att vi sett en drastisk minskning av medelersättningen och antal mottagare parallellt, medan det historiskt har varit en minskning av antalet mottagare, men en ökning av medelersättning. Detta kan till viss del förklaras med en förändring i nominella inkomster under 2022:s höga inflation, men merparten av förändringen är större än vad som kan förklaras med makroekonomiska faktorer.

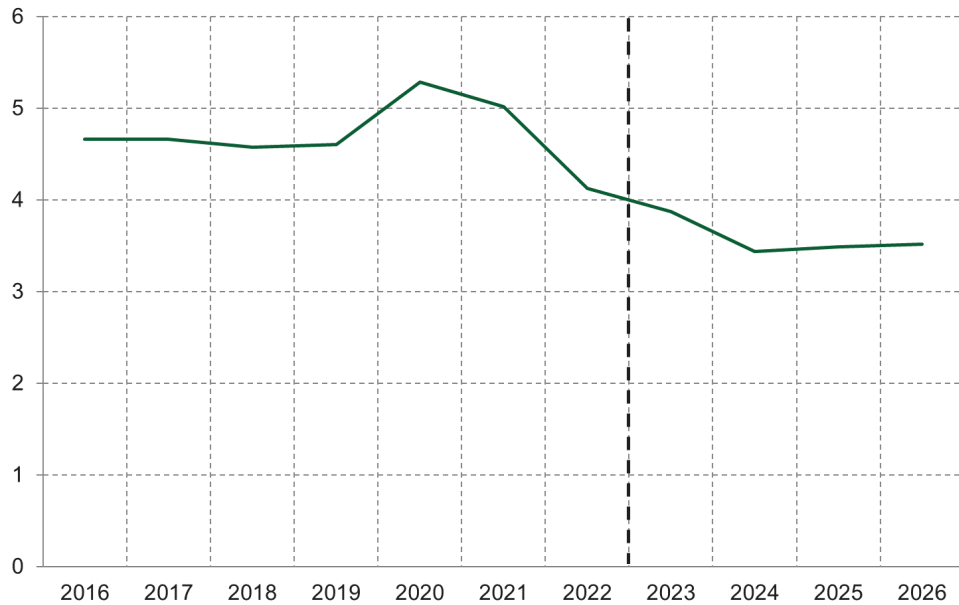
Regeringen förlängde förra året den tidigare tillfälliga höjningen av bostadsbidraget för barnfamiljer på 25 procent. Tidigare väntades höjningen ta slut i december 2022, men höjningen kommer nu att ligga kvar fram till juni 2023. Ett liknande tilläggsbidrag fanns under andra halvåret 2020 och 2021. Utgifterna för tilläggsbidraget väntas bli 454 miljoner 2023.

Centrala nyckeltal för bostadsbidraget

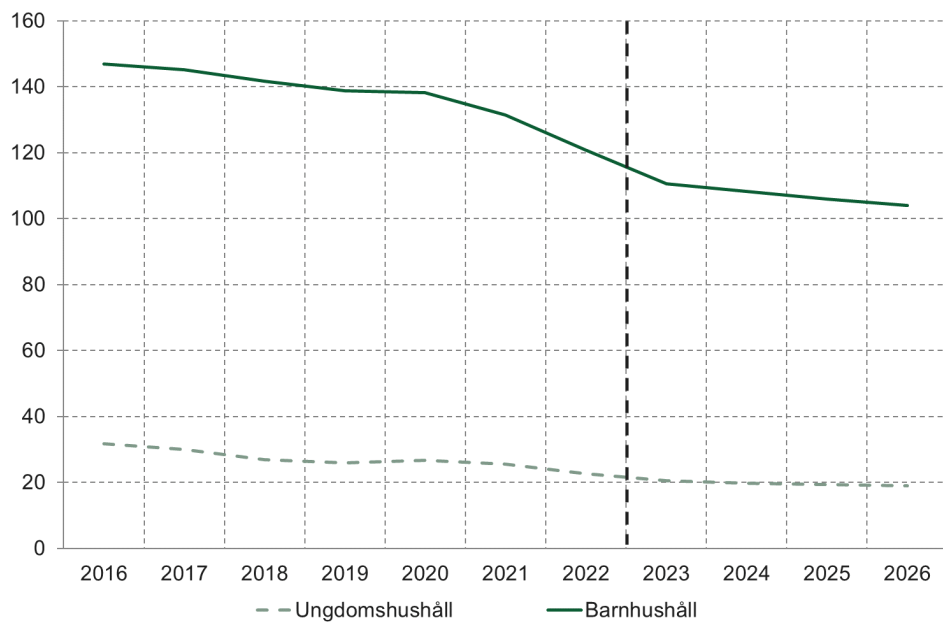
	2022	2023	2024	2025	2026
Genomsnittligt antal barnhushåll	120 927	110 685	108 374	106 054	104 119
Genomsnittligt antal unghushåll	22 673	20 492	19 821	19 324	19 009
Medelersättning barnhushåll	3 067	3 037	2 756	2 820	2 890
Medelersättning unghushåll	968	935	966	991	1 031
Förändring av utgifter sedan föregående år	-18%	-6%	-11%	2%	1%
Barnhushållens andel av utgifterna	94%	95%	94%	94%	94%
Unghushållens andel av utgifterna	6%	5%	6%	6%	6%

Den största delen av bostadsbidraget betalas ut till barnfamiljer. Medelersättningen för barnhushåll väntas minska under 2023 och 2024. I det sistnämnda fallet är detta ett resultat av att hushållen då ej längre får tilläggsbidrag. För unghushåll väntas medelersättningen minska 2023 för att sedan öka.

Utgifter för bostadsbidrag. Miljarder kronor, årsdata 2016–2026

Antal hushåll med bostadsbidrag. Tusental, årsdata 2016–2026

Antalet hushåll med bostadsbidrag beräknas minska. Under 2022 sjönk antalet mottagare drastiskt. Värdena för år 2023 utgår från dessa nivåer, men utvecklingen väntas vara mer plan framöver.

Osäkerhetsanalys

Beroende på det makroekonomiska läget, där flera faktorer drastiskt förändrades och fortsätter att förändras, finns det en extra stor osäkerhet för bostadsbidraget.

Det typiska för bostadsbidraget är att utgifterna ökar vid svåra ekonomiska tider, vilket förhöjningen under coronakrisen också bekräftar. Men för den ekonomiska situationen vi står inför nu är bilden mer tvetydig. Dels är bostadsbidragets olika gränser och regler satta rent nominellt, snarare än bundet till något prisindex. I och med detta kommer inte en sämre ekonomisk situation som är ett resultat av inflation följas av en förhöjning av antalet mottagare eller medelersättning. Detta bekräftas också av den nuvarande utvecklingen, där utgifterna gått ner under 2022 samtidigt som inflationen har skenat.

Inför framtiden finns det en del faktorer som pekar på en fortsatt minskning. Eftersom en del andra förmåner är bundna till utvecklingen av konsumentprisindex föregående år, kommer dessa öka i rent nominella termer, vilket kan leda till att fler människor ej längre kvalificerar för bostadsbidrag. Även anställda som eventuellt kan få en reallönesänkning, men högre löner i nominella termer, kan innebära att människor som tidigare kvalificerade nu ej längre gör det, eller att de kvalificerar för lägre belopp.

Parallellt med detta finns det dock en risk att eventuella konkurser, uppsägningar och uteblivna nyanställningar under lågkonjunktur kommer leda till fler arbetslösa, som därigenom kan kvalificera för bostadsbidrag.

Sammanfattningsvis innebär det nuvarande makroekonomiska läget större osäkerhet än normalt, och faktumet att olika typer av eventuella ekonomiska försämringar har olika effekter på förmånen innebär en extra osäkerhet även givet en viss generell ekonomisk utveckling.

Under 2021–2022 genomförde Försäkringskassan en intern förändring för bostadsbidrag. Avstämningar görs nu löpande under året istället för att göras vid ett tillfälle, vilket tidigare var fallet. Avstämningarna skiftade även här från att beröra betalningar två år innan avstämningen till att beröra betalningar ett år innan avstämningen. Detta påverkade överskjutande belopp och återbetalningar under övergångsperioden, och gav även en extra osäkerhet för både beloppen och säsongsfördelningen för dessa poster under övergångsperioden. Då förändringarna är genomförda, och vi väntas ha nått ett nytt normalläge i processen, är det framförallt säsongsfördelningen som påverkas.

Utredningen ”Träffsäkert – Införande av månadsuppgifter i bostadsbidraget och underhållsstödet” har tagits fram för att försöka öka precisionen i utbetalningar, för att på så sätt minska skuldsättningen hos dem som fyller i

fel uppgift och sedan får återkrav. Utredningen föreslår bland annat att bostadsbidraget ska grundas på inkomstuppgifter på individ- och månadsbasis från arbetsgivardeklarationer från Skatteverket istället för att baseras på uppskattningen från den som söker bidraget.

Om förslaget går igenom och når sitt mål skulle det direkt påverka återkraven och de direkta utbetalningarna. Det väntas även indirekt ha en höjande effekt på antalet sökande, då risken för återbetalning minskar för personer som söker bidraget. Olika komponenter i förslaget har olika effekter, men totalt sett väntas förslaget höja kostnaderna. Eftersom en stor del av återkraven berör utbetalningar från föregående år, skulle övergångsåret påverkas mest. Detta eftersom det här året är påverkas både av de upplupna transaktionerna från föregående år med det gamla systemet, och de icke-upplupna transaktionerna från innevarande år med det nya systemet.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i oktober 2022. Beloppen anges i tusental kronor.

	2022	2023	2024	2025 ¹	2026 ¹
Föregående prognosbelopp	4 195 321	4 049 058	3 586 125	3 603 736	3 603 027
Överföring till/från andra anslagsposter	-	-	-	-	-
Ändrade makroekonomiska antaganden	-	-	+31 506	+19 476	+47 242
Volym- och strukturförändringar	-68 993	-179 287	-181 770	-133 856	-135 697
Regelförändringar	-	-	-	-	-
Övrigt	-	-	-	-	-
Ny prognos	4 126 328	3 869 771	3 435 861	3 489 356	3 514 572
Differens i 1000-tal kronor	-68 993	-179 287	-150 264	-114 380	-88 455
Differens i procent	-1,6	-4,4	-4,2	-3,2	-2,5

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Ändrade makroekonomiska antaganden

Hyreshöjningarna för 2024, som tidigare var extrapolerade från tidigare förändringstakt, innebär en höjning jämfört med det tidigare värdet. Detta höjer även hyrorna för de nuvarande extrapolerade värdena för 2025 och 2026. Förändringen i disponibel inkomst är högre än i föregående prognos. Förändringarna i makroekonomiska antaganden har sammantaget en höjande effekt på prognosen.

Volym- och strukturförändringar

Den senaste utvecklingen har inneburit drastiska minskningar i både antal mottagare och medelersättning. Antalet mottagare har sjunkit under lång tid men nu senast minskat väldigt fort, medan medelersättningarna tidigare har ökat. Denna minskning väntas ej fortsätta utan plana ut, men även med de

antagandena har utfallen en negativ påverkan på prognosen, då även en mer plan utveckling kommer utgå ifrån dagens värden.